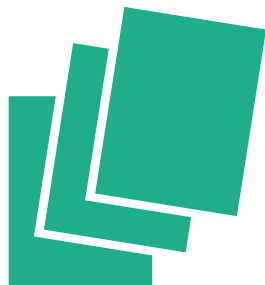

**VLAAMS
FONDS
VOOR DE
LETTEREN
JAAR 2017
VERSLAG**

**VLAAMS
FONDS
VOOR DE
LETTEREN
JAAR 2017
VERSLAG**

INHOUD

	Inleiding	5
1	Organisatie	7
1.1	Structuur	7
1.2	Missie en waarden	10
1.3	Verhuizing	11
2	Subsidies	13
2.1	Werkbeurzen literaire auteurs	14
2.2	Stimuleringsbeurzen literaire auteurs	17
2.3	Werkbeurzen non-fictieauteurs	18
2.4	Werkbeurzen stripauteurs	19
2.5	Projectbeurzen literaire vertalers in het Nederlands	20
2.6	Stimuleringssubsidies literaire vertalers in het Nederlands	22
2.7	Subsidies voor literaire tijdschriften	23
2.8	Productiesubsidies voor (strip)uitgevers	24
2.9	Subsidies voor doelgroepgerichte literaire publicaties	26
2.10	Subsidies voor literaire organisaties	27
2.11	Subsidies voor auteursgenootschappen	28
2.12	Subsidies voor literaire manifestaties	29
2.13	Subsidies voor projecten leesbevordering	30
2.14	Subsidies voor auteurslezingen	31
2.15	Subsidies voor vertalingen uit het Nederlands	34
2.16	Auteursbezoeken naar het buitenland	43
2.17	Projectsubsidies fragmentvertalingen uit het Nederlands	45
2.18	Vertalershuis	46
3	Projecten	47
3.1	Netwerken	48
3.2	Auteurs	51
3.3	Literaire vertalers	54
3.4	Buitenlandpromotie	60
3.5	Leesbevordering	66
3.6	Poëziepromotie	73
4	Communicatie	75
4.1	Beleidsplan in de praktijk	75
4.2	Online communicatie	77
4.3	Pers	79
4.4	Publicaties	80

5	Beleid	81
5.1	Actualisering subsidiereglementen 2017	81
5.2	Stages en onderzoeksprojecten	82
5.3	Diversiteitsbeleid	83
5.4	Ontwikkelingsbeleid	85
5.5	Haalbaarheidsonderzoek 'Dag van de Strip'	88
6	Prioriteiten voor 2018	89
6.1	Beleidsmatige prioriteiten	89
6.2	Interne prioriteiten	92
6.3	Externe Prioriteiten	94
7	Financieel jaarverslag 2017	97
	Bijlagen	105
1	Samenstelling VFL-bestuur en andere organen	107
2	Realisaties 2017	109
3	Het boekenvak in 2017 – trends en evoluties	117
4	Analyse cijfers auteurslezingen 2017	121
5	Afschrijvingstabel investeringen 2017	123
6	Resultatenrekening	125
7	Single audit verslagen van de bedrijfsrevisor	129
8	Verslag van de regeringscommissaris rond jaarwerking 2017	137
9	Lijst van afkortingen	141

De kracht van een geïntegreerd letterenbeleid

2017 was opnieuw een voortreffelijk jaar voor het Vlaams Fonds voor de Letteren (VFL). Meer dan ooit slaagde de organisatie erin om zijn missie te volbrengen: via een geïntegreerd letterenbeleid zorg dragen voor een dynamisch en divers letterenveld, waarbij de auteur en de lezer centraal staan. Het was niet het jaar van de records, maar wel dat van de bevestiging.

Naar goede gewoonte biedt dit jaarverslag niet alleen een gedetailleerd overzicht van alle subsidietoekenningen, gerealiseerde projecten en beleidsbeslissingen, maar ook van alle initiatieven en inspanningen voor de promotie van de literatuur uit Vlaanderen in binnen- en buitenland in 2017. Het is erg uitgebreid, en dat is bewust: het VFL streeft immers een maximale transparantie na. Hieronder vestigen we alvast graag de aandacht op enkele belangrijke realisaties en toekomstplannen, die later uitgebreider worden toegelicht.

Het VFL investeerde in 2017 € 1.948.387,20 in de rechtstreekse financiële ondersteuning van auteurs (literaire auteurs, stripauteurs, illustratoren en vertalers) via werkbeurzen, stimuleringsbeurzen, vertalingen en fragmentvertalingen, projecten en auteurslezingen. Dat is € 74.800 minder dan in 2016, toen voor de vijfde keer op rij een record gehaald werd. Maar het betekent wel dat nog altijd 33% van de overheidsdotatie van het VFL rechtstreeks naar auteurs gaat.

- > Het VFL kende € 1.046.542,5 toe voor werk- en stimuleringsbeurzen aan 125 auteurs in alle mogelijke literaire genres. Dat is een stijging met € 20.000 in vergelijking met vorig jaar. Opvallend daarbij is een duidelijke groei bij de non-fictiewerkbeurzen (+80%). Dat illustreert dat de recente beleidskeuze om voortaan ook non-fictieauteurs via werkbeurzen te ondersteunen de juiste was. Er is een lichte daling bij de meeste andere genres, maar onvoldoende om van een trendbreuk of significante evoluties te spreken.
 - > aan 76% van de aanvragers werd een beurs toegekend
 - > = stijging met 5% ten opzichte van 2016
 - > algemene toekenningsgraad voor alle literaire genres = 80% of 4 op 5
 - > werkbeurs = minimaal € 5.200 (bij stripauteurs € 2.600) en maximaal € 20.800
 - > gemiddelde werkbeurs in 2017 (alle genres) = € 8.658.
- > Een vertaald boek staat of valt met de kwaliteit van de vertaling. Nochtans is de literaire vertaler, ook al is hij bijzonder belangrijk, nog te vaak een ondergewaardeerde speler in het letterenveld. Het VFL steunde vertalers in en uit het Nederlands in 2017 rechtstreeks met € 316.073. Dat is een lichte toename van € 13.000 ten opzichte van 2016:
 - > De projectbeurzen voor vertalingen in het Nederlands bedroegen in 2017 € 75.185. Dat is 25% minder dan vorig jaar, wat veroorzaakt werd door het verschuiven van enkele deadlines voor de aanvragen. In 2018 zal dit gecompenseerd worden door een extra aanvraagronde.
 - > Het VFL ondersteunde 114 titels in vertaling uit het Nederlands (alle genres), voor een totaal bedrag van € 240.888. Dat cijfer is vergelijkbaar met 2016 (€ 247.081) en 2014 (€ 242.272). Daaruit blijkt dat we weer op normale koers zitten, na het uitzonderlijke jaar 2015 met € 313.307 voor 128 subsidietoekenningen.
- > Na de spectaculaire groei van de gesubsidieerde auteurslezingen de afgelopen jaren, merken we in 2017 een stagnatie. In 2017 ondersteunde het VFL 2.590 lezingen, of ongeveer 70 lezingen minder dan vorig kalenderjaar. In totaal werd er € 757.530,20 aan auteurs uitbetaald.

Dat is een toename van € 20.400 ten opzichte van vorig jaar. In vergelijking met de beginjaren merken we dat het ondernemerschap bij auteurs wat toegenomen is – ze durven iets meer vragen voor hun lezingen dan de minimale tarieven – en dat ook organisatoren meer dan vroeger bereid zijn om daarop in te gaan. Dat is zonder meer een positieve evolutie.

- > In 2017 gaven 443 auteurs minstens één gesubsidieerde auteurslezing.
 - > Gemiddeld geeft een auteur 6 gesubsidieerde lezingen.
 - > 705 auteurs staan op de auteurslijst.
 - > 127 nieuwe auteurs stelden zich kandidaat voor de lijst in 2017.
 - > 73 nieuwe auteurs werden in 2017 aan de lijst toegevoegd.
- > Daarbij valt op dat het bedrag dat naar de auteurs vloeit via gesubsidieerde auteurslezingen maar liefst 70% bedraagt van het bedrag dat het VFL uitbetaalt via werkbeurzen. Het illustreert het grote belang van de auteurslezingen voor de inkomensmix van auteurs.

Het VFL werkt graag, veel en goed samen met sterke partners in het boeken- en letterenveld en over beleidsdomeinen heen. Het bevindt zich dan ook in een goede positie om de trends en evoluties in het boekenvak van het afgelopen jaar te schetsen. Los van de negatieve omzetontwikkeling was 2017 ook op inhoudelijk vlak een jaar met de nodige veranderingen. Daarbij valt op dat de marktdominantie van enkele grote(re) uitgeefconcerns onder behoorlijke druk komt te staan en dat auteurs nadrukkelijk(er) hun plek opeisen en niet langer vrede nemen met een bijrol. Deze evolutie en nog heel wat andere ontwikkelingen beschrijven we in bijlage 3.

Het VFL staat erop altijd kritisch te blijven kijken naar het eigen functioneren. In hoofdstuk 6 leest u alles over de beleidsmatige prioriteiten voor 2018 en nadien. Graag lichten we hier al even het ontwikkelingsbeleid eruit. De komende jaren zullen immers in het teken staan van aanpassingen in de ondersteuning voor auteurs van alle literaire genres, vertalers en illustratoren. Het VFL wil nagaan of het bestaande instrumentarium voldoende kansen biedt en vandaag nog de meest passende antwoorden aanreikt op de uitdagingen van de creatieve gemeenschap:

- > Zijn de werkbeurzen toereikend of moeten ze worden uitgebreid?
- > Wat kunnen we doen aan de grote nood van auteurs aan redactionele begeleiding?
- > Hoe zorgen we voor voldoende informatie en leveren we maatwerk voor jonge(re) auteurs, vertalers en illustratoren?
- > Hoe belangrijk is een residentiewerking en hoe maken we die nog performanter?
- > Wat hebben we te bieden aan auteurs die genre-overschrijdend willen werken?
- > Is er genoeg instroom van nieuwe en diverse stemmen?
- > Waar zijn er onzichtbare of impliciete drempels en hoe kunnen we die wegwerken?
- > Hoe gaan we om met sociale media en de steeds grotere nood aan presentatie en marketing?

Het zijn allemaal legitieme vragen, die het VFL gaat bekijken samen met de Vlaamse Auteursvereniging, met de GAU (Groep Algemene Uitgevers), met literaire organisaties, met Iedereen Leest, met Creatief Schrijven, met deBuren, met Passa Porta en met vele anderen. Dat is de essentie én de kracht van een geïntegreerd letterenbeleid.

Jos Geysels, voorzitter
Koen Van Bockstal, directeur

1 ORGANISATIE

1.1 Structuur

Het Vlaams Fonds voor de Letteren (VFL) is een overheidsinstelling die Vlaamse literatuur steunt in binnen- én buitenland. Voor het buitenland gebeurt dat sinds het voorjaar van 2017 onder de naam Flanders Literature.

Zo ziet de structuur van het VFL er uit:

VFL-bestuur dagelijks bestuur		
VFL-team	Adviescommissies (AC's)	Beslissingscollege (BC)
buitenlandwerking (Flanders Literature)	AC PRO (Proza) AC P (Poëzie) AC IKJ (Illustratie, Kinder-en Jeugdletteratuur) AC T (Theater)	(voorzitters van de AC's + onafhankelijke voorzitter BC)
binnenlandwerking (Vlaams Fonds voor de Letteren)	AC LMO (Literaire Manifestaties en Organisaties) AC TIJD (Tijdschriften)	Beroepscommissie
algemeen (directie, communicatie, secretariaat, enz.)	AC VERT (Vertalingen in het Nederlands) AC STRIPS AC AUTLEZ (Auteurslezingen) AC L&S (Letteren & Samenleving) AC NF (Non-Fictie)	(onafhankelijk, bestaat uit vier leden en een voorzitter)
ZIE ORGANIGRAM p.9		

Hieronder beschrijven we de bevoegdheden van de verschillende onderdelen van het VFL. Een lijst met de samenstelling van alle entiteiten is als bijlage aan dit verslag toegevoegd.

Het **VFL-bestuur** staat in voor de algemene beleidslijnen, budgetverdeling en -opvolging, de goedkeuring van subsidiereglementen en de aanstelling van commissieleden. Het bestuur telt minimaal 9 bestuursleden met stemrecht + een regeringscommissaris + de voorzitter van het Beslissingscollege + de directeur van het VFL. Enkele belangrijke thema's die het VFL-bestuur in 2017 besprak:

- > de jaarrekening 2016 en de begroting 2017;
- > het verhuisdossier (de keuze van de locatie en alle bijbehorende procedures i.v.m. verbouwing en inrichting);
- > wijzigingen in subsidiereglementen;
- > de aanstelling van commissieleden;
- > de bekrachtiging van besluiten van het Beslissingscollege en de Beroepscommissie;
- > de overdracht van de provinciale middelen;
- > de evaluatie van het leesbevorderingsbeleid en het actieplan leesbevordering;

- > de voorbereiding van het gastlandschap op de Foire du Livre de Bruxelles in 2019;
- > de voorbereiding van een nieuw beleid rond het literair middenveld, de impulssubsidies en het ontwikkelingsbeleid;
- > de Vlaams-Nederlandse samenwerking en de middelen voor literatuur bij de Nederlandse Taalunie.

De **adviescommissies** geven een inhoudelijk advies aan het Beslissingscollege over subsidieaanvragen, projectvoorstellen en beoordelingsprocedures. Het VFL heeft 11 vaste adviescommissies. Elke commissie bestaat uit minimaal 4 commissieleden en een voorzitter. De voorzitters van de verschillende adviescommissies maken ook deel uit van het Beslissingscollege. De belangrijkste taak van de adviescommissies bestaat erin om adviezen uit te brengen over subsidieaanvragen die het VFL ontvangt in het kader van binnenlandse subsidieregelingen. Het VFL heeft regelingen voor auteurs, uitgevers, (literaire) organisaties, literaire tijdschriften enz. Daarnaast doet ook het buitenlandteam regelmatig een beroep op de commissies. Het gaat dan onder meer om advies over aanvragen voor vertaalsubsidies, te promoten titels, nieuwe beleidsinitiatieven enz.

Het **Beslissingscollege** neemt beslissingen over de subsidieaanvragen, op basis van de adviezen van de adviescommissies en een horizontale kadering over de verschillende commissies heen. Het evalueert periodiek de regelingen en signaleert nieuwe behoeften. Daarnaast ontvangt het detailinformatie over de gelimiteerde subsidiebeslissingen genomen door het VFL-team (de zogenaamde ‘mandaatbeslissingen’), becommentarieert het deze en legt het jaarlijks de voorwaarden voor deze mandaatregeling vast. Het Beslissingscollege bestaat uit een voorzitter en de 11 voorzitters van de adviescommissies.

De **Beroepscommissie** is een onafhankelijke entiteit die bestaat uit een voorzitter en 4 leden. Ze beslist autonoom over door aanvragers ingediende bezwaarschriften tegen beslissingen van het Beslissingscollege. In 2017 behandelde de Beroepscommissie 12 dossiers:

- > werkbeurzen voor literaire auteurs: 2 dossiers, 1 herziening;
- > werkbeurzen voor stripauteurs: 2 dossiers, geen herzieningen;
- > stimuleringsbeurzen voor auteurs: 1 dossier, geen herziening;
- > projectbeurzen voor literaire vertalers: 2 dossiers, 1 herziening;
- > auteurslijst: 2 dossiers, geen herzieningen;
- > subsidies voor literaire tijdschriften: 1 dossier, geen herziening;
- > doelgroepgerichte literaire publicaties: 1 dossier, geen herziening;
- > subsidies voor literaire manifestaties: 1 dossier, geen herziening.

Het **VFL-team** bereidt het beleid van het VFL voor en voert het ook uit. Het verzorgt de administratie, volgt de dossiers op, organiseert projecten in binnen- en buitenland en staat in voor de interne en externe communicatie.

Het VFL-team vertegenwoordigt het VFL bij delegatie van het VFL-bestuur. Het zet proefprojecten op, voert studieopdrachten uit en evalueert de werking en instrumenten. Het onderhoudt intensief contacten met onder meer het Nederlands Letterenfonds, de Taalunie, het BoekenOverleg en de representatieve organisaties uit het boekenvak (de Vlaamse Auteursvereniging, Boek.be, Iedereen Leest e.a.).

Het VFL-team wordt geleid door een directeur. Het VFL-bestuur benoemt hem op basis van een externe selectieprocedure. Hij moet deskundig zijn in bedrijfsbeheer en een brede culturele en literaire interesse hebben.

Op dit moment telt het VFL-team 18 medewerkers.

ORGANIGRAM per oktober 2017			
Algemeen	Directie	Koen Van Bockstal	100%
	Secretariaat	Hawa Seck	80%
	Boekhouding	Koen De Smedt	100%
	Communicatie	Anja Goyens	80%
	Personeelsbeleid	Lara Rogiers	20%
Binnenland	Coördinatie	Lara Rogiers	80%
	Staf	Michiel Scharpé	50%
		Noemi De Clercq	100%
		Marieke Roels	80%
	Ondersteuning	Mies Van Dun	50%
		Stefanie Luppens	80%
		Matthias Dillen	30%
		Nanne de Viet	100%
	Buitenland	Coördinatie	Els Aerts
Staf		Elise Vanoosthuysse	100%
		Michiel Scharpé	50%
		Patrick Peeters	100%
		Lien Devos	60%
		Ondersteuning	Lien Devos
Ondersteuning		Karen Thys	100%
		Georgia De Winter/Rein De Smet	50%
		Matthias Dillen	30%
		Rein De Smet	20%
			15,4 FTE

1.2 Missie en waarden

Het VFL is een Vlaamse Openbare Instelling (VOI), opgericht op 30 maart 1999 en actief sinds 1 januari 2000. Dit is zijn **missie**:

‘Het VFL draagt via een geïntegreerd letterenbeleid zorg voor een dynamisch en divers letterenveld, waarbij de auteur en de lezer centraal staan. Het wil een breed toegankelijk literair landschap mogelijk maken en de Vlaamse literatuur meer zichtbaarheid geven in binnen- en buitenland. Samenwerking met sterke partners, in het letterenveld én over beleidsdomeinen heen en met respect voor de eigenheid van elke speler, is hiervoor een noodzakelijke voorwaarde. Daarbij lopen kwaliteit, professionaliteit en diversiteit steeds als een rode draad door alles wat het VFL doet en waar het VFL voor staat.’

Diversiteit, kwaliteit en professionaliteit vormen de basis voor een beleid dat gericht is op het stimuleren van ondernemerschap, internationale ambitie en duurzaamheid.

- > **Diversiteit:** Het VFL erkent niet alleen het cruciale belang van diversiteit in genres, een afweging van traditie en vernieuwing, en de diversiteit van het boekenaanbod. Het hecht ook veel belang aan de maatschappelijke betekenis van het woord. Het VFL wil als open huis in de realiteit van de superdiverse samenleving staan, en kansen bieden, mogelijkheden creëren en ruimte maken om wat in de marge ontstaat of wat afwijkt van overheersend (westerse) cultuurpatronen een plaats te bieden.
- > **Kwaliteit en professionaliteit:** Onze adviescommissies wegen de inhoudelijke kwaliteit van literair werk aan de hand van duidelijke criteria. Maar het VFL stimuleert ook voortdurend de professionele aanpak van de verschillende spelers in het letterenveld en de manier waarop zij samenwerken en hun functie in de keten kwalitatief invullen: ondernemende auteurs, uitgevers die hun auteurs correct vergoeden en de lezer bereiken via performante promotie en distributie, literaire organisaties met een transparant en gezond budget en groot publieksbereik, leesbevorderaars met een aantoonbare professionele werking die zich ook richt op kansengroepen, enzovoort. Tot slot gaat het ook om de manier waarop het VFL zelf in het letterenveld wil staan: als een bemiddelaar die alle spelers met elkaar verbindt, met veel aandacht voor kwaliteitsvolle klantenzorg en professionele communicatie.
- > **Ondernemerschap:** Samenwerking en afstemming tussen alle spelers in het literaire veld zijn noodzakelijk om te komen tot een ondernemend, slagkrachtig en dynamisch landschap.
- > **Internationale ambitie:** Het VFL stimuleert en werkt mee aan een bredere verspreiding van literaire creaties, een groter en divers lezersbereik, rijkere artistieke ontwikkeling van het auteurschap, interculturele dialoog en de uitstraling van Vlaanderen in het buitenland. Maar behalve deze belangrijke culturele motieven speelt de economische kant van het verhaal ook een cruciale rol. Om als auteur of uitgever te kunnen overleven, is het vaak niet voldoende om alleen binnen de relatief kleine Nederlandstalige boekenmarkt te blijven, maar is het ook noodzakelijk om buiten de grenzen te kijken.
- > Tot slot wil het VFL blijven werken aan een **duurzaam beleid**. Er is voortdurend aandacht voor de duurzame effecten op lange termijn van projecten, ondersteuning en samenwerkingen. Het VFL zet in op continuïteit, en niet op one-shots of eenmalig vuurwerk.

1.3 Verhuizing

In de beheersovereenkomst (2016 – 2020) van het VFL met de Vlaamse Overheid staat: 'In het kader van het geïntegreerd letterenbeleid biedt een gezamenlijke huisvesting van het VFL en Iedereen Leest (en eventueel andere organisaties) in een nieuw "Huis van de Letteren" een bijkomende kans tot afstemming en samenwerking aan gemeenschappelijke doelstellingen. Het VFL en Iedereen Leest realiseren dit – binnen de perken van de daartoe in de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap ingeschreven kredieten – in 2017 of 2018.'

De zoektocht naar een geschikt pand was niet vanzelfsprekend. Daardoor is de in de beheersovereenkomst vermelde timing niet haalbaar gebleken. Op 11 mei 2017 heeft het VFL-bestuur een positief advies gegeven voor een pand in Antwerpen, onder een aantal expliciete voorwaarden:

- > de toelating voor het VFL om een langdurige erfpacht aan te gaan;
- > de toelating om als bouwheer op te treden;
- > het akkoord van de minister om de kosten voor de architect, de inrichting en de begeleiding op zich te nemen;
- > een bijkomende investering in duurzaamheid vanwege de stad Antwerpen;
- > een oplossing voor mogelijke dubbele huurkosten tijdens de verbouwing en voor de feitelijke verhuizing van de personeelsploegen.

Het VFL maakte een grondige evaluatie op basis van alle vooraf bepaalde evaluatiecriteria, een financiële analyse en een financiële risicoanalyse. Na diverse opvolgingsmeetings met het kabinet van minister van Cultuur Sven Gatz en met de stedelijke diensten van Antwerpen, werden de plannen aan het eind van de zomer van 2017 duidelijker. Op basis van een aantal concrete toezeggingen vanuit het kabinet kon het VFL de juridische onderhandelingen voor een erfpachtovereenkomst opstarten, samen met een gespecialiseerd advocatenkantoor. Ook de uitgebreide architecturale voorstudie en de retroplanning werden verder verfijnd en besproken zowel op bestuursniveau als met de kabinetsmedewerkers (zowel op stedelijk als op Vlaams niveau). Ten slotte werd in december de redactie van een 'onderhandelingsprocedure met bekendmaking' opgestart, om tot de aanwijzing van een architect te komen. Die procedure zal, als alles volgens plan verloopt, in de loop van februari 2018 gelanceerd worden.

De erfpachtovereenkomst zal, als alles naar wens gaat, in februari 2018 door de Antwerpse gemeenteraad definitief goedgekeurd worden. Daarna volgt een gezamenlijk persmoment van de stad Antwerpen en de minister van Cultuur. Eind maart of begin april kan in dat geval een architect aangesteld worden. Ook een aantal noodzakelijke formele beslissingen van de Vlaamse Regering i.v.m. dit dossier zouden dan volgen in het voorjaar van 2018, waarna aan de effectieve realisatie van het nieuwe pand kan worden begonnen.

2 SUBSIDIES

In 2017 beheerde het VFL 20 subsidieregelingen. Hieronder vindt u een tabel met cijfers van de belangrijkste subsidielijnen. Vervolgens gaan we in dit hoofdstuk dieper op de verschillende regelingen in.

Subsidietoekenningen 2014-2017	2017	2016	2015	2014
Werkbeurzen literaire auteurs	780.000	800.000	802.500	890.000
Stimuleringsbeurzen literaire auteurs	29.000	19.000	22.500	23.500
Werkbeurzen non-fictieauteurs	163.800	100.000	---	---
Werkbeurzen stripauteurs	161.200	107.500	175.000	150.000
Projectbeurzen literaire vertalers	68.185	91.325	87.900	77.650
Stimuleringssubsidies literaire vertalers	10.500	9.900	4.700	400
Literaire tijdschriften	235.825	206.000	203.500	220.000
Productiesubsidies voor uitgevers	42.975	44.100	31.400	57.794
Doelgroepgerichte literaire publicaties	29.900	28.100	---	---
Auteursgenootschappen	5.250	4.500	5.250	6.250
Organisaties	1.095.000	985.000	960.225	1.030.000
Manifestaties	81.740	96.995	118.850	160.950
Projecten leesbevordering	101.900	204.825	172.100	154.582
Iedereen leest *	937.650	937.650	984.650	1.034.000
Auteurslezingen **	738.954	737.127	607.611	606.326
Translation grants	157.363	109.114	176.197	144.329
Poetry grants	20.457	49.222	41.430	20.517
Grants for illustrated books	63.050	88.745	65.680	77.426
Travel grants	19.697	24.614	19.705	16.746
Leefgeld vertalers in Vertalershuis ***	21.662	18.807	20.080	21.240
Residenties (via Passa Porta)****	0	100.000	100.000	114.000
Projectsubsidie fragmentvertalingen uit het Nederlands	11.250	11.250	11.250	---
TOTAAL binnenland + buitenland	4.775.357	4.773.774	4.610.528	4.805.710

* In 2014 en 2015 is behalve de subsidie voor het toenmalige Stichting Lezen ook € 47.000 voor Leesweb meegerekend. In het hoofdstuk Leesbevordering leest u meer over Iedereen Leest.

** De bedragen voor auteurslezingen zijn de optelsom van de VFL-subsidie en het geld dat het VFL uit de markt haalt.

*** In het hoofdstuk 'Literaire vertalers' (3.3) leest u alles over de werking van het Vertalershuis.

**** Passa Porta ontvangt geen apart budget meer voor de residentiewerking; dat bedrag zit vanaf 2017 in de meerjarensubsidie voor de volledige werking van Passa Porta (€ 500.000). Zie ook hoofdstuk 3.

We beginnen met een overzicht van de subsidieregelingen voor de creatie van literair werk door auteurs (alle genres) en de vertaling van literatuur in het Nederlands door Vlaamse vertalers. Vervolgens overlopen we de productiesubsidies voor uitgevers van (al dan niet doelgerichte) literaire publicaties, de subsidies voor organisaties, auteursgenootschappen en literaire manifestaties, de projecten leesbevordering en subsidies voor auteurslezingen.

Tot slot volgen de subsidies voor de vertaling van literair werk van Vlaamse auteurs en illustratoren in andere talen, de auteursbezoeken waarbij auteurs hun literaire werk in het buitenland gaan promoten, een projectsubsidie voor vertalers uit het Nederlands en subsidies voor auteurs die een residentie (al dan niet in het buitenland) opnemen.

2.1 Werkbeurzen literaire auteurs

102 ontvankelijke aanvragen
82 toekenningen
€ 780.000 toegekend (300 eenheden)
€ 734.942,55 uitbetaald

Het VFL kent elk jaar werkbeurzen toe aan auteurs voor de verwezenlijking van hun creatieve plannen. Auteurs die minstens twee literaire boekpublicaties hebben bij een professionele uitgeverij, kunnen zo'n werkbeurs aanvragen. Behalve auteurs van literair proza, poëzie, essay, theater en kinder- en jeugdliteratuur kunnen ook illustratoren van prentenboeken een aanvraag indienen. Voor strip- en non-fictieauteurs zijn er aparte werkbeursregelingen.

Een werkbeurs geeft auteurs de mogelijkheid om een gedeelte van het jaar tijd te kopen om ongestoord te kunnen werken aan hun literaire creaties. Ze kunnen elk jaar opnieuw een aanvraag indienen. Het belangrijkste beoordelingscriterium voor de toekenning van een beurs is de literaire kwaliteit van het recente gepubliceerde werk van de auteur.

Het subsidiebedrag wordt uitgedrukt in twee tot acht eenheden en kan gelden voor een of meerdere jaren. In 2017 kwam een eenheid overeen met € 2.600. Voor Belgische rijksingezetenen is een werkbeurs vrijgesteld van inkomstenbelasting.

Een auteur die in meerdere genres actief is, dient één aanvraag in. Het volledige dossier met de ingediende publicaties en de deelwerkplannen wordt naargelang het genre door de desbetreffende adviescommissies gelezen en beoordeeld. De voorzitters van deze adviescommissies formuleren een geïntegreerd advies voor het Beslissingscollege.

In 2017 dienden 102 auteurs een ontvankelijke aanvraag in: 22 auteurs met een werkplan proza, 13 auteurs met een werkplan poëzie, 14 auteurs met een werkplan theater en 32 auteurs met een werkplan kinder- en jeugdliteratuur. 21 auteurs dienden een meervoudige aanvraag in met een werkplan voor twee of meer genres.

In totaal werden 300 eenheden toegekend aan 82 auteurs: 75 eenheden voor 19 proza-auteurs, 38 eenheden voor 10 dichters, 42 eenheden voor 12 theaterauteurs, 80 eenheden voor 22 kinder- en jeugdauteurs en 65 eenheden voor 19 auteurs met een meervoudige aanvraag.

Voor deze regeling geldt een inkomensgrens van € 40.800. Boven een individueel netto-belastbaar jaarinkomen van € 40.800 kan geen subsidie worden uitgekeerd. Dat betekent dus dat auteurs het toegekende bedrag niet altijd integraal ontvangen. Het VFL kijkt daarvoor naar de belastingaangifte van 2015 van de auteurs en hun eventuele aandelen in vennootschappen. Op die manier kunnen deze beurzen optimaal worden ingezet om kwaliteitsvolle auteurs effectief tijd te kunnen laten vrijmaken om aan hun boekprojecten te werken.

Het brutobedrag van de totale toekenning voor deze regeling bedroeg in 2017 € 780.000 (300 eenheden van € 2.600). Op basis van het inkomensplafond werd bij de effectieve uitbetaling van de beurzen in totaal € 45.057,45 afgetopt.

Auteur	Genre(s)	Aantal eenheden
Jef Aerts	Kinder- en Jeugdliteratuur	4
Paul Bogaert	Poëzie	4
Nico Boon	Theater	3
Stefan Boonen	Kinder- en Jeugdliteratuur	2
Diane Broeckhoven	Proza	2
An Candaale	Illustratie en Kinder- en Jeugdliteratuur	2
Paul Claes	Proza	4
Sabien Clement	Illustratie en Kinder- en Jeugdliteratuur	6
Ignace Cornelissen	Theater	4
Yannick Dangre	Proza	3
Johan de Boose	Proza	3
Pieter De Buysser	Theater	5
Peter De Graef	Theater	5
Jan De Leeuw	Kinder- en Jeugdliteratuur	3
Mattias De Leeuw	Illustratie en Kinder- en Jeugdliteratuur	5
Paul De Moor	Kinder- en Jeugdliteratuur	2
Roger De Neef	Poëzie	3
Marian De Smet	Kinder- en Jeugdliteratuur	2
Marita de Sterck	Kinder- en Jeugdliteratuur	3
Evelien De Vlieger	Kinder- en Jeugdliteratuur	4
Paul Demets	Poëzie	2
Stijn Devillé	Theater	5
Kristien Dieltiens	Proza, Kinder- en Jeugdliteratuur	3
Annemarie Estor	Poëzie	5
Pieter Gaudesaboos	Illustratie en Kinder- en Jeugdliteratuur	6
Siska Goeminne	Kinder- en Jeugdliteratuur	2
Koenraad Goudeseune	Proza	2
Luuk Gruwez	Poëzie, Proza	5
Peter Holvoet-Hanssen	Poëzie	6
Maarten Inghels	Poëzie	2
Thomas Janssens	Theater	2
Jolien Janzing	Proza	2
Bart Koubaa	Proza	4
Benjamin Leroy	Illustratie en Kinder- en Jeugdliteratuur	5
Pepijn Lievens	Theater	2
Jacques Maes	Illustratie en Kinder- en Jeugdliteratuur	3
Sylvie Marie	Poëzie	2
Freek Mariën	Theater	3
Bart Meuleman	Proza	4
Carmien Michels	Poëzie	2
Bruno Mistiaen	Theater	4
Bart Moeyaert	Proza, Kinder- en Jeugdliteratuur	7
Els Moors	Poëzie	4
David Nolens	Proza	5

vervolg op de volgende pagina

Leonard	Nolens	Poëzie	8
Jeroen	Olyslaegers	Proza	6
Elvis	Peeters	Proza, Poëzie, Kinder- en Jeugdliteratuur, Theater	5
Yves	Petry	Proza	6
Nils	Pieters	Illustratie en Kinder- en Jeugdliteratuur	2
Anne	Provoost	Proza	2
Marc	Reugebrink	Proza	5
Filip	Rogiers	Proza	3
Pjeroo	Roobjee	Proza	3
Aline	Sax	Kinder- en Jeugdliteratuur	4
Tom	Schamp	Illustratie en Kinder- en Jeugdliteratuur	7
Gaea	Schoeters	Proza, Theater	2
Aleksandr	Skorobogatov	Proza	4
Jan	Sobrie	Theater	3
Peter	Terrin	Proza	7
Jeroen	Theunissen	Proza	5
Peter	Theunynck	Proza, Poëzie, Kinder- en Jeugdliteratuur	3
Stefaan	Van Brabandt	Theater	3
Tom	Van de Voorde	Poëzie	4
Herman	van de Wijdeven	Kinder- en Jeugdliteratuur, Theater	2
Seppe	Van den Berghe	Illustratie en Kinder- en Jeugdliteratuur	2
Joris	Van den Brande	Theater	3
Sebastiaan	Van Doninck	Illustratie en Kinder- en Jeugdliteratuur	3
Lies	Van Gasse	Poëzie, Illustratie en Kinder- en Jeugdliteratuur	3
Peter	Van Olmen	Kinder- en Jeugdliteratuur	2
Willem	van Zadelhoff	Proza	5
Joost	Vandecasteele	Proza	4
Isabelle	Vandenabeele	Illustratie en Kinder- en Jeugdliteratuur	2
Hilde	Vandermeeren	Proza	2
Margot	Vanderstraeten	Proza	3
Maud	Vanhouwaert	Proza	3
Kathleen	Vereecken	Proza, Kinder- en Jeugdliteratuur	4
Klaas	Verplancke	Illustratie en Kinder- en Jeugdliteratuur	7
Paul	Verrept	Proza, Illustratie en Kinder- en Jeugdliteratuur, Theater	4
Alain	Verster	Illustratie en Kinder- en Jeugdliteratuur	4
Erik	Vlaminck	Proza	4
Bart	Vonck	Poëzie	2
Zaza		Illustratie en Kinder- en Jeugdliteratuur	3
TOTAAL			300

2.2 Stimuleringsbeurzen literaire auteurs

15 ontvankelijke aanvragen
7 toekenningen
€ 29.000 toegekend en uitbetaald

Een stimuleringsbeurs is bedoeld om een gedebuteerde schrijver extra te motiveren om nieuwe literaire schrijfprojecten te realiseren. Het gaat vooral om een aanmoediging, een expliciet signaal naar aankomend talent, eerder dan om een vorm van literaire bekroning. Het toegekende bedrag van minimaal € 3.500 en maximaal € 10.000 is immers bedoeld om de realisatie van een tweede boek of toneeltekst mee mogelijk te helpen maken. Deze vorm van subsidiëring bewijst daardoor pas ten volle zijn nut op langere termijn, in de verdere literaire carrière van de opgemerkte auteurs. Auteurs die al een stimuleringsbeurs van het VFL hebben gekregen, zijn onder meer Annelies Verbeke, Saskia de Coster, Jeroen Theunissen, Pieter Gaudesaboos, Kris Van Steenberge, Carmien Michels en Charlotte Van den Broeck.

Het belangrijkste beoordelingscriterium voor de adviescommissies is de literaire kwaliteit van het debuut. Het ingediende werkplan kan een indicatie zijn of de literaire belofte die uit het debuut spreekt, verder kan worden waargemaakt in het tweede literaire werk.

In 2017 dienden 15 literaire debutanten een ontvankelijke aanvraag in: 6 proza-auteurs, 2 dichters, 4 auteurs en/of illustratoren van kinder- en jeugdliteratuur, 2 theaterauteurs en 1 genre-overschrijdende auteur. Het VFL kende aan 7 van hen een stimuleringsbeurs toe voor in totaal € 29.000.

Auteur	Titel en uitgeverij debuut	Subsidie
POËZIE		7.000
Jana Arns	<i>Status: het is ingewikkeld</i> (Uitgeverij P)	3.500
Max Greyson	<i>Waanzin went niet</i> (De Arbeiderspers)	3.500
PROZA		12.000
Mathijs Duyck	<i>Woensdag</i> (Manteau)	3.500
Gerrit Janssens	<i>Twaalf</i> (Ambo/Anthos)	3.500
Katrijn Van Bouwel	<i>De muze en het meisje</i> (Prometheus)	5.000
KINDER- EN JEUGDLITERATUUR		4.000
Fatinha Ramos	<i>Ik ben heel veel liefde</i> (Davidsfonds)	4.000
THEATER		6.000
Alexia Leysen	<i>Mieren Slapen Nooit</i> (BRUT i.s.m. Villanella & Stad Antwerpen)	6.000
TOTAAL		29.000

2.3 Werkbeurzen non-fictieauteurs

23 ontvankelijke aanvragen
17 toekenningen
€ 163.800 toegekend (63 eenheden)
€ 144.200 uitbetaald

Sinds 2016 kunnen ook non-fictieauteurs een werkbeurs ontvangen om tijd vrij te maken bij het schrijven van kwalitatief hoogstaand non-fictiewerk. De volgende (deel)genres komen in aanmerking:

- > literaire, narratieve en/of auteursgedreven non-fictie in boekvorm;
- > essay;
- > biografie;
- > egodocumenten, zoals autobiografieën, memoires, dagboeken, briefwisselingen enz.

De volgende non-fictiegenres komen niet in aanmerking:

- > academisch en wetenschappelijk werk;
- > studie- en leerboeken;
- > kunst- en fotoboeken;
- > niet-literaire 'how to'-boeken;
- > loutere bundelingen van eerder gepubliceerde columns, interviews of reportages.

De belangrijkste criteria zijn de kwaliteit van het gepubliceerde werk en het werkplan waarvoor de auteur een werkbeurs aanvraagt. Een auteur die meerdere genres beoefent, dient één aanvraag in. Het volledige dossier met de ingediende publicaties en de deelwerkplannen wordt naargelang het genre door de desbetreffende adviescommissies gelezen en beoordeeld. De voorzitters van deze adviescommissies formuleren een geïntegreerd advies voor het Beslissingscollege.

Het subsidiebedrag wordt uitgedrukt in twee tot acht eenheden. In 2017 kwam een eenheid overeen met € 2.600. Voor deze regeling geldt een inkomensgrens van € 40.800 individueel netto belastbaar inkomen; boven dit bedrag kan geen subsidie worden uitgekeerd. Voor Belgische rijksingezetenen is een werkbeurs vrij van inkomstenbelasting.

Het tweede jaar waarin non-fictieauteurs een werkbeurs konden aanvragen, was opmerkelijk succesvol. Er werden 63 eenheden toegekend (in vergelijking met 40 in 2016) aan 17 auteurs (11 in 2016).

Auteur		Aantal eenheden
Montasser	AlDe'emeh	3
Tinneke	Beeckman	3
Chris	Ceustermans	4
Manu	Claeys	5
Piet	De Moor	3
Matthijs	De Ridder	6
Veerle	De Vos	2
Bart	Demyttenaere	2
Lander	Deweert	2
Rudi	Meulemans	4
Tom	Naegels	5
Eric	Rinckhout	4
Charlotte	Van den Broeck	2
Manu	Van der Aa	4
Luk	Van Haute	4
Bart	Van Loo	5
Pascal	Verbeken	5
TOTAAL		63

2.4 Werkbeurzen voor stripauteurs

Startbeurzen: 15 ontvankelijke aanvragen, 5 toekenningen
 Scheppingsbeurzen: 25 ontvankelijke aanvragen, 22 toekenningen
 € 161.200 toegekend (62 eenheden)
 € 148.200 uitbetaald

Stripauteur		Aantal eenheden
STARTBEURZEN		
Bram	Algoed	2
Kevin	Cuyt	1
Thijs	Desmet	1
Ansgar	Reul*	1
Lukas	Verstraete	2
TOTAAL		7
SCHEPPINGSBEURZEN		
Serge	Baeken	4
Randall.	C	4
Luc	Cromheecke	2
Frederik Willem	Daem	1
Maarten	De Saeger	2
Brecht	Evens	5
Delphine	Frantzen	1
Ben	Gijsemans	4
Jeroen	Janssen	2
Wauter	Mannaert	3
Peter	Moerenhout	1
Michaël	Olbrechts	2
Enzo	Smits*	1
Simon	Spruyt	4
Stedho		2
Peter	Theunynck	1
Adriaan	Van Aken	1
Dieter	Van der Ougstraete	3
Maarten	Vande Wiele	2
Judith	Vanistendael	4
Wide	Vercnocke	3
Ward	Zwart	3
TOTAAL		55

*met mentoraat

Beginnende stripauteurs die tien stripplaten hebben gepubliceerd in diverse media, kunnen een startbeurs aanvragen. Een startbeurs bedraagt één of twee eenheden en kan worden gekoppeld aan een mentoraat door een ervaren stripauteur. Stripauteurs die al een of meer stripalbums hebben gepubliceerd, kunnen een scheppingsbeurs aanvragen. Het subsidiebedrag wordt uitgedrukt in één tot acht eenheden.

In 2017 stond een eenheid gelijk aan € 2.600. Voor deze regeling geldt een inkomensgrens van € 40.800 individueel netto belastbaar inkomen; boven dit bedrag kan geen subsidie worden uitgekeerd. Voor Belgische rijksingezetenen is een werkbeurs vrij van inkomstenbelasting.

Bij de 40 ontvankelijke aanvragen zijn er 2 auteurs die niet enkel voor strips aanvroegen, maar ook voor een ander genre (Peter Theunynck en Zaza). Daarnaast werd er voor 2 auteurs die enkel een werkbeurs strips aanvroegen een deeladvies opgevraagd bij een andere commissie (Judith Vanistendael en Randall Casaer).

Serge Baeken is lid van de adviescommissie Strips en diende zelf ook een werkbeursaanvraag in. Overeenkomstig het decreet wordt een werkbeursaanvraag van een commissielid behandeld door een andere adviescommissie dan degene waarin de aanvrager zelf zit. Voor de beoordeling van die aanvraag worden er wel twee rapporten besteld bij ex-commissieleden van het betreffende genre. De adviescommissie Illustratie en Kinder- en Jeugdliteratuur brengt advies uit over de aanvraag en neemt hiervoor de rapporten van twee ex-commissieleden van de adviescommissie Strips mee bij de adviesvorming.

2.5 Projectbeurzen literaire vertalers in het Nederlands

19 toekenningen
€ 68.185 toegekend
€ 64.685 uitbetaald

Een projectbeurs is een subsidie voor een literaire vertaler die hem betere kansen moet bieden om zijn literaire werkzaamheden te realiseren. De literaire vertaler kan een aanvraag indienen voor de vertaling van anderstalige literaire werken in het Nederlands met het oog op een publicatie in boekvorm of de opvoering door een professioneel toneelgezelschap.

Voor deze regeling geldt een inkomensgrens van € 40.800 individueel netto belastbaar inkomen; boven dit bedrag kan geen subsidie worden uitgekeerd. Deze subsidie is vrijgesteld van inkomstenbelasting voor rijksingezetenen.

In 2017 waren er drie aanvraagrondes en werden er 27 aanvragen ingediend. Door de behandel tijd van de dossiers werd over de 13 aanvraagdossiers die in de derde ronde werden ingediend pas in januari 2018 een subsidiebesluit genomen. Alle andere aanvragen die werden ingediend in 2017 werden goedgekeurd. Twee aanvragen betroffen projecten die eerder werden ingediend en over meerdere jaren lopen. In januari 2017 werd nog een beslissing genomen over 5 aanvragen die in de derde ronde 2016 werden ingediend. De 5 aanvragen werden allemaal goedgekeurd.

Bij de beoordeling van de aanvraag is de kwaliteit van het recente vertaalwerk het hoofdcriterium. Voorts worden ook de literaire kwaliteit van het huidige project, de omvang, het genre, de haalbaarheid, de moeilijkheidsgraad en de kwaliteitsverwachting en de mate van realisatie van vroegere vertaalwerkplannen bij de evaluatie van de aanvraag betrokken.

Aanvragen 2016 met beslissing in 2017			
Aanvrager	Auteur, titel, uitgever	Brontaal	Subsidie
Marijke Arijs	Amélie Nothomb, <i>Riquet à la houppe</i> , Xander Uitgevers	Frans	1.930
Rokus Hofstede	Annie Ernaux, <i>Mémoire de fille</i> , De Arbeiderspers	Frans	4.000
Jan H. Mysjkin	Pierre Reverdy, <i>La lucarne ovale</i> , Uitgeverij Vleugels	Frans	3.245
Els Snick	Joseph Roth, <i>In het land van de eeuwige zomer. Reportages over Frankrijk</i> , Bas Lubberhuizen	Duits	3.500
Huub Stegeman	Peter Sloterdijk, <i>Das Schelling-Projekt: Bericht</i> , Boom	Duits	2.060
TOTAAL			14.735

Aanvragen 2017			
Aanvrager	Auteur, titel, uitgever	Brontaal	Subsidie
Annelies de hertogh	Alisa Ganijeva, <i>Zjenich i nevesta</i> , Wereldbibliotheek	Russisch	2.000
Katelijne De Vuyst	Anaïs Barbeau-Lavalette, <i>La femme qui fuit</i> , Querido	Frans	3.850
Lies Lavrijsen	Carlo Frabetti, <i>Malditas Matemáticas - Alicia en el país de los números</i> , Lannoo Jeugd	Spaans	1.500
Lies Lavrijsen	Rachael M. Romero, <i>The Dollmaker of Kraków</i> , Van Halewyck	Engels	2.450
Sofie Maertens	Karl Ove Knausgård, <i>Om Sommeren</i> , De Geus	Noors	2.700
Sofie Maertens	Bjørn Sortland, <i>Kepler 62 - Nedtelling</i> , Clavis	Noors	500
Irma Pieper	Karel Capek, <i>Hordubal</i> , Wereldbibliotheek	Tsjechisch	3.500
Tine Poesen	A.F. Harrold, <i>The song from somewhere else</i> , Clavis	Engels	2.000
Isabelle Schoepen	Philipp Blom, <i>Bei Sturm am Meer</i> , De Bezige Bij Amsterdam	Duits	2.650
Luk Van Haute	Haruki Murakami, <i>Kishidanchogoroshi</i> , Atlas-Contact	Japans	17.000
Katrien Vandenberghe	Tanguy Viel, <i>Article 353 du code pénal</i> , Wereldbibliotheek	Frans	3.300
Bart Vonck	Henri Michaux, <i>Oeuvres complètes tome II</i> , Poëziecentrum	Frans	2.500
Jos Vos	Sei Shonagon, <i>Makura no Soshi</i> , Athenaeum, Polak & Van Gennepe	Japans	4.500*
Jos Vos	Junichiro Tanizaki, <i>Selectie verhalen</i> , De Bezige Bij	Japans	5.000**
TOTAAL			53.450

* In 2015 werd een beurs van 11.000 euro toegekend, die gespreid werd over drie jaar (2015, 2016, 2017); 4.500 euro is het aandeel 2017.

** In 2015 werd een beurs van 12.600 euro toegekend, die gespreid werd over drie jaar (2015, 2016, 2017); 5.000 euro is het aandeel 2017.

2.6 Stimuleringssubsidies literaire vertalers in het Nederlands

7 aanvragen
5 toekenningen
€ 10.500 toegekend en uitbetaald

Een beginnende Vlaamse literaire vertaler kan een stimuleringssubsidie aanvragen nadat hij een eerste literaire vertaling heeft gepubliceerd. De gepubliceerde literaire vertalingen kunnen zowel in boekvorm als in cultureel-literaire tijdschriften en/of verzamelbundels verschenen zijn. Ook niet in boekvorm gepubliceerde vertalingen van theaterteksten, opgevoerd door een professioneel theatergezelschap, komen in aanmerking. Deze subsidie moet de vertaler de financiële slagkracht en extra motivatie geven om zich verder te bekwamen in het vak van het literair vertalen en zo zijn positie op de literaire uitgevermarkt te versterken.

Een stimuleringssubsidie bedraagt maximaal € 5.000. Het subsidiebedrag is verbonden met de kwaliteit van de vertaling in relatie tot de gerealiseerde vertaalinspanning (waarbij de literaire kwaliteit van de brontekst, het genre, de moeilijkheidsgraad en de omvang van het project mee in rekening gebracht worden).

Aanvragen 2016 met beslissing in 2017			
Aanvrager	Auteur, titel, uitgever	Brontaal	Subsidie
Joëlle Feijen	Olga Grjasnowa, <i>De juridische schimmigheden van een huwelijk</i> , De Bezige Bij	Duits	4.000
TOTAAL			4.000

Aanvragen 2017			
Aanvrager	Auteur, titel, uitgever	Brontaal	Subsidie
Annelies de hertogh	Alisa Ganijeva, <i>De Russische muur</i> , Wereldbibliotheek	Russisch	2.200
Sofie Maertens	Erik Bertrand Larssen, <i>Nu!</i> , Boom Uitgevers Amsterdam	Noors	1.800
Sarah Michiel	Hazim Kamaledin, <i>Schoonheid raast in mij tot ik sterf</i> , Polis	Arabisch	1.700
Michiel Vanhee	Simon Stranger, <i>Schaduwjongen</i> , Clavis	Noors	800
TOTAAL			6.500

2.7 Subsidies voor literaire tijdschriften

12 aanvragen
10 toekenningen
€ 235.825 toegekend

Midden 2016 lanceerde het VFL een nieuw reglement voor literaire tijdschriften voor de periode 2017 – 2020, waarin de klemtoon wordt gelegd op de creatieve output van deze tijdschriften. Door te focussen op de vergoedingen aan auteurs, illustratoren en vertalers wil het VFL op een transparante en eenduidige manier waardevolle, kwalitatieve tijdschriften met een literaire inhoud ondersteunen. Dit betekent onder meer dat de honoraria en redactiekosten doorslaggevend waren bij de bepaling van het subsidiebedrag.

Tegen 15 oktober 2016 werden er 12 aanvraagdossiers ingediend door zowel papieren als digitale initiatieven. Zoals voorzien in het reglement bracht het VFL op basis van de aangeleverde gegevens de financiële aspecten van elk tijdschrift in kaart. Op basis van een financiële calculatie maakte het VFL een budgettair voorstel op, dat werd overgemaakt aan de adviescommissie. Hierbij werd rekening gehouden met de voorziene budgettaire begrenzing van € 30.000 per tijdschrift per jaar.

Tijdens de adviesvergaderingen formuleerde de bevoegde commissie vervolgens een advies over de ondersteuning van elk van deze tijdschriften. Dit gebeurde op basis van een beoordeling van de concrete tijdschriftnummers van de lopende jaargang en op basis van het inhoudelijke meerjarenplan in samenhang met de begroting. De commissie hield bij haar beoordeling rekening met de aandachtspunten en prioriteiten uit het reglement. Voor de bepaling van de hoogte van het jaarlijkse subsidiebedrag baseerde de adviescommissie zich enerzijds op haar kwalitatieve inhoudelijke beoordeling en anderzijds op het budgettaire voorstel van het VFL.

Tijdschrift	Subsidie
<i>Akrostis</i>	Geen subsidie
<i>De Reactor</i>	18.000
<i>Deus ex Machina</i>	20.000
<i>DW B</i>	52.500
<i>Gierik & Nieuw Vlaams Tijdschrift</i>	10.000
<i>Het liegend Konijn</i>	6.000
<i>Kluger Hans</i>	18.500
<i>nY</i>	38.625
<i>Passage</i>	Geen subsidie
<i>Pulp Deluxe</i>	8.500
<i>Stripgids</i>	52.500
<i>Zacht Lawijd</i>	11.500
TOTAAL	235.825

Uiteindelijk werden er subsidies toegekend aan 8 literaire tijdschriften voor een periode van 4 jaar. Aan 2 tijdschriften werd geen subsidie toegekend. De beslissing over de ondersteuning van *Het Liegend Konijn* werd uitgesteld en pas genomen in maart 2017. Aan *Gierik-NVT* werd voorlopig slechts voor 1 jaar subsidie toegekend. Voor 3 tijdschriften – *nY*, *DW B* en *Stripgids* – die in voorgaande jaren konden rekenen op subsidies van het VFL en gebruik maakten van subsidiemiddelen voor het betalen van professionele krachten, werd een afbouwscenario voorzien waarbij ze gedurende 3 jaar kunnen rekenen op een subsidiebedrag dat hoger ligt dan de grens van € 30.000 in het nieuwe reglement.

2.8 Productiesubsidies voor (strip)uitgevers

24 ontvankelijke aanvragen (waarvan 1 ingetrokken)

17 toekenningen

€ 42.975 toegekend

De productiesubsidie richt zich tot professionele (Vlaamse of Nederlandse) uitgevers van het literaire werk van Vlaamse auteurs of vertalers en is bedoeld om weinig commerciële maar wel waardevolle en bijzondere publicaties van literair werk mee mogelijk te maken. In eerste instantie wordt hierbij gedacht aan kwaliteitsuitgaven met een beperkt verkooppotentieel, waarvoor een marktcorrigerende financiële bijdrage wenselijk is. Een productiesubsidie maakt deze producties niet alleen mogelijk, maar helpt ook de verkoopprijs te drukken, zodat een grotere verspreiding van de uitgave mogelijk wordt. Zowel oorspronkelijk Nederlandstalig werk (van auteurs met een woonplaats in België) als vertalingen in het Nederlands (door vertalers met een woonplaats in België) komen in aanmerking. Bijzondere aandacht gaat naar publicaties die een bijdrage leveren aan de superdiversiteit van het literaire landschap.

Nieuw in 2017 is dat ook bepaalde non-fictiepublicaties in aanmerking komen voor een subsidie, met name essay, (auto)biografie, geïllustreerd non-fictiewerk of non-fictiewerk waarin foto's of ander beeldmateriaal zijn opgenomen. Verder wordt het reglement ook opengesteld voor tekstedities van literair erfgoed.

Een productiesubsidie bedraagt maximaal € 4.000 en kan bovendien maximaal 50% van de directe productiekosten bedragen. Voor kleinere, onafhankelijke uitgeverijen die minder dan 15 titels per jaar uitgeven en geen beroep kunnen doen op centrale diensten van een groter concern, kan de productiesubsidie maximaal 75% van de directe productiekosten bedragen.

Uitgeverij	Titel Manuscript	Auteur/illustrator/bewerker/ samensteller	Subsidie
NON-FICTIE			15.800
Uitgeverij Polis	<i>Pol De Mont. Een tragisch schrijversleven.</i>	Ludo Stynen	3.800
Uitgeverij Polis	<i>Hugo Claus. Familieportret.</i>	Georges Wildemeersch	4.000
Uitgeverij Polis	<i>Willem Elsschot. Dichter</i>	Koen Rymenants en Carl De Strycker	1.700
het balanseer	<i>De ware marsrichting. Opinismen.</i>	Marc Kregting	3.300
Poëziecentrum	<i>Nolens-handboek</i>	Carl De Strycker en Yves T'Sjoen (samenstelling)	3.000
POËZIE			4.600
Uitgeverij P	<i>Brugse gedichten</i>	Diverse auteurs	600
Poëziecentrum	<i>Bundels van het nieuwe millennium</i>	Jeroen Dera en Carl De Strycker (samenstelling)	2.000
De Bezige Bij	<i>Contact</i>	Maarten Inghels	2.000
PROZA			2.200
Uitgeverij Polis	<i>Elias, of Het gevecht met de nachtegale</i>	Maurice Gilliams en Filip De Ceuster	2.200
STRIPS			5.750
Bries	<i>Een boek waarmee men vrienden maakt</i>	Lukas Verstraete	3.000
Oogachtend	<i>Zeep 1</i>	Maarten Vande Wiele	2.750
THEATER			8.025
Kartonnen dozen	<i>Het kanaal</i>	Gaea Schoeters	1.725
Bebuquin	<i>Klein Magazijn 7 - teksten voor jeugdtheater</i>	Diverse auteurs	3.000
Bebuquin	<i>De Grieken - Bestemming</i>	Sofokles/Johan Boonen (vertaling), Karel Vanhaesebrouck (woord vooraf), Sam Ijsseleing (nawoord)	3.300
VERTALING IN HET NEDERLANDS			6.600
Poëziecentrum	<i>De beloftes van glas</i>	Michael Palmer vertaald door Tom van de Voorde	1.400
Poëziecentrum	<i>Trage nederlaag met volle zeilen</i>	Henri Michaux vertaald door Bart Vonck	2.200
Lannoo	<i>Wintervuur - verhalen voor koude dagen</i>	Carl Norac (auteur), Gerda Dendooven (illustrator), Michael De Cock (vertaler)	3.000
TOTAAL			42.975

2.9 Subsidies voor doelgroepgerichte literaire publicaties

13 aanvragen
5 toekenningen
€ 29.900 toegekend

De in 2016 gelanceerde regeling voor de ondersteuning van doelgroepgerichte publicaties kende in 2017 meer succes dan in het eerste jaar. Ze speelt duidelijk in op een nood aan een kwalitatief literair aanbod dat zich richt op specifieke behoeften van bepaalde groepen in de samenleving. In het reglement staat dat er zowel subsidies kunnen worden toegekend voor de ontsluiting van bestaand literair werk in een nieuwe vorm en/of op een andere drager, als voor de publicatie van nieuw werk. In bepaalde gevallen kan een deel van de subsidie ook worden aangewend in functie van product- en talentontwikkeling. Met de subsidie wil het VFL ook een professionele aanpak stimuleren op het vlak van redactionele begeleiding, contractuele overeenkomsten, promotie en verspreiding. Het is de adviescommissie Letteren en Samenleving die een advies formuleert over de ingediende projecten.

Organisatie	(Werk)titel publicatie	Auteur/illustrator/ bewerker/samensteller	Subsidie
Ballet Dommage vzw	<i>Baloena</i>	Katrien Valckenaers en Brigitte Puissant (coördinatie), Marlies Algoet (schrijfcoach), Wietse Palmans (vormgeving)	5.900
Caleidoscopia vzw	<i>Hikkies</i>	Baram Maruf, Yousra Benfquih, Inge Schilperoord, Anissa Boujdaini (auteurs)	6.000
Epo	<i>Harmonie De Toekomst</i>	Fikry el Azzouzi (coördinatie); o.a. Rachida Lamrabet, Tine Hens, Anne Provoost, Frans Dumortier, Annelies Verbeke (begeleiding)	6.000
Luisterpuntbibliotheek vzw	<i>Auteurs lezen voor en wel in uw oor</i>	Diverse auteurs	6.000
Wablief/VOCVO vzw	<i>Samen sterke verhalen lezen, in eenvoudige taal</i>	Diverse auteurs	6.000
TOTAAL			29.900

2.10 Subsidies voor literaire organisaties

8 ontvankelijke aanvragen (voor de periode 2017-2020)

5 toekenningen

€1.095.000 toegekend

Behalve een beleid dat gericht is op de professionalisering en de ondersteuning van de creatie en de productie van oorspronkelijk Nederlandstalig literair werk en van vertalingen van literair werk in en uit het Nederlands, vormen voor het VFL de presentatie en de omkadering van de Vlaamse letteren evenwaardige doelstellingen. Die worden gerealiseerd door initiatieven en organisaties te ondersteunen die de verspreiding bevorderen van de Nederlandstalige literatuur en haar schepers en door (financiële) hulp aan instellingen en organisaties die een kwaliteitsvolle en bovenlokale literair-maatschappelijke of literair-culturele functie vervullen.

Literaire organisaties vormen een verbinding tussen auteurs en lezers. Ze kunnen zorgen voor de ontwikkeling, creatie, verspreiding en presentatie van en reflectie over literatuur in al haar genres. Ze geven literatuur een plek in de maatschappij en maken literatuur toegankelijk voor zoveel mogelijk mensen. Ze hebben een permanente en (semi-) professionele werking. Hun betekenis en bereik is bovenlokaal. Literaire organisaties beschikken over expertise en knowhow in het literaire veld en zorgen voor dynamiek in dit veld of een specifiek onderdeel ervan. Ze zijn van cruciaal belang om literatuur te presenteren, de lezer/bezoeker te informeren, over literatuur te reflecteren, nieuwe literaire vormen te stimuleren, literair talent podiumkansen te geven, een kritische stem te laten horen, vernieuwing, dynamiek en diversiteit te stimuleren, expertise te delen enz.

Literaire organisaties vervullen een of meer van de volgende functies:

- > **Presentatie en spreiding:** het presenteren van (bestaande) literaire producten of het tonen van literaire programma's, op een of meerdere plekken. Het ontwikkelen en toepassen van een visie en processen die bijdraagt/bijdragen tot participatie van brede en diverse maatschappelijke doelgroepen aan literaire evenementen zijn hierbij belangrijk.
- > **Creatie en ontwikkeling:** het stimuleren en ondersteunen van de creatie van nieuwe literaire producten, literaire experimenten of kruisbestuivingen met andere kunsten.
- > **Reflectie en kritiek:** het reflecteren over literatuur of het beoefenen van literatuurkritiek en het toegankelijk maken van deze reflectie of kritiek voor een publiek.
- > **Informatie en documentatie:** het inventariseren en ontsluiten van informatie over literatuur, een bepaald segment van het literaire veld of een specifiek literair genre.
- > **Dienstverlening:** het verlenen van inhoudelijke, zakelijke, juridische en/of organisatorische ondersteuning aan auteurs en/of literaire bemiddelaars.

De adviescommissie Literaire Manifestaties en Organisaties houdt bij de advisering over de aanvraagdossiers van literaire organisaties rekening met elementen als: literaire, culturele en maatschappelijke relevantie van de organisatie, profilering en positionering, langetermijnvisie, landelijke en/of internationale uitstraling, professionaliteit en doelgerichtheid van de werking, samenwerking, keuze, invulling en inbedding van de

Literaire Organisatie	Subsidie
Behoud de Begeerte	onontvankelijk
DE DAGEN	geen subsidie
Kluger Hans	geen subsidie
Passa Porta NL	500.000
PEN Vlaanderen	40.000
Poëziecentrum	315.000
Strip Turnhout	geen subsidie
Villa Verbeelding	90.000
VONK & Zonen	150.000
TOTAAL	1.095.000

gekozen functies in de werking, publieksbereik, publiekswerking en communicatiestrategie, haalbaarheid van de voorgestelde plannen, kwaliteit en realiteitszin van de begroting, met aandacht voor een gezonde balans tussen personeels-/overheadkosten en de kosten voor de realisatie van de doelstellingen/inhoudelijke werking en voor de balans tussen eigen inkomsten en (VFL-)subsidies. De commissie bekijkt ook de plaats (inhoudelijk en geografisch) van de organisatie binnen een evenwichtig en divers samengesteld literair veld.

In de periode 2017-2020 wordt specifiek prioriteit gegeven aan de volgende criteria: uitwisseling tussen Vlaanderen en Nederland en/of Wallonië, digitale en multimediale inzet van literatuur, aandacht voor maatschappelijke thema's als diversiteit, armoedebestrijding en duurzaamheid, publieksverbreding en -diversifiëring, inzetten op kansengroepen en aandacht voor kwetsbare literaire genres.

2.11 Subsidies voor auteursgenootschappen

7 aanvragen
7 toekenningen
€ 5.250 toegekend

Auteursgenootschap	Basissubsidie
Ernest Claes Genootschap	750
Felix Timmermans Genootschap	750
Gerard Walschap Genootschap	750
Guido Gezellekring	750
Louis Paul Boon Genootschap	750
Reynaertgenootschap	750
Willem Elsschot Genootschap	750
TOTAAL	5.250

Auteursgenootschappen zijn gericht op de bekendmaking, de actualisering en de studie van de persoon en het werk van een Vlaamse literaire auteur. Auteursgenootschappen kunnen een basissubsidie van € 750 aanvragen. De basissubsidie wordt toegekend indien het auteursgenootschap voldoet aan een aantal basisvoorwaarden, zoals het organiseren van minimaal één ledenactiviteit en het uitgeven van een eigen publicatie.

2.12 Subsidies voor literaire manifestaties

28 ontvankelijke aanvragen (waarvan 1 ingetrokken)

18 toekenningen

€ 81.740 toegekend

Een literaire manifestatie is een literair evenement met een bovenlokaal karakter en een bovenlokaal publieksbereik. De manifestatie getuigt van dynamiek, heeft een unieke uitstraling en een eigen gezicht. Een literaire manifestatie kan ook over verschillende momenten verspreid zijn of kaderen in een reeks van gelijkaardige activiteiten.

Manifestatie	Locatie	Organisatie	Subsidie
Arabische Stemmen	Mechelen	Cultural Bridges in Belgium vzw	2.500
Beeldenproject Bastion 10	Menen	Frank vzw	geen subsidie
Boekenweekend Hamme	Hamme	Boekenweekend Hamme vzw	2.500
Café Damascus	Antwerpen	Syrian Dreams Foundation	ingetrokken
Cromheecke tekent Daubigny	Mol	Vrienden van het Jakob Smitsmuseum vzw	3.000
Cross Comix	Rotterdam	Cross Comix	onontvankelijk
Ecopolis	Brussel	Het Groene Boek vzw	6.500
Godverdomse Dagen op een Godverdomse Bol	diverse locaties in Vlaanderen	Stichting Brokken	geen subsidie
Grafixx	Antwerpen	Jeux Interdits vzw	12.500
Het Betere Boek	Gent	Willemsfonds vzw	2.750
Het Laatste Woord	Antwerpen	Jeugd en Poëzie vzw	5.050
Het Vinne Stript	Zoutleeuw	Strip Turnhout vzw	7.865
KORT.	Gent	Limerick Boekhandel	2.000
Kunstenfestival Watou / Verzamelde Verhalen #9	Oostende	Stichting Ijsberg vzw	17.500
La Lettre A (najaar 2017)	Gent	Limerick Boekhandel	2.000
La Lettre A (voorjaar 2018)	Gent	Limerick Boekhandel	1.000
Literair Reservaat	Gent	Kluger Hans vzw	2.000
Literaire Living	Ardoeie	Cultuurkapel De Schaduw	1.700
ManiFiesta	Bredene	ManiFiesta vzw	geen subsidie
Memento Wordfestival	Kortrijk	Bibliotheek Kortrijk	3.200
Nooit meer typen	Sint-Niklaas	Bibliotheek Sint-Niklaas	uitgesteld
Poesia Divina	Tongerlo	Festival van Vlaanderen Mechelen/Kempen	4.000
Poëziebus	diverse locaties Nederland en Vlaanderen	Poëziebus vzw	3.175
Sesam Festival	Antwerpen-Berchem	Studio Sesam vzw	2.500
Slam Brabançonne writers exchange: a Belgica Slam Story	diverse locaties in België	Gemeenschapscentrum Pianofabriek	geen subsidie
Strippgids on Tour	Brussel-Gent-Turnhout-Oostende-Antwerpen	Strip Turnhout vzw	geen subsidie
Try it loud	Sint-Gilis	Gemeenschapscentrum Pianofabriek	geen subsidie
Vlaamse Poëziedagen	Deinze	Cultuurcentrum Deinze	geen subsidie
WoordZee - Boek- en Wordfestival	Oostende	WoordZee vzw	geen subsidie
TOTAAL			81.740

2.13 Subsidies voor projecten leesbevordering

15 aanvragen
8 toekenningen
€ 101.900 toegekend

De middelen die vroeger op basis van het participatiedecreet werden toegekend aan projecten leesbevordering, worden sinds 2014 beheerd door het VFL in samenwerking met Iedereen Leest. Leesbevordering werd door de minister toegevoegd aan de opdracht van het VFL. Sindsdien heeft het VFL de opdracht om een gecoördineerd en geïntegreerd letterenbeleid uit te bouwen en niet enkel literaire creatie te stimuleren en te ondersteunen, maar ook initiatieven en organisaties die leesbevordering centraal stellen. Vandaag heeft daarom ook de lezer een belangrijke plaats in het beleid van het VFL, en niet alleen het boek en wie het schrijft.

Organisatie	Project	Subsidie
A.Kult.E vzw	Capital Slam 2.0	18.000
Contrasten vzw	De leesmobiel van de Kinderboekenclub	5.000
DE DAGEN vzw	Samen Babel Lezen	12.500
DE DAGEN vzw	Samen lezen in de grootstad / literatuur op kwetsbare plekken (juni-december 2017)	20.000
FMDO vzw	Boekenambassadeurs	19.000
Foyer vzw	Vervolgtraject digitale vertelkiosk	15.000
Hell-er vzw	Radio Begijnenstraat	Geen subsidie
Leesweb vzw	Vertelwormen en Boekentongen	Geen subsidie
Narrata vzw	TWIET-O-TWIET	Geen subsidie
Scholengemeenschap Sint-Niklaas Basisonderwijs vzw	Huppel Leest	Geen subsidie
Technisch Berkenboom-Instituut	Voorleesproject 'Verhalen - de vier elementen'	3.000
Thomas More Mechelen-Antwerpen vzw	Risicolezer gespot? Laat hem niet vallen!	Geen subsidie
UC Leuven - Limburg vzw	Leesbevordering als opstap naar een grotere kwaliteit van leven voor kinderen met een verstandelijke beperking	Geen subsidie
Vormingplus regio Mechelen vzw	De Leeswereld	9.400
Vredescentrum vzw	Anne Frank verhuist en... neemt mee...	Geen subsidie
TOTAAL		101.900

De adviescommissie Letteren en Samenleving formuleerde in 2017 voor het vierde jaar op rij adviezen over projecten leesbevordering. De subsidies worden toegekend op basis van het reglement leesbevordering, waarin bewust prioriteit wordt gegeven aan projecten voor kansengroepen met specifieke aandacht voor interculturaliteit en participatie van personen in armoede. De voorkeur gaat uit naar projecten met een bovenlokale uitstraling en/of projecten die als experiment worden opgezet. De betrokkenheid en actieve participatie van de doelgroep en de aansluiting bij de leefwereld van de doelgroep zijn belangrijke aandachtspunten.

In 2017 werden er opvallend minder projectaanvragen ingediend dan het jaar ervoor: 15, in verhouding tot 39 in 2016. Wel stellen we vast dat de vraag naar meerjarige ondersteuning door bepaalde leesbevorderende initiatieven nadrukkelijk wordt gesteld. Dit blijft – met name binnen de beschikbare budgettaire kaders – een uitdaging voor het VFL.

De nakende voorzitter- en ledenwissels binnen de commissie Letteren en Samenleving leidden tot de beslissing om in 2017 een student Cultuurmanagement in te schakelen voor de evaluatie van de huidige regeling en de werking van de commissie tijdens de eerste mandaatperiode 2014-2016. Meer informatie hierover is terug te vinden in het hoofdstuk 'stages en onderzoeksprojecten'.

2.14 Subsidies voor auteurslezingen

2.590 gesubsidieerde lezingen

140.000 bezoekers

€ 267.200 subsidie

€ 471.141 vanuit de markt via het VFL naar de auteurs

Het VFL ondersteunt lezingen van Vlaamse en Nederlandse auteurs, vertalers en illustratoren aan scholen, bibliotheken, boekhandels en sociale en culturele organisaties met een maatschappelijke zetel in België. Organisatoren dienen een gemotiveerde aanvraag in via de website www.auteurslezingen.be. Voor iedere auteurslezing die zowel de auteur als het VFL goedkeurt, voorziet het VFL €100 subsidie. Daarnaast betaalt de organisator het resterende bedrag van het honorarium en de vervoersonkosten. Het VFL zorgt voor een uitbetaling van het totale bedrag aan de auteur en vordert de eigen bijdrage bij de organisator terug. Op die manier garandeert het VFL aan de auteur een correcte en vlotte uitbetaling van iedere gesubsidieerde lezing en neemt het VFL het 'risico' van de betaling van de organisator op zich.

Organisatoren die verschillende kort opeenvolgende auteurslezingen plannen met een of meerdere auteurs (bv. een auteurstournee), kunnen een overkoepelende aanvraag indienen voor de verschillende lezingen samen. De adviescommissie Auteurslezingen beoordeelt de aanvraag.

In 2017 stagneerde het aantal aanvragen: het VFL ondersteunde 2.590 lezingen in Vlaanderen, in vergelijking met 2.660 lezingen in 2016, 2.342 in 2015 en 2.178 in 2014. De Jeugdboekenmaand in maart blijkt de meest populaire periode voor lezingen: maar liefst duizend lezingen vinden in die periode plaats. Verder zijn ook evenementen als de Poëzieweek, Toast Literair en de Voorleesweek populair. Het VFL besteedde in 2017 €267.200 aan de ondersteuning van via de website aangevraagde auteurslezingen. Daarnaast werd nog €471.753,50 euro aan honoraria en terugbetaling van (vervoers-) onkosten van de organisatoren via het VFL aan de auteurs betaald. Een uitgebreide analyse van de cijfers over auteurslezingen in 2017 is terug te vinden in bijlage 4.

Het VFL zorgt niet alleen voor de financiële opvolging van auteurslezingen, maar staat organisatoren ook bij met advies. Dankzij nieuwsbrieven, berichten op de website en de Facebookpagina, en de themabrochure 'Getekende woorden, geschreven beelden – inspirerende lezingen van 20 illustratoren en stripauteurs', hielden we de aandacht voor auteurslezingen en Vlaamse auteurs ook in 2017 hoog.

Nieuwe auteurs op de auteurslijst

127 aanmeldingen

73 nieuwe auteurs op de auteurslijst

Auteur	Genre
Vrijhaven	dichterscollectief
Laura Janssens	illustratie
Ina Hallemans	illustratie
Leen Van Tichelen	illustratie
Louize Perdieus	illustratie
Larissa Viaene	illustratie
MELVIN (Wout Schildermans)	illustratie
TekenInge (Inge Bogaerts)	illustratie
Peter Goes	illustratie
Maarten Zerelik	illustratie
Reinhilde Van Driel	kinder- en jeugdliteratuur
Peter Slabbynck	kinder- en jeugdliteratuur
Ilona Plichart	kinder- en jeugdliteratuur
Joke Verhenne	kinder- en jeugdliteratuur
Goedele Ghijsen	kinder- en jeugdliteratuur
Anna Vercammen	kinder- en jeugdliteratuur
Beatrijs Peeters	kinder- en jeugdliteratuur
Pen Stewart	kinder- en jeugdliteratuur
Tom Vermeyen	kinder- en jeugdliteratuur
Kate Kriske (Kris Geluykens)	kinder- en jeugdliteratuur
Liesbeth Kennes	kinderboek & non-fictie
Annelies de hertogh	literair vertaler
Joris Capenberghe	literair vertaler
Piet Devos	literair vertaler
Wim Coudenys	non-fictie
Tinneke Beeckman	non-fictie
Dominique Soenens	non-fictie
Ludo De Witte	non-fictie
Eric Rinckhout	non-fictie
Alexander Roose	non-fictie
David Dessin	non-fictie
Sandra Cordier	non-fictie
Dalilla Hermans	non-fictie
Veerle Janssens	non-fictie
Majd Khalifeh	non-fictie
Harry De Paepe	non-fictie
Egmont Ruelens	non-fictie
Guido Cuyvers	non-fictie
Philip Vanoutrive	non-fictie
Steven De Foer	non-fictie

Om gesubsidieerde lezingen te kunnen geven, moet een auteur opgenomen zijn op de auteurslijst. Auteurs die nog niet op de auteurslijst staan, kunnen zich hiervoor online registreren. De adviescommissie Auteurslezingen toetst de kandidaatstelling van de auteur af aan enkele formele criteria: de auteur schrijft Nederlandstalig literair of non-fictiewerk, woont in België en publiceert minstens één literair werk dat verscheen bij een professionele uitgeverij. Een professionele uitgeverij verzorgt een aanbieding in de boekhandel, hanteert de gebruikelijke leveringsvoorwaarden en biedt haar auteurs een modelcontract voor oorspronkelijk Nederlandstalige algemene uitgaven aan.

Auteur	Genre
Jan M. Meier (Jean Marie Maes)	poëzie
Erwin Steyaert	poëzie
Kim Pauwels	poëzie
Karim Schelkens	poëzie
Antoon Van den Braembussche	poëzie
Siel Verhanneman	poëzie
Dorien De Vylder	poëzie
Jan Van der Cruysse	proza
Toon Van Mierlo	proza
Els Depuydt	proza
Maaïke Monkerhey	proza
Hilde Van Malderen	proza
Gerrit Janssens	proza
Zita Theunynck	proza
Rita Vrancken	proza
Ignace Pollet	proza
Astrid Haerens	proza
Jonathan Robijn	proza
Fien De Meulder	proza
Filip Rogiers	proza
Öznur Karaca	proza
Akim A.J. Willems	slampoëzie
Jee Kast (Joost Stockx)	slampoëzie
Bekvegter (Martijn Nelen)	slampoëzie
Droge Piet (Pieter Cools)	slampoëzie
Spitler (Younes van den Broeck)	slampoëzie
Gio (Giovanni Baudonck)	slampoëzie
Jimmy Hostens	strip
Rino Feys	strip
NIX (Marnix Verduyn)	strip
Wauter Mannaert	strip
Lukas Verstraete	strip
Paul Pourveur	theater
Merel de Vilder Robier	theater
Chokri Ben Chikha	theater & non-fictie
Totaal aangemeld	127 auteurs
Totaal opgenomen	72 auteurs + 1 dichterscollectief

Nieuw in 2017 is dat slam- en podiumdichters, ook als ze (nog) geen publicatie hebben bij een professionele uitgeverij, in aanmerking komen voor de auteurslijst. Het VFL vraagt in dat geval extra informatie op, met name een artistiek cv, videomateriaal en uitgeschreven versies van de teksten in de opname. Een ad hoc samengestelde selectiecommissie beoordeelt de kandidatuur van slamdichters zonder professionele publicatie. Deze commissie evalueert de aanvragen op basis van de literaire kwaliteit van het ingezonden werk, relevante podiumervaring en professionaliteit op het vlak van voordracht.

2.15 Subsidies voor vertalingen uit het Nederlands

113 toekenningen
€ 240.888 toegekend
€ 2.113 gemiddeld per project

Het VFL helpt de literatuur uit Vlaanderen op de wereldkaart te zetten en doet dat onder meer via subsidies voor uitgevers. Het ondersteunt buitenlandse uitgeverijen die literair werk van Vlaamse auteurs, stripauteurs of illustratoren uitgeven met een vertaalsubsidie. Voor theaterteksten, geïllustreerde boeken (prentenboeken en strips) en poëzie gelden bijzondere voorwaarden.

In 2017 werden 113 subsidieaanvragen goedgekeurd voor de vertaling van Vlaamse literatuur (alle regelingen en genres), of 2 minder dan in 2016. In totaal werd een bedrag van € 240.888 besteed aan subsidies voor de vertaling van Vlaamse literatuur, vergelijkbaar met 2016 (€ 247.081) en 2014 (€ 242.272). Daaruit blijkt dat we weer op normale koers zitten, na het uitzonderlijke jaar 2015 met € 313.307 voor 128 subsidietoekenningen. Een verklaring hiervoor is uiteraard het Vlaams-Nederlandse gastlandschap op de Frankfurter Buchmesse in 2016, dat in 2015 volop werd voorbereid.

De belangrijkste doeltalen waren in 2017 Frans (16), Duits (15), Spaans (13), Engels (6), Afrikaans (5) en Catalaans (4). Dat Duits nog op nummer twee staat, is bijzonder in het jaar na het gastlandschap. Aan de andere kant besteedden het Nederlands Letterenfonds en Flanders Literature veel energie en extra middelen aan de nazorg van het gastlandschap in 2017 (en ook in 2018), dus verwonderlijk mag het niet zijn. In 2018 ligt de focus van beide fondsen ook op de promotie van Nederlandstalige literatuur in Frankrijk. Het is dan ook een opsteker dat Frans de belangrijkste doeltaal was in 2017.

Grote taalgroepen (Frans, Duits, Spaans, Engels) blijven aan kop, en dat is belangrijk, want op die manier worden de vertaalde boeken ook toegankelijk voor andere taalgebieden. Daarnaast zet Flanders Literature al enkele jaren extra in op het overtuigen van de Arabische wereld om onze literatuur te vertalen, en dat begint stilaan vruchten af te werpen, met 3 vertalingen in 2016 en 4 in 2017.

Taal/genre	Fictie	Poëzie	Literaire non-fictie	Kinder- en jeugd-literatuur		Toneel	Strips	Totaal
				Fictie	Prentenboeken			
Frans	6	1	1		4		4	16
Duits	4	2	2		4	3		15
Spaans	2	1	2	1	4	1	2	13
Engels	1		1		3		1	6
Afrikaans	3				2			5
Catalaans	1				4			5
Hindi					4			4
Italiaans	1				3			4
Servisch	1		3					4
Tsjechisch	2			1	1			4
Arabisch	2		1					3
Deens	2				1			3
Roemeens	1	2						3
Albanees	1			1				2
Bulgaars	1	1						2
Hongaars			1		1			2
Kroatisch	2							2
Macedonisch	1				1			2
Portugees					2			2
Turks	1				1			2
Zweeds	1	1						2
Amhaars	1							1
Grieks			1					1
Hebreeuws	1							1
Koreaans					1			1
Lets					1			1
Litouws			1					1
Oekraïens	1							1
Pools	1							1
Russisch					1			1
Slovaaks					1			1
Sloveens					1			1
Vereenvoudigd Chinees					1			1
Totaal 2017	37	8	13	3	41	4	7	113
Totaal 2016	26	16	12	6	37	5	13	115
Totaal 2015	38(+2)	16	9	9	35	4	15	126 (+2)
Totaal 2014	33(+10)	10(+1)**	10(+2)	8	49	5	16	131(+13)
Totaal 2013	23(+7)	4(+4)	9(+1)	8	34	1	12(+1)	91(+13)
Totaal 2012	18(+3)	10(+1)	9	11(+2)	29	6	9	92(+6)
Totaal 2011	19(+3)	10(+4)	7(+1)	23	18	12	14	103(+8)
Totaal 2010	35 (+8)	8 (+2)	5 (+2)	10	26	9	9	102 (+12)
Totaal 2009	28 (+9)	19 (+2)	3 (+1)	14 (+1)	18*	6 (+2)	9	97 (+15)
Totaal 2008	24 (+2)	12	6	5 (+16)		11	1 (+4)	59 (+22)
Totaal 2007	24	9	1	11		7	0	52
Totaal 2006	12	15	1	9		3	1	41
Totaal 2005	19	10	3	7		4	-	43
Totaal 2004	17	6	3	5		1	-	32
Totaal 2003	12	9	4	11		3	-	39
Totaal 2002	14	4	7	8		-	-	33
Totaal 2001	8	1	4	11		1	-	25
Totaal 2000	13	4	1	16		1	-	35

* Nieuw sinds 2009: aparte subsidieregeling voor geïllustreerde boeken.

** Nieuw sinds 2014: aparte subsidieregeling voor poëzie.

Vertaalprojecten waarvoor ook een productiesubsidie werd toegekend, zijn tussen haakjes vermeld.

2.15.1 Translation grants

57 toekenningen

€ 157.363 toegekend

€ 2.760,75 gemiddeld per project

Een *translation grant* of vertaalsubsidie is bedoeld om het economische risico te verminderen van buitenlandse uitgevers die investeren in het vertalen van literatuur van Vlaamse auteurs. Bij de beoordeling van de aanvragen wordt rekening gehouden met de relevantie van het te vertalen werk voor de beeldvorming en de uitstraling van literair werk uit Vlaanderen, de positie van de uitgever in de plaatselijke markt en zijn fondslijst, de kwaliteit van de voorgestelde vertaler (zo nodig wordt een proefvertaling gevraagd) en een voor het betrokken land gebruikelijke vergoeding voor de vertaler.

Vertaalsubsidies kunnen worden aangevraagd voor de genres proza, non-fictie, theater en jeugdliteratuur. Voor geïllustreerde kinderboeken, strips en poëzie geldt een aparte regeling, waarbij niet alleen rekening wordt gehouden met vertaalkosten, maar ook met productiekosten (meer hierover op de volgende pagina's).

De subsidie kan tot maximaal 60% van de reële vertaalkosten bedragen. Voor uitgevers uit economische groeilanden kan de subsidie tot maximaal 80% van de reële vertaalkosten opgetrokken worden. Van klassiekers worden in principe de volledige vertaalkosten gesubsidieerd om dit moeilijker verkoopbare genre extra te ondersteunen. Theaterauteurs en theatergezelschappen kunnen een vertaalsubsidie aanvragen voor opvoeringen in het buitenland en/of presentaties van dramaturgen op festivals of op professionele ontmoetingen van theatermakers. Een vertaalsubsidie kan nooit meer bedragen dan € 8.000.

In 2017 werden 54 dossiers ingediend: 51 werden goedgekeurd, 2 ontvingen geen subsidie, 1 was eind 2017 nog in behandeling. 8 dossiers uit vorige jaren (7 uit 2016 en 1 uit 2013) werden verder in behandeling genomen: over 6 werd positief beslist, 2 dossiers waren eind 2017 nog in behandeling.

Het toegekende bedrag is opnieuw aanzienlijk gestegen, na de terugval in 2016 (€ 109.114). Dat is te verklaren doordat het aantal goedgekeurde dossiers in 2017 is gestegen (57 ten opzichte van 49 in 2016, met vooral een grote toename van het aantal proza-aanvragen: van 23 naar 36) en ook doordat de gemiddelde subsidie in 2017 een stuk hoger lag (€ 2.760,75 in 2017 tegenover € 2.226,82 per project).

Auteur	Titel brontekst	Genre	Vertaler(s)	Uitgever (Land)	Subsidie
Afrikaans					
Hugo Claus	<i>Het verdriet van België</i>	Proza	Daniel Hugo	Protea Boekhuis (ZA)	8.000
Kris Van Steenberge	<i>Woesten</i>	Proza	Stephanus Petrus Olivier	Protea Boekhuis (ZA)	2.125 (2016)
Dimitri Verhulst	<i>De helaasheid der dingen</i>	Proza	Daniel Hugo	Protea Boekhuis (ZA)	1.960
Albanees					
Louis Paul Boon	<i>De Kapellekensbaan</i>	Proza	Matilda Gramozi	Ejal Publishing Albania (AL)	2.724 (2016)
Jan De Leeuw	<i>Babel</i>	Kinder- en jeugdliteratuur	Mimoza Dino	Ditura Publishing House (AL)	2.810
Amhaars					
Paul van Ostaijen	<i>Grotesken</i>	Proza	Asnake Tsegaw	Hohe Publisher (ET)	2.975 (2016)
Arabisch					
Jan Caeyers	<i>Beethoven. Een biografie</i>	Non-fictie	Khaled Tobar	Sphinx Agency (EG)	IB (2013)
Willem Elsschot	<i>Kaas</i>	Proza	Ahmed Ali	Sphinx Agency (EG)	1.230
David Van Reybrouck	<i>Tegen verkiezingen</i>	Non-fictie	Mohammed Osman Khalifa	Al-Arabi Publishing & Distributing (EG)	1.360
Dimitri Verhulst	<i>Problemski Hotel</i>	Proza	Reem Dawood	Al-Arabi Publishing & Distributing (EG)	1.025
Bulgaars					
Hendrik Conscience	<i>Baes Gansendonck</i>	Proza	Aneta Dantcheva Manolova	Sluntse Publishers (BG)	1.055
Stefan Hertmans	<i>Kopnaad + Mind the Gap (1 volume)</i>	Theater	Tsveta Velinova	Black Flamingo Publishing (BG)	IB
Catalaans					
Lize Spit	<i>Het smelt</i>	Proza	Maria Rosich Andreu	Ara Llibres (ES)	2.640
Deens					
Jolien Janzing	<i>Audrey & Anne</i>	Proza	Lise Bogh-Sorensen	Turbine Forlaget (DK)	2.855
Lize Spit	<i>Het smelt</i>	Proza	Aino Roscher Kristensen	Rosinante & Co (DK)	6.335
Duits					
Michael Bijnens	<i>Cinderella</i>	Proza	Heike Baryga	Atrium Verlag (DE)	5.335 (2016)
Stijn Devillé	<i>Groupe Diane</i>	Theater	Uwe Dethier	Drei Masken Verlag (DE)	760
Rebekka de Wit, Willem de Wolf	<i>Fosterhuberheyne</i>	Theater	Christine Bais	Staatstheater Mainz (DE)	720
Fikry El Azzouzi	<i>Alleen zij</i>	Proza	Ilja Braun	DuMont Buchverlag (DE)	3.395
Mohamed El Bachiri, David Van Reybrouck	<i>Een Jihad van liefde</i>	Non-fictie	Waltraud Hüsmert	S. Fischer Verlag (DE)	890
Freek Mariën	<i>Wachten en andere heldendaden</i>	Theater	Barbara Buri	Verlag der Autoren (DE)	480
Lize Spit	<i>Het smelt</i>	Proza	Helga van Beuningen	S. Fischer Verlag (DE)	7.610
Peter Terrin	<i>De bewaker</i>	Proza	Rainer Kersten	Verlagsbuchhandlung Liebeskind (DE)	3.120
David Van Reybrouck	<i>Pleidooi voor populisme</i>	Non-fictie	Arne Braun	Wallstein Verlag (DE)	1.080
Engels					
Stefan Hertmans	<i>De bekeerlinge</i>	Proza	David McKay	Harvill Secker (Penguin Random House) (VK)	4.780
Paul Verhaeghe	<i>Autoriteit</i>	Non-fictie	David Shaw	Scribe Publications (AU)	3.570 (2016)
Frans					
Jan Baetens, Karel Vanhaesebrouck, Brecht Van Maele	<i>Kleine Vlaamse Mythologieën</i>	Non-fictie	Monique Nagielkopf	La Lettre Volée (BE)	1.440
Bram Dehouck	<i>Een zomer zonder slaap</i>	Proza	Emmanuèle Sandron	Mirobole Editions (FR)	2.915
Griet Op de Beeck	<i>Vele hemels boven de zevende</i>	Proza	Isabelle Rosselin	Editions Héloïse d'Ormesson (FR)	3.460
Griet Op de Beeck	<i>Kom hier dat ik u kus</i>	Proza	Isabelle Rosselin	Editions Héloïse d'Ormesson (FR)	5.800
Lize Spit	<i>Het smelt</i>	Proza	Emmanuelle Tardif	Actes Sud (FR)	7.920
Paul van Ostaijen	<i>De trust der vaderlandsliefde en andere grotesken</i>	Proza	Jan H. Mysjkin, Pierre Gallissaires	Samsa Editions (BE)	3.795
Annelies Verbeke	<i>Dertig dagen</i>	Proza	Françoise Antoine	Fleuve éditions (FR)	5.830
Grieks					
Jan Fabre	<i>Nachtboek 1985-1991</i>	Non-fictie	Margarita Bonatsou	Nissos publications (GR)	1.705
Hebreeuws					
Stefan Hertmans	<i>Oorlog en terpentijn</i>	Proza	Irith Bouman	Modan Publishing House (IL)	4.275

vervolg op de volgende pagina

Auteur	Titel brontekst	Genre	Vertaler(s)	Uitgever (Land)	Subsidie
Hongaars					
David Van Reybrouck	<i>Tegen verkiezingen</i>	Non-fictie	Viktor Horváth	Gondolat Kiado (HU)	1.085
Italiaans					
Lize Spit	<i>Het smelt</i>	Proza	David Santoro	Edizioni E/O (IT)	2.620
Kroatisch					
Maarten Inghels	<i>De handel in emotionele goederen</i>	Proza	Romana Percinec	Sandorf Publishing (HR)	1.335
Chika Unigwe	<i>Dossier Chika Unigwe ter publicatie in 'Tema' Literary Magazine</i>	Proza	Romana Percinec, Lana Filipin	Hrvatsko Društvo Pisaca (HR)	312
Litouws					
Guy Verhofstadt	<i>De ziekte van Europa</i>	Non-fictie	Saulė Rygertaitė	Tyto Alba Inc. (LT)	2.100
Macedonisch					
Stefan Hertmans	<i>Oorlog en terpentijn</i>	Proza	Elizabeta Bozinovska	Antolog (MK)	3.665
Oekraïens					
Stefan Hertmans	<i>Oorlog en terpentijn</i>	Proza	Jaroslav Dovgopolyy	Osnovy Publishing (UA)	2.000
Pools					
Dimitri Verhulst	<i>fragment De helaasheid der dingen voor Opowiadanie magazine</i>	Proza	Slawomir Paszkiet	Towarzystwo Aktywnej Komunikacji - Active Communications Society (PL)	235
Roemeens					
Hubert Lampo	<i>Vijf verhalen</i>	Proza	Mircea Bucurescu	Dune Publishing House (RO)	1.840
Servisch					
Diverse auteurs	<i>Tekstfragmenten in Erazmo - het jaarboek voor Nederlandstalige literatuur</i>	Meerdere genres	Diverse vertalers	Arius (RS)	2.790
Geert Buelens	<i>Europa Europa! Over de dichters van de Grote Oorlog</i>	Non-fictie	Jelena Stakic	Karpos Books (RS)	4.990
Jan Fabre	<i>Nachtboek 1985-1991</i>	Non-fictie	Jelica Novakovic-Lopusina	Kulturni centar Beograda / Cultural Centre of Belgrade (RS)	2.240
David Van Reybrouck	<i>Tegen verkiezingen</i>	Non-fictie	Olivera Petrovic van der Leeuw	Relja Drazic preduzetnik - Futura publikacije (RS)	1.700
Spaans					
Marian De Smet	<i>Rotmoevie</i>	Kinder- en jeugdliteratuur	Marcela Cazau	Ediciones B Mexico (MX)	1.080
Jan Fabre	<i>Nachtboek 1978-1984</i>	Non-fictie	Julio Grande Morales	Casimiro libros (Ediciones Sequitur) (ES)	2.090
Jan Fabre	<i>Nachtboek 1985-1991</i>	Non-fictie	Julio Grande Morales	Casimiro libros (Ediciones Sequitur) (ES)	3.070
Tom Lanoye	<i>GAZ</i>	Theater	Micaela van Muylem	Universidad Nacional de Córdoba, Facultad de Filosofía y Humanidades (AR)	250
Lize Spit	<i>Het smelt</i>	Proza	Catalina Ginard, Marta Arguilé Bernal	Seix Barral (ES)	3.330
Christophe Van Gerrewey	<i>Op de hoogte</i>	Proza	Julio Grande Morales	Alianza Editorial (ES)	1.735
Tsjechisch					
Jeroen Olyslaegers	<i>Wil</i>	Proza	Veronika ter Harmsel Havlíková	Odeon (Euromedia) (CZ)	3.020
Lize Spit	<i>Het smelt</i>	Proza	Adéla Elbel	Host Brno (CZ)	1.950
Jean-Claude van Rijckeghem, Pat van Beirs	<i>Jonkvrouw</i>	Kinder- en jeugdliteratuur	Lenka Strnadová	Triton Books (CZ)	1.960 (2016)
Turks					
Johan Daisne	<i>De trein der traagheid</i>	Proza	Gülseren Özlen	Alef Yayinevi (TR)	1.222
Vereenvoudigd Chinees					
Chris De Stoop	<i>Dit is mijn hof</i>	Non-fictie	Jian Jia Hui	Shanghai 99 Readers' Culture (CN)	IB (2016)
Zweeds					
Stefan Hertmans	<i>De bekeerlinge</i>	Proza	Ingrid Wikén Bonde	Norstedts (SE)	4.770
TOTAAL					157.363

IB = in behandeling

2.15.2 Poetry grants

8 toekenningen
 € 20.475 toegekend
 € 2.559,37 gemiddeld per project

Een *poetry grant* of poëziesubsidie bedraagt 100% van de reële vertaalkosten en tot 25% van de directe productiekosten voor de eerste twee vertalingen van werk van dezelfde auteur bij dezelfde buitenlandse uitgeverij. Voor een derde respectievelijk vierde titel bedraagt de subsidie maximaal 75% en 60% van de vertaalkosten en tot 25% van de productiekosten. Een *poetry grant* kan in totaal niet meer bedragen dan € 8.000.

POETRY GRANTS				
Auteur	Brontekst	Vertaler	Uitgever (land)	Subsidie
Bulgaars				
Miriam Van hee	selectie gedichten uit <i>Het Verband tussen de dagen, De bramenpluk, Ook daar valt het licht</i>	Boriana Katzarska	DA Poetry Publishing (BG)	4.030
Duits				
Charlotte Van den Broeck	<i>Acht</i>	Janet Blanken	Literaturbrücke Berlin (DE)	500
Anoniem	<i>De abele spelen</i>	Carla Dauven-van Knippenberg, Elke Huwiler, Joris Reynaert	Agenda Verlag	2.277
Frans				
Diverse auteurs	<i>Belgium Bordelio II</i>	Jan H. Mysjkin, Pierre Gallissaires	L'arbre à Paroles (BE)	6.305
Roemeens				
Michaël Vandebriel	<i>New Romantics</i>	Jan H. Mysjkin, Doina Ioanid	Editura ARC (RO)	1.795
Michaël Vandebriel	<i>New Romantics</i>	Jan H. Mysjkin	Uniunea Scriitorilor din Moldova (MD)	210
Spaans				
Stefaan van den Bremt	<i>Bloemlezing uit het poëziewerk</i>	Stefaan van den Bremt	Universo Literario S.C. (ES)	5.230
Zweeds				
Maud Vanhauwaert	<i>Je moet hier blijven, 'Disclaimer', 'De maden'</i>	Per Holmer	10TAL (SE)	128
TOTAAL				20.475

2.15.3 Grants for illustrated books

48 toekenningen
41 prentenboeken, 7 strips
€ 63.050 toegekend
€ 1.314 gemiddeld per project

De *grant for illustrated books* of vertaalsubsidie voor geïllustreerde boeken is bedoeld voor buitenlandse uitgevers die een vertaling van een prentenboek of een strip willen uitbrengen. Op het gebied van de ondersteuning van strips en prentenboeken, van stripauteurs en illustratoren, is het VFL pionier in de wereld. De meeste literatuurfondsen rekenen geïllustreerde boeken niet tot de literatuur. Uit de grote interesse in de Vlaamse stripauteurs en illustratoren, en de vele lof over de artistieke kwaliteit die ze brengen, blijkt dan ook dat Vlaanderen hier erg sterk staat.

Voor de subsidieberekening baseert het VFL zich niet alleen op de vertaalkosten. Die liggen wegens de beperkte tekstomvang meestal erg laag in verhouding tot de overige kosten. Daarom wordt ook rekening gehouden met de productie- en promotiekosten.

Het aantal subsidieaanvragen in 2017 ligt in de lijn van de vorige jaren. Wel valt op dat het gemiddelde bedrag per subsidie ruim € 400 lager ligt dan in 2016. Dat valt te verklaren door de specificiteit van de boeken die met steun van Flanders Literature werden vertaald (meer of minder tekst, hogere of lagere productiekosten, grote of kleine oplagen). Van de aanvragen voor 2017 werden er 2 dossiers niet gehonoreerd. 6 dossiers, waarvan 1 uit 2013, zijn nog in behandeling.

STRIPS					
Auteur	Illustrator	Titel	Vertaler	Uitgever (Land)	Subsidie
Frans					
Inne Haine	Inne Haine	<i>Het mirakel van Vierves</i>	Daniel Cunin	VRAOUM (FR)	2.490
Mark Bellido	Wauter Mannaert	<i>El mesias</i>	Dominic De Clercq	Vide Cocagne (FR)	2.800
Michaël Olbrechts	Michaël Olbrechts	<i>Vierenveertig na Ronny</i>	Monique Nagielkopf	Editions Glénat (FR)	2.785
Simon Spruyt	Simon Spruyt	<i>Papa Zoglu</i>	Laurent Bayer	Editions Mème pas mal (FR)	2.230
Engels					
Pieter Coudyzer	Pieter Coudyzer	<i>Woekeraar</i>	Peter Mennen	SelfMadeHero (VK)	1.120
Max de Radiguès	Wauter Mannaert	<i>Weegee: Serial Photographer</i>	Aleshia Jensen	Conundrum Press (CA)	IB
Spaans					
Brecht Evens	Brecht Evens	<i>Panter</i>	Maria Rosich Andreu	Astiberri Ediciones (ES)	1.735
Olivier Schrauwen	Olivier Schrauwen	<i>Arsène Schrauwen</i>	Alberto García Marcos	Fulgencio Pimentel (ES)	1.240
Pools					
Brecht Evens	Brecht Evens	<i>Panter</i>	Agnieszka Bienias	Timof Comics (PL)	IB
TOTAAL					14.400

IB = in behandeling

PRENTENBOEKEN					
Auteur	Illustrator	Titel Brontekst	Vertaler	Uitgever (Land)	Subsidie
Afrikaans					
Jan de Kinder	Jan de Kinder	<i>Rood of waarom pesten niet grappig is</i>	Amelia de Vaal	Protea Boekhuis (ZA)	550
Peter Goes	Peter Goes	<i>Tijdlijn</i>	Zandra Bezuidenhout	Protea Boekhuis (ZA)	1.875
Arabisch					
Laïla Koubaa	Mattias De Leeuw	<i>Azizi en de kleine blauwe vogel</i>	Hanadi Mazboudi (uit het Engels)	Dar al Moualef (LB)	IB
Klaas Verplancke	Klaas Verplancke	<i>Appelmoes</i>	Khaled Tobar (uit het Engels)	Sphinx Agency (EG)	IB (2013)
Catalaans					
Peter Goes	Peter Goes	<i>Feest voor Finn</i>	Mariona Vilalta I Cambra	Libros Del Zorro Rojo (ES)	340
Leo Timmers	Leo Timmers	<i>Een huis voor Harry</i>	Maria Rosich Andreu	Animallibres (ES)	715
Leo Timmers	Leo Timmers	<i>Garage Gust</i>	Marta Arguilé	HarperCollins Ibérica Kids (ES)	450
Leo Timmers	Leo Timmers	<i>Kraai</i>	Mar Aranda	Animallibres (ES)	540
Deens					
Peter Goes	Peter Goes	<i>Tijdlijn</i>	Birthe Lundsgaard	Forlaget Forlaens (DK)	2.495
Duits					
Jan De Kinder	Jan De Kinder	<i>Ik ben de sterkste!</i>	Rolf Erdorf	Thienemann-Esslinger Verlag (DE)	795
Stefan Boonen	Melvin	<i>Mammoet</i>	Verena Kiefer	Arena Verlag (DE)	1.315
Leo Timmers	Leo Timmers	<i>Meneer René</i>	Rolf Erdorf	Schaltzeit Verlag (DE)	1.125
Klaas Verplancke	Klaas Verplancke	<i>De appel van Magritte</i>	Kati Hertzsch	Diogenes Verlag (CH)	1.790
Engels					
Brigitte Minne	Carll Cneut	<i>Heksenfee</i>	Laura Watkinson	Book Island (VK)	1.040
Peter Goes	Peter Goes	<i>Feest voor Finn</i>	Bill Nagelkerke	Gecko Press (NZ)	1.780
Koen Van Biesen	Koen Van Biesen	<i>Buurman vangt een vis</i>	Laura Watkinson	Eerdmans Books (VS)	1.100
Frans					
Anne Provoost	An Candaele	<i>Springdag</i>	Emmanuèle Sandron	Alice Editions (B)	835
Aline Sax	Ann De Bode	<i>Het meisje en de soldaat</i>	Maurice Lomré	Editions La Joie de Lire (CH)	1.370
Peter Goes	Peter Goes	<i>Feest voor Finn</i>	Roland Lousberg	Editions Milan (FR)	1.065
Jaap Robben	Benjamin Leroy	<i>Suzie Ruzie en het schaartje</i>	Anette Eskénazi	Editions Père Fouettard (FR)	845
Hindi					
Annemie Berebrouckx	Annemie Berebrouckx	<i>Berre Fleur</i>	Avanti Devasthale (uit het Engels)	A & A Book Trust (IN)	2.210
Brigitte Minne	An Candaele	<i>Rosalie is jarig</i>	Avanti Devasthale (uit het Engels)	A & A Book Trust (IN)	2.020
Pieter Gaudesaboos	Pieter Gaudesaboos	<i>Wat zit er in die kist?</i>	Avanti Devasthale (uit het Engels)	A & A Book Trust (IN)	1.930
Guido van Genechten	Guido van Genechten	<i>Klein wit visje</i>	Avanti Devasthale (uit het Engels)	A & A Book Trust (IN)	1.750
Hongaars					
Tom Schamp	Tom Schamp	<i>Het grootste en leukste beeldwoordenboek ter wereld</i>	Andrea Rádai	Kolibri Kiadó (HU)	1.790

IB = in behandeling

vervolg op de volgende pagina

Auteur	Illustrator	Titel Brontekst	Vertaler	Uitgever (Land)	Subsidie
Italiaans					
Edward van de Vendel	Mattias De Leeuw	<i>Dertien rennende hertjes</i>	Laura Pignatti	Sinnos (IT)	1.305
Mattias De Leeuw	Mattias De Leeuw	<i>Circusnacht</i>	woordloos	Sinnos (IT)	590
Lorraine Francis	Pieter Gaudesaboos	<i>Word Wakker Walter</i>	Federico Appel	Sinnos (IT)	740
Jaap Robben	Benjamin Leroy	<i>Plasman</i>	Laura Pignatti	Sinnos (IT)	IB
Koreaans					
Peter Goes	Peter Goes	<i>Feest voor Finn</i>	Myong-suk Chi	Bookstory (KR)	1.370
Lets					
Michael De Cock	Kristien Aertssen	<i>Hoe oma almaar kleiner werd</i>	Inese Paklone	Petergailis (LV)	565
Kathleen Vereecken	Eva Mouton	<i>Ik heet Jan en ik ben niets bijzonders</i>	Martins Erminass	Madris Publishing House (LV)	IB
Macedonisch					
Edward van de Vendel	Anton Van Hertbruggen	<i>Het hondje dat Nino niet had</i>	Eli Pujovska	Ars Lamina Publications (MK)	785
Portugees (Brazilië)					
Koen Van Biesen	Koen Van Biesen	<i>Buurman leest een boek</i>	Cristiano Zwieseles do Amaral	Editora Pulo do Gato (BR)	1.080
Edward van de Vendel	Anton Van Hertbruggen	<i>Het hondje dat Nino niet had</i>	Cristiano Zwieseles do Amaral	Editora Pulo do Gato (BR)	1.115
Russisch					
Tom Schamp	Tom Schamp	<i>Het grootste en leukste beeldwoordenboek ter wereld</i>	Galina Jashina	Eksmo (RU)	1.070
Slovaaks					
Peter Goes	Peter Goes	<i>Tijdlijn</i>	Marta Blaskova Manakova	Artforum (SK)	1.910
Sloveens					
Stefan Boonen	Melvin	<i>Hier waakt oma</i>	Stana Anzelj	Sodobnost International (SI)	1.320
Spaans					
Peter Goes	Peter Goes	<i>Feest voor Finn</i>	Mariona Vilalta I Cambra	Libros Del Zorro Rojo (ES)	800
Leo Timmers	Leo Timmers	<i>Kraai</i>	Mar Aranda	Algar Libros (ES)	740
Leo Timmers	Leo Timmers	<i>Garage Gust</i>	Marta Arguilé	HarperCollins Ibérica Kids (ES)	950
Leo Timmers	Leo Timmers	<i>Een huis voor Harry</i>	Maria Rosich Andreu	Algar Libros (ES)	925
Tsjechisch					
Peter Goes	Peter Goes	<i>Tijdlijn</i>	Veronika ter Harmsel Havlíková	Kniha Zlin (CZ)	2.080
Turks					
Lorraine Francis	Pieter Gaudesaboos	<i>Word wakker Walter</i>	Gülseren Özlen	SEV Yayincilik Egitim ve Ticaret (TR)	375
Vereenvoudigd Chinees					
Mattias De Leeuw	Mattias De Leeuw	<i>Circusnacht</i>	woordloos	Xiaoduo (CN)	1.205
TOTAAL					48.650

IB = in behandeling

2.16 Auteursbezoeken naar het buitenland

61 toekenningen
 € 19.697 toegekend
 € 322,9 gemiddeld per project

Buitenlandse literaire organisatoren die schrijvers, vertalers, illustratoren of stripauteurs uit Vlaanderen uitnodigen, kunnen in aanmerking komen voor een bijdrage in de reiskosten, met een maximum van € 500 per subsidie. De lezing, de presentatie van de vertaling of de deelname aan een literaire manifestatie moet in principe betrekking hebben op een publicatie die beschikbaar is in de taal van het gastland. Met deze regeling wil het VFL het directe contact van de vertaalde Vlaamse auteur met de buitenlandse lezers, de media en het literaire milieu bevorderen.

Uitnodigingen kunnen uitgaan van organisatoren van literaire festivals, van uitgeverijen die vertalingen van literaire Vlaamse auteurs presenteren, van media en van lectoraten Nederlands in het buitenland, op voorwaarde dat de beoogde doelgroep een algemeen (en geen academisch) lezerspubliek is.

In 2017 werden er 66 dossiers behandeld: 61 aanvragen werden gehonoreerd, 5 aanvragen zijn nog in behandeling.

Auteur	Plaats	Project/festival	Subsidie
Ivan Adriaenssens	Kendal, Cumbria (VK)	Lakes International Comic Art Festival	500
Els Beerten	Montreuil (FR)	Salon du livre et de la presse jeunesse en Seine Saint Denis	231
Stefan Boonen	Turijn (IT)	Salone del Libro	95
Stefan Boonen	Mantova (IT)	Festivaletteratura	327
Stefan Boonen	Rome (IT)	Più Libri Più Liberi 2017	175
David Colmer	Edinburgh (VK)	Edinburgh International Book Festival	219
Pieter Coudyzer	Rennes (FR)	Salon du livre de Rennes	198
Pieter Coudyzer	St Malo (FR)	Festival International de la BD Quai des Bulles 2017	254
Jan De Kinder	Ljubljana en andere steden (SI)	Our Little Library & Children's Literary Festival	258
Mattias De Leeuw	Milaan, Firenze, Roma, Putignano (IT)	Talking with Mattias De Leeuw - promotour en workshops	IB
Chris De Stoop	Keulen (DE)	Lezing en voordracht	99
Gerda Dendooven	Mulhouse (FR)	Exposition Momix à la Flamande (Festival Momix 2018)	333
Charles Ducal	Parijs (FR)	Voorstelling 'Belgium Bordelio II' - Marché de la Poésie	200
Annemarie Estor	Londen (VK)	Poets of the 21st Century	131
Brecht Evens	Taichung (TW)	Taichung Comic Arts Festival (TaiCAF)	500
Andy Fierens	St Andrews (VK)	sTanza 2018	IB
Ingrid Godon	Göteborg (SE)	Göteborg Book Fair	168
Ingrid Godon	Mulhouse (FR)	Exposition Momix à la Flamande (Festival Momix 2018)	333
Peter Goes	Reggio Emilia (IT)	Picnic Festival	283
Stefan Hertmans	Berlijn (DE)	Lezing 'Die Fremde'	288
Stefan Hertmans	Medellin (CO)	27th Medellin International Poetry Festival	500
Stefan Hertmans	Berlijn (DE)	17th international literature festival berlin	186
Stefan Hertmans	Wenen (AT)	Lezing 'Die Fremde'	400
Stefan Hertmans	Berlijn (DE)	Lezing/Discussie 'Wort-Wechsel'	200
Stefan Hertmans	Bremen, Bremerhaven, Delmenhorst, Berlijn (DE)	globale° - Festival für grenzüberschreitende Literatur	500

vervolg op de volgende pagina

Auteur	Plaats	Project/festival	Subsidie
Maarten Inghels	Istanbul (TR)	IPLF 2017	198
Laura Janssens	Parijs (FR)	Maghreb-Oriant des Livres	150
Natalia Karpenko	Kiev (UA)	Rondetafelgesprek + voorstelling 'De helaasheid der dingen' en 'Het verdriet van België'	500
Laila Koubaa	Sharjah (AE)	Sharjah International Book Fair 2017	IB
Laila Koubaa	Parijs (FR)	Maghreb-Oriant des Livres	150
Philip Meersman	Trivandrum, Kerala (IN)	International Poetry Festival KRITYA 2017	500
Melvin	Turijn (IT)	Salone del Libro	95
Melvin	Mantova (IT)	Festivaletteratura	327
Melvin	Rome (IT)	Più Libri Più Liberi 2017	175
Carmien Michels	Madrid (ES)	SLAMMADRID, 5th International Poetry Slam Poetry Festival	391
Bart Moeyaert	Mantova (IT)	Festivaletteratura	395
Els Moors	Parijs (FR)	Voorstelling 'Belgium Bordelio II' - Marché de la Poésie	200
Els Moors	Londen (VK)	Poets of the 21st Century	108
Jan H. Mysjkin	Chisinau (MD)	7de editie van 'Europese lente van de Dichters'	362
Leonard Nolens	Malmö (SE)	The World Poetry Day	395
Xavier Roelens	Londen (VK)	Poets of the 21st Century	109
Aline Sax	Montreuil (FR)	Salon du livre et de la presse jeunesse en Seine Saint Denis	146
Erik Spinoy	Radebeck (DE)	Trimaran #1	400
Lize Spit	Berlijn, Keulen, Zürich, Hamburg, Bremen, Frankfurt, Regensburg, Stuttgart (DE)	Lezingentournee	1.300*
Lize Spit	Praag, Brno (CZ)	Boekvoorstelling, lezing, discussie, interviews	151
Chika Unigwe	Zagreb (HR)	Festival of the European Short Story	500
Tom Van de Voorde	Marseille (FR)	Lire Kees Ouwens/Reading Kees Ouwens	250
Charlott Van den Broeck	Berlijn (DE)	18th Poetryfestival Berlin	264
Charlotte Van den Broeck	Istanbul (TR)	IPLF (International Istanbul Poetry and Literature Festival)	206
Lies Van Gasse	Bistrita (RO)	Poetry and Music Festival 'Poezia e la Bistrita' 2017	363
Lies Van Gasse	St Andrews (VK)	StAnza 2018	IB
Luk Van Haute	Tokyo (JP)	European Literature Festival	500
Miriam Van hee	Lima (PE)	International Poetry Festival of Lima	1.391**
Kris Van Steenberghe	Frankfurt am Main (DE)	Drie krachtige debuten uit Vlaanderen en Nederland	160
Michaël Vandebriel	Chisinau (MD)	International Festival 'Spring of poets'	318
Michael Vandebriel	Trois-Rivières (CA)	33e Festival International de la Poésie	493
Sylvia Vanden Heede	Wroclaw (PL)	Festival van de Nederlandse Cultuur voor Kinderen en Jeugd	355
Isabelle Vandennebeele	Mulhouse (FR)	Exposition Momix à la Flamande (Festival Momix 2018)	333
Maud Vanhauwaert	Stockholm (SE)	Stockholm International Poetry Festival	116
Maud Vanhauwaert	St. Andrews (VK)	StAnza 2018	IB
Judith Vanistendael	Luzern (AT)	Int. Comix-Festival	352
Dimitri Verhulst	Praag (CZ)	Voorstelling en lezing 'De laatkomer'	400
Dimitri Verhulst	Kiev (UA)	Rondetafelgesprek + voorstelling 'De helaasheid der dingen'	351
Dimitri Verhulst	Wroclaw (PL)	International Short Story Festival	282
Kaatje Vermeire	London, Bristol, Plymouth (VK)	Kaatje Vermeire's Illustrator Tour	267
Klaas Verplancke	Bologna (IT)	Questa non è una mostra, signor Magritte!	368
TOTAAL			19.697

IB = in behandeling

* Wanneer een auteur op een tounee wordt uitgenodigd, kan de subsidie meer dan € 500 bedragen.

** Bij projecten die Flanders Literature zelf (mee) organiseert, kan de subsidie meer dan € 500 bedragen.

2.17 Projectsubsidies fragmentvertalingen uit het Nederlands

15 TOEKENNINGEN

€ 11.250 toegekend

€ 750 per project

In 2017 organiseerde het VFL voor het derde jaar op rij een aanvraagronde voor projectsubsidies voor fragmentvertalingen. Met deze regeling wil het VFL zowel professionele vertalers ondersteunen in hun verdere ontwikkeling als de promotie van Vlaams literair werk verder ondersteunen en diversifiëren. Vertalers kunnen een fragment voorstellen uit een oorspronkelijk Nederlandstalig literair werk van een Vlaamse auteur. Alle genres komen daarbij in aanmerking. Op die manier kunnen vertalers zich verder bekwamen en verdiepen in (het vertalen van) Vlaams literair werk. Daarnaast kan het vertaalde fragment zowel door de vertalers zelf als door het VFL gebruikt worden om het werk onder de aandacht te brengen van buitenlandse uitgevers en mediatoren (tijdschriftenredacties, bloemlezers enz.).

De regeling staat open voor professionele literaire vertalers uit het Nederlands die geaccrediteerd zijn door het VFL en het Nederlands Letterenfonds. Dat wil zeggen dat hun literair vertaalwerk in het verleden al positief is beoordeeld door de fondsen, en zij op een van de vertalerslijsten staan die de fondsen per doeltaal hanteren.

Een projectsubsidie voor een fragmentvertaling bedraagt € 750. Daarvan wordt 80% (€ 600) uitbetaald wanneer de vertaler de definitieve versie van de fragmentvertaling indient bij het VFL. De resterende 20% (€ 150) wordt uitbetaald na goedkeuring van een kort werkingsverslag. In tegenstelling tot de twee vorige rondes, kon een vertaler in 2017 maximaal één projectaanvraag indienen. Vertalers aan wie zowel in 2015 als in 2016 al een projectsubsidie fragmentvertaling was toegekend, kwamen niet in aanmerking. Ook aanvragen die betrekking hadden op een titel van een auteur van wie sinds 2010 al twee of meer boeken binnen hetzelfde genre in de betreffende doeltaal waren verschenen, werden niet in behandeling genomen.

In 2017 dienden 24 literaire vertalers een aanvraag in voor een projectsubsidie. De aanvragers, allen professionele vertalers met duidelijke plannen en ambities, dienden sterke dossiers in. Gezien het beperkte beschikbare budget moesten er dus harde keuzes worden gemaakt. Bij de toekenningen streefde het VFL naar een evenwicht wat betreft doeltalen, genres, bronteksten en vertalers. Uiteindelijk kende het VFL 15 projectsubsidies toe.

Projectsubsidie fragmentvertalingen				
Vertaler	Taal	Titel	Auteur	Genre
Olga Amagliani	Italiaans	<i>Het meisje en de soldaat</i>	Aline Sax	Kinderboek
Shulamith Bamberger	Hebreeuws	<i>Kom hier dat ik u kus</i>	Griet Op de Beeck	Proza
Miriam Boolsen	Deens	<i>De terugkeer van Bonanza</i>	Herman Brusselmans	Proza
Ronald Brouwer	Spaans	<i>Mijn kleine oorlog</i>	Louis Paul Boon	Proza
Aneta Dantcheva-Manolova	Bulgaars	<i>Verzameld werk</i>	Jotie T'Hooft	Poëzie
Isabel Hessel	Duits	<i>We komen van ver</i>	Carmien Michels	Poëzie
Christiane Kuby	Duits	<i>Volgend jaar in Berchem</i>	Leo Pleysier	Proza
Irina Leichenko	Russisch	<i>Vallen</i>	Anne Provoost	Jeugdboek
Olga Niziolek	Pools	<i>Alleen zij</i>	Fikry El Azzouzi	Proza
Ingrid Ostermann	Duits	<i>Iets in ons boog diep</i>	Jan Lauwereyns	Proza
Franco Paris	Italiaans	<i>Elias of het gevecht met de nachtegale</i>	Maurice Gilliams	Proza
Emmanuelle Tardif	Frans	<i>Linus</i>	Mieke Versyp, Sabien Clement & Pieter Gaudesaboos	Kinderboek
Nina Targan-Mouravi	Russisch	<i>De plantrekkers</i>	Heleen Debruyne	Proza
Libuse van Dijk-Lisova	Tsjechisch	<i>Vos en Haas en de dief van lek</i>	Sylvia Vanden Heede & Thé Tjong-Khing	Kinderboek
Micaela van Muylem	Spaans	<i>Koor: een keuze uit de poëzie</i>	Peter Verhelst	Poëzie

2.18 Vertalershuis

30 VERTALERS
€ 21.662 LEEFGELD

Het VFL heeft het Vertalershuis in Antwerpen onder zijn hoede (zie ook hoofdstuk 3 'Projecten'). Daar verblijven het hele jaar door minstens 2 vertalers per maand om te werken aan de vertaling van een Nederlandstalig literair werk in een andere taal. Het verblijf is kosteloos en de vertalers komen in aanmerking voor een forfaitair leefgeld van € 885 per maand (pro rata). Gedetailleerde informatie over het Vertalershuis in 2017 is te vinden onder 3.3.1.

3 PROJECTEN

Het VFL is veel meer dan alleen maar een subsidieverstrekker. Het is ook medeorganisator en katalysator van een hele reeks projecten. Hieronder vindt u een overzicht van de grootste of belangrijkste projecten in 2017. Vervolgens gaan we in dit hoofdstuk dieper op de verschillende projecten in, en vindt u nog meer informatie over kleinere initiatieven.

Projecten 2017	
Netwerken (BoekenOverleg, Folio, ENLIT enz.)	13.000
Vlaamse Auteursvereniging (VAV)	42.000
Residenties (writers in residence)	1.312
Literaire Vertaaldagen	5.677
Vertalersprijzen	0
Vertalershuis*	29.063
Buitenlandse beurzen	59.333
Publishers Tours	30.387
Opvolging gastlandschap Frankfurter Buchmesse	10.125
Les Phares du Nord	5.573
Scholenproject Boekenbeurs	9.324
Projecten auteurslezingen	11.500
Dynamische canon	13.500
Expertisecentrum Literair Vertalen	15.000
Poëziepromotie	17.509
Poëzieplatform	20.000
TOTAAL	283.303

* In dit bedrag is het leefgeld van de vertalers niet opgenomen (zie tabel subsidies). Het gaat dus enkel om de huur van het pand en de werkingskosten.

3.1 Netwerken

3.1.1 BoekenOverleg

In 2017 was het BoekenOverleg bijzonder actief en kwam de kerngroep acht keer bijeen. Daarnaast waren diverse partners van de kerngroep ook nog actief in aparte werkgroepen, om een gedragen standpuntbepaling mogelijk te maken en voor te bereiden. In de loop van 2017 waren er 3 werkgroepen actief in wisselende bezetting: een werkgroep voor het memorandum, een voor het actieplan Leesbevordering en een voor literaire prijzen. Het VFL was vertegenwoordigd in elk van die werkgroepen.

Volgende thema's kwamen aan bod tijdens de bijeenkomsten van de kerngroep:

- > de gereguleerde boekenprijs: opvolging van de implementatie hiervan en oprichting van een geschillencommissie;
- > een grondige evaluatie van de campagne 'Boek Tijd voor een Boek' en de beslissing om de lead en het initiatief daarvoor voortaan aan Boek.be over te laten;
- > de voorbereiding en beleidsadvisering rond het beleidsdomeinoverschrijdende actieplan Leesbevordering van de Vlaamse Regering;
- > de voorbereiding en redactie van een memorandum vanuit het BoekenOverleg, naar aanleiding van de Gemeenteraadsverkiezingen 2018, met als titel 'Kies voor leesplezier in uw gemeente' (zie ook 4.4);
- > de problematiek van de verdwijnende literaire prijzen (Fintro, Boekenleeuw en Boekenpauw);
- > overleg en samenwerking met de VRT naar aanleiding van de Hugo's (een leesbevorderend project bij alle zenders, netten en merken van de openbare omroep);
- > positiebepaling bij en ondersteuning van het Bibliotheekcharter ('een bibliotheek voor iedereen');
- > een aangescherpte beleidsvisie en samenwerking met de Nederlandse Taalunie in functie van de DBNL (Digitale Bibliotheek der Nederlanden);
- > de overdracht van de provinciale middelen rond literatuur naar steden en gemeenten of naar het Vlaamse niveau (via het kabinet toegewezen aan het VFL in het kader van het geïntegreerd letterenbeleid), de consequenties hiervan en een plan van aanpak;
- > een oproep tot indexering van de subsidies aan de literaire organisaties (voor wie dat geen verworven recht is, in tegenstelling tot de regeling volgens het Kunstendecreet);
- > een toelichting bij de veranderde organisatiestructuur van Boek.be en een andere samenstelling van de kerngroep. Voortaan zetelt niet langer Boek.be in de kerngroep, maar wel de Groep Algemene Uitgevers (GAU), vertegenwoordigd door directeur Peter Thoelen, en de VVB (Vereniging Vlaamse Boekverkopers), vertegenwoordigd door directeur Geert Heylen;
- > zelfreflectie: wat moeten in 2017 en de volgende jaren de missie, visie en doelstellingen zijn voor het BoekenOverleg? Dit ging samen met de voorbereiding van plannen rond een logo, website en iets meer zichtbaarheid.

Ook op het vlak van lobbying was 2017 een bijzonder actief jaar. Een beperkte delegatie van de kerngroep (voorzitter, ledereen Leest, Canon Cultuurcel en VFL) voerde gesprekken met alle partijen en met de leden van de Commissie Onderwijs van het Vlaams Parlement, onder meer ook met voorzitter Kathleen Helsen. De doelstelling van deze gesprekken was om leesplezier als transversale en vakoverschrijdende attitude zeer duidelijk zichtbaar te maken in het debat en de besluitvorming rond de eindtermen. Daarnaast voerde dezelfde delegatie ook gesprekken met een aantal politieke partijen over het memorandum 'Kies voor leesplezier in uw gemeente'.

Tot slot organiseerde het BoekenOverleg op 24 april 2017 opnieuw 'De Staat van het Boek' in het Vlaams Parlement. Op deze editie presenteerde Vlaams minister van Cultuur Sven Gatz het beleidsdomeinoverschrijdende actieplan Leesbevordering van de Vlaamse Regering. Daarna was er een opgemerkte keynotespeech van auteur Alex Boogers, die met zijn schotschrift *De Lezer is niet dood* een opmerkelijk betoog hield voor idealisme in de literatuur. Hij zorgde voor stof tot nadenken over de relevantie van literatuur en leesplezier, zeker binnen de onderwijscontext en ook voor moeilijk bereikbare doelgroepen. Verder waren er drie keuzesessies: bibliotheken in een veranderende context, een uitgebreide toelichting bij het actieplan Leesbevordering en een sessie over trends in digitaal lezen en lenen. Als afsluiter was er een debat met Wilfried Vandaele (N-VA), Caroline Bastiaens (CD&V), Yamila Idrissi (sp.a), Bart Caron (Groen) en Jean-Jacques De Gucht (Open VLD). Zij spraken zich uit over het belang van leesplezier en over de rol van de bibliotheken in een lokaal cultuurbeleid. Ze legden ook belangrijke klemtonen in verband met het actieplan Leesbevordering.

3.1.2 Literair Middenveld

Voor het VFL vervullen de literaire organisaties een of meerdere deelfuncties in een literair veld dat voortdurend in ontwikkeling is. De intermediaire, ondersteunende en producerende organisaties evolueren immers mee met het lezerspubliek, het aanbod en de literaire infrastructuur.

In 2016 werd het Platform Literair Middenveld verzelfstandigd en kreeg het de naam Overleg Literaire Organisatoren (OLO). Een brede groep van literaire actoren (literaire organisaties, kunst- en cultuurinstellingen die literatuur programmeren, literaire boekhandels enz.) probeert via het overleg de plaats en positie van literatuur in het maatschappelijke en culturele veld te verstevigen. OLO wil ervoor zorgen dat literatuur, auteurs en literaire programma's een meer prominente plaats krijgen in de samenleving en in de media en dat het literaire middenveld daar ook de correcte middelen en betere subsidiëring voor krijgt. Voor de periode 2016-2017 is Luc Coorevits (Behoud de Begeerte) de vertegenwoordiger van OLO. Hij vertegenwoordigt de literaire organisaties ook in het BoekenOverleg en wordt praktisch bijgestaan door Stefaan Goossens.

In 2017 maakte het VFL eerste aanzetten om in 2018 een landschapstekening te laten uitvoeren om het literaire middenveld in kaart te brengen. Doelstelling is om een duidelijker beeld te krijgen van de (al dan niet door het VFL gesubsidieerde) actoren die in dit literaire middenveld actief zijn en van hun onderlinge verhouding op het vlak van functies, genres, regionale spreiding, diversiteit, doelgroep en publiek.

3.1.3 Folio

In 2014 werd na het verdwijnen van CeLT vzw (Culturele en Literaire Tijdschriften) een nieuw samenwerkingsverband opgericht: Folio vzw. Mede op basis van het subsidie-reglement literaire tijdschriften 2017-2020 – waarin de mogelijkheid is voorzien om een tijdschriftenplatform te ondersteunen dat een aantal overkoepelende taken op zich neemt – werd in de loop van 2017 een driejarige overeenkomst afgesloten waarmee de ondersteuning van Folio als samenwerkingsplatform van de Vlaamse culturele, literaire en erfgoedtijdschriften wordt geregeld.

De opmaak van de overeenkomst gebeurde in nauwe samenspraak met de afdeling Kunsten en de afdeling Cultureel Erfgoed van het Departement CJM en het kabinet. Folio maakte vervolgens een meerjarenplan 2017-2019 dat aansluit op de overeenkomst en dat ter advisering aan de adviescommissie Tijdschriften werd voorgelegd. Op basis van de prioriteiten die Folio in dit plan naar voren schuift, wordt de subsidie toegekend in functie van de realisatie van de volgende vier opdrachten:

- > het stimuleren van interne en externe netwerking en uitwisseling;
- > het voeren van een gemeenschappelijke communicatie en promotie;
- > het behartigen van fysieke en online distributie van de tijdschriften;
- > de pooling van zakelijke en administratieve diensten.

Door het opnemen van bovenstaande opdrachten zet Folio in op het versterken van de slagkracht, zichtbaarheid en bereik van de verzamelde tijdschriften. De toegekende middelen kunnen niet ingezet worden in functie van het vertolken van de gezamenlijke stem en gedeelde belangen van de betrokken publicaties bij het beleid en bij andere partners.

Folio ontvangt gedurende een periode van 3 jaar een jaarlijks bedrag van €50.000 voor de uitvoering van deze opdrachten in het kader van het geïntegreerde tijdschriftenbeleid. De Vlaamse Gemeenschap stelt jaarlijks een bedrag van €37.000 ter beschikking; het VFL draagt elk jaar €13.000 bij.

3.1.4 ENLIT

In juni 2017 werd tijdens de eerste formele raad van bestuur van het European Network for Literary Translation (ENLIT) het actieplan voor de komende jaren goedgekeurd. ENLIT werd opgericht in oktober 2016, in de marge van het Vlaams-Nederlandse gastlandschap op de Frankfurter Buchmesse. Het VFL was (samen met het Nederlands Letterenfonds) als drijvende kracht betrokken bij de officiële oprichting van het netwerk. Voordien bestond er al een informele traditie, waarbij een tiental Europese letterenfonds of andere organisaties, qua doelstellingen en werking vergelijkbaar met het VFL, elkaar minstens een keer per jaar ontmoetten om informatie uit te wisselen en te bekijken waar ze elkaar door samenwerking konden versterken.

De noodzaak om dat zowel officieel te formaliseren als inhoudelijk te versterken, leidde tot de oprichting van ENLIT, een Europese vzw met artistieke en culturele doeleinden. Dit zijn de doelstellingen van de organisatie:

- > De leden van het ENLIT-netwerk investeren in ondersteuningsprogramma's of subsidies voor vertalingen om hun literatuur zowel in eigen regio of land als internationaal een grotere zichtbaarheid te verlenen.
- > De leden van het ENLIT-netwerk streven naar een divers, dynamisch en laagdrempelig literair landschap binnen Europa en daarbuiten. We focussen in hoofdzaak op vertalers, auteurs, uitgevers en lezers (binnen het totale waardenetwerk van het boek) en geven ook ondersteuning aan andere stakeholders.
- > Om deze doelstellingen te realiseren, delen we informatie, investeren we in research en gegevensverzameling, zijn we actief betrokken in gedeelde lobbying én communicatie en zetten we tussen de leden ook samenwerkingsverbanden op.

Bij de oprichting heeft het VFL aangeboden om te fungeren als 'registered office' en hebben de leden de directeur van het VFL ook gevraagd om de komende jaren het voorzitterschap te willen opnemen.

Op de algemene ledenvergadering van oktober 2017, opnieuw tijdens de Frankfurter Buchmesse, werden de krijtlijnen voor een groot onderzoek naar alle letterenfonds en ledenorganisaties goedgekeurd. Als eerste doelstelling wil het netwerk via een uitgebreide vragenlijst gedetailleerd in kaart brengen hoe de verschillende ledenorganisaties vertalingen (financieel en logistiek) ondersteunen. De database met gegevens uit dit onderzoek moet ENLIT in staat stellen om beleidsmakers (zowel regionaal en nationaal als bij de EU / Creative Europe) het belang hiervan te tonen. Op basis van deze data kunnen eventuele tendensen of uitdagingen geformuleerd worden als overkoepelend beleidsadvies. Het VFL zal – met externe hulp – de verzameling en verwerking van de gegevens voor zijn rekening nemen. Normaal gezien mogen de resultaten in het najaar van 2018 worden verwacht.

3.2 Auteurs

3.2.1 Vlaamse Auteursvereniging (VAV)

BUDGET: € 42.000

Het VFL en de VAV werken zowel formeel als informeel regelmatig samen.

In 2017 werd de goede samenwerking tussen het VFL en de Vlaamse Auteursvereniging voortgezet. Door de deelname van de VAV aan de kerngroep van het BoekenOverleg en de frequente aanwezigheid van het VFL en VAV-bestuurders op literaire manifestaties of boekvoorstellingen zijn er veel kansen voor informeel contact. Ook in verband met de auteurslezingen en het al dan niet naleven van het modelcontract voor auteurs (nu op verzoek van de VAV als formele voorwaarde ingebouwd in onze subsidiereglementen) houden we frequent overleg via mail of telefoon.

Daarnaast organiseert het VFL (voorzitter en directeur) twee keer per jaar een formeel overleg, waarvoor de agendapunten gezamenlijk worden vastgelegd. In 2017 kwamen in die overlegmomenten de volgende punten aan bod:

- > evaluatie van de bestaande beroepsprocedure binnen het VFL;
- > noodzaak tot aanpassing en herziening van het bestaande modelcontract voor auteurs;
- > stand van zaken met betrekking tot het modelcontract voor vertalers;
- > reflectie over de noodzaak voor een modelcontract voor stripauteurs;
- > toelichting bij de beleidskeuze voor 'Flanders Literature' als merknaam in het buitenland en toelichting bij de nieuwe website;
- > evaluatie van en aandachtspunten bij de tevredenheidsenquête van auteurs i.v.m. auteurslezingen;
- > uitwerking van een beleidsvisie op 'ontwikkelingsbeleid', dat we graag ook in samenwerking met de VAV willen onderzoeken;
- > beleidsnota 'literair middenveld' die we via externe bevraging door een universiteit willen realiseren. Auteurs zijn vaak betrokken bij manifestaties en organisaties, dus vanuit die optiek is hun mening erg belangrijk;
- > rol en functie van Folio (als platform voor de tijdschriften) en de consequenties van het gewijzigde tijdschriftenreglement bij het VFL;
- > aankondiging van een nieuw VFL-bestuur (per 1 juli 2018) omwille van het decreet deugdelijk bestuur;
- > intentie van de VAV om mee te verhuizen naar het 'Huis van de Letteren', samen met het VFL en Iedereen Leest;
- > toelichting bij de eerste jaarwerking en beurstoekenningen voor non-fictie-auteurs en de plannen om dit te blijven aanzwengelen;
- > bespreking VAV-actieplan en -begroting 2018;
- > voorstel tot gewijzigd convenant tussen het VFL en de VAV (voor de periode 2018-2020);
- > toelichting bij de opstart van de Vertalersvakschool, afdeling Antwerpen, in nauwe samenwerking met het VFL en de Vertalersvakschool Amsterdam;
- > onderzoek om optioneel ook kansen te geven aan luisterspelen (naar analogie met het Nederlands Letterenfonds);
- > toelichting bij het nieuwe subsidiereglement voor impulssubsidies;
- > toelichting bij de plannen in Frankrijk 2018 (Phares du Nord) en Engeland 2020;
- > verzoek van de VAV om bij auteurslezingen ook workshops mogelijk te maken voor dichters;
- > een correcte vergoeding van auteurs bij manifestaties en organisaties en ook bij de openbare omroep. De VAV blijft hierop aandringen, het VFL bekijkt hoe het de reglementering nog kan aanscherpen en dit terechte respect voor correcte vergoeding afdwingbaar en controleerbaar kan maken.

Tot slot was het VFL ook aanwezig op het jaarlijkse werkcongres van de VAV in deSingel, waar de VFL-directeur de laudatio uitsprak voor de meest auteursvriendelijke boekhandel van 2017.

3.2.2 Residenties

3.2.2.1 Passa Porta

9 RESIDENTIES IN HET BUITENLAND
11 AUTEURS OP RESIDENTIE

Sinds 2013 valt de residentiewerking voor literaire auteurs onder de bevoegdheid van het VFL. De concrete operationele uitvoering van dit takenpakket werd toevertrouwd aan Passa Porta. Sinds 2015 kunnen Vlaamse auteurs in eigen land een verblijf opnemen. Er is de mogelijkheid om in het Streuvelshuis in Ingoogem of de KANTL in Gent te verblijven, of om een werkplek te huren in Passa Porta (Brussel). Passa Porta ontvangt daarnaast gemiddeld 15 buitenlandse auteurs per jaar voor een residentieverblijf in Brussel. Tot slot krijgen elk jaar enkele Vlaamse auteurs de mogelijkheid om een schrijfverblijf op te nemen in het buitenland.

Ook in 2017 deden Passa Porta en het VFL een gezamenlijke oproep naar Vlaamse auteurs om hen de kans te bieden zich aan te melden voor een residentie in het buitenland in 2018. De oproep werd bovendien verspreid via de VAV, de KANTL en de Provincie West-Vlaanderen. Hierop dienden maar liefst 41 auteurs een officiële aanvraag in. 7 kandidaten, waaronder 2 duo's, werden geselecteerd voor een buitenlandse schrijfresidentie in het seizoen 2017-2018.

In 2017 namen 11 Vlaamse auteurs een verblijf op in het buitenland. Ze kregen de kans om zich geconcentreerd aan een nieuw boek te wijden, maar ook om zich te verdiepen in de cultuur van hun gastland en er hun eigen werk onder de aandacht te brengen:

15/01 > 15/02	Gaea Schoeters	Duitsland, Berlijn
01/03 > 31/03	Filip Rogiers	Italië, Rome
07/04 > 04/05	Freek Mariën	VS, New York State (Ledig House)
01/05 > 31/05	Noëlla Elpers	Zweden, Björköby
01/05 > 30/06	Maud Vanhauwaert	Nederland, Amsterdam
15/08 > 15/09	Mieke Versyp & Sabien Clement	VS, Pittsburgh
19/08 > 07/11	Fatena Al-Ghorra	VS, Iowa (International Writing Program)
28/08 > 28/09	Elvis Peeters & Nicole Van Bael	Canada, Montréal
30/10 > 19/11	Peter Theunynck	VK, Wales

3.2.2.2 Writers in Residence

2 RESIDENTIES IN HET BUITENLAND
TOTAAL BUDGET: € 1.312,49

De Nederlandse Taalunie werkt samen met het Nederlands Letterenfonds en het VFL om een Writers in Residence-programma mogelijk te maken. Bij dit gastschrijverprogramma reist een Nederlandstalige auteur naar een buitenlandse universiteit met een afdeling Nederlands, waar hij als resident verblijft, doceert of workshops geeft, optreedt voor het plaatselijke publiek, enzovoort. Het VFL neemt de reiskosten van de auteur uit Vlaanderen op zich. In 2017 verbleef Carmien Michels in residentie aan de universiteiten van London, Nottingham en Sheffield. Erik Vlaeminck trok op uitnodiging van de Canadian Association for the Advancement of the Netherlandic Studies (CAANS) met een lezingentournee door Canada.

3.3 Literaire vertalers

3.3.1 Vertalershuis

23 VERTALERS TE GAST
LEEFGELD: € 21.661,50
HUUR: € 17.351,49
WERKINGSKOSTEN: € 11.711,25
TOTAAL BUDGET: € 50.724,24

Het VFL beheert sinds januari 2009 het Vertalershuis in Antwerpen. In een volledig uitgerust appartement kunnen per periode twee vertalers verblijven. Een periode kan twee weken, een maand of twee maanden beslaan. Het Vertalershuis brengt de vertalers dicht bij het VFL-buitenlandteam. Dankzij dit rechtstreekse contact kunnen de VFL-medewerkers snel inspelen op de vragen en noden van de vertalers: ze brengen hen op de hoogte van de nieuwe literaire oogst en regelen desgewenst afspraken met Vlaamse uitgevers, auteurs en/of illustratoren. Alleen al het feit dat het Vertalershuis zich in Antwerpen, en dus Vlaanderen, bevindt, is een goede reden voor vertalers om er een periode te verblijven. Ze zijn immers meestal niet alleen op zoek naar een rustige werkplek, maar hebben er ook behoefte aan om zich onder te dompelen in de Vlaamse taal en cultuur.

Het verblijf is kosteloos en de vertalers komen in aanmerking voor een forfaitair leefgeld van € 885 per maand (pro rata).

In 2017 verbleven in het Vertalershuis 23 vertalers die uit het Nederlands in maar liefst 11 verschillende talen vertalen. Daarnaast verwelkomde het VFL ook 4 vertalers die uit een andere taal in het Nederlands vertalen. Voor vertalers uit het Nederlands blijkt het immers bijzonder leerrijk en interessant te zijn om een woon- en werkplek te delen met een native speaker. Er verbleven drie vertaalduo's – vertalers die samen aan eenzelfde vertaling werken – in het Vertalershuis. Uitzonderlijk waren er in 2017 ook twee vertalers die Vlaamse

Bezetting Vertalershuis in 2017

Maand	Van/tot	Naam	Taal	Leefgeld
Januari	06/01 - 30/01	Mona Sadek	Engels-Arabisch	885
	09/01 - 15/01	Isabel Hessel	Duits	200
	18/01 - 30/01	Goedele De Sterck	Spaans	442,5
Februari	01/02 - 27/02	Ekaterina Astakhova	Russisch	885
	01/02 - 27/02	Sofie Maertens	Noors-Nederlands	885
	15/02 - 27/02	Marta Arguilé	Spaans	442,5
	15/02 - 27/02	Catalina Ginard	Spaans	442,5
Maart	29/02 - 15/03	Jane Hedley-Prole	Engels	442,5
	17/03 - 02/04	Jan H. Mysjkin	Frans / Roemeens	442,5
	28/02 - 27/03	Jun Mita	Japans	885
April	04/04 - 30/04	Mireille Cohendy	Frans	885
	04/04 - 30/04	Arlette Ounanian	Frans	885
Mei	03/05 - 31/05	Julia Telezjko	Russisch	885
	03/05 - 15/05	Emmanuelle Tardif	Frans	442,5
	18/05 - 31/05	Malgorzata Wozniak Diederer	Pools	442,5
Juni	02/06 - 02/07	Maria Andersson	Zweeds	885
	02/06 - 18/06	Arundhati Deosthale	Engels-Marathi / Hindi	442,5
	20/06 - 02/07	Liesbeth van Nes	Frans-Nederlands	442,5
Juli	04/07 - 16/07	Tom Van de Voorde	Engels-Nederlands	442,5
	04/07 - 16/07	Stasa Pavlovic	Sloveens	442,5
	18/07 - 24/07	Tine Poesen	Engels-Nederlands	221,5
	19/07 - 15/08	Rolf Erdorf	Duits	885
19/07 - 15/08	Rolf Erdorf	Duits		
Augustus	18/08 - 03/09	Isabel Hessel	Duits	442,5
	02/08 - 01/10	Gregor Seferens	Duits	1.770
	02/08 - 01/10	Gregor Seferens	Duits	
September	04/09 - 17/09	Veronika Ter Harmsel Havlíková	Tsjechisch	442,5
	19/09 - 01/10	Françoise Antoine	Frans	442,5
	03/10 - 31/10	Per Holmer	Zweeds	885
Oktober	03/10 - 01/11	Christiane Burkhardt	Duits	885
	03/11 - 01/12	Aneta Dantcheva	Bulgaars	885
November	03/11 - 02/01	Daniel Cunin	Frans	1.770
	03/12 - 02/01	Daniel Cunin	Frans	
December	03/12 - 02/01	Daniel Cunin	Frans	885
	04/12 - 02/01	Jan H. Mysjkin	Frans / Roemeens	
TOTAAL				21.661,50

literatuur via het Engels in een andere taal vertalen te gast in het Vertalershuis. Het ging om Mona Sadek, vertaalster Engels-Arabisch, en Arundhati Deosthale, vertaalster Engels-Hindi. Aangezien er amper geaccrediteerde literaire vertalers uit het Nederlands in het Arabisch en Hindi bekend zijn, staat het VFL toe dat de vertalingen via een tussentaal tot stand komen.

Mona Sadek werkte in het Vertalershuis aan haar vertaling van *Grotesken* van Paul van Ostaijen. Het VFL organiseerde een lunchmeeting voor Monica met de drie jonge vertalers Nederlands-Arabisch die in 2016 deelnamen aan de Zomercursus Literair Vertalen van het Expertisecentrum Literair Vertalen (ELV). Het was een ideale gelegenheid voor deze beginnende vertalers, die nog niet op een professioneel niveau literair vertalen, om kennis en ervaringen uit te wisselen met een ervaren collega en vertaalmoeilijkheden met haar te bespreken.

Twee vertalers werkten in het Vertalershuis aan een uitzonderlijk project. De Indische uitgeefster en vertaalster Arundhati Deosthale kwam in eerste instantie naar Antwerpen om inspiratie op te doen; in tweede instantie om te vertalen. Arundhati wenste opnieuw een reeks van vier Vlaamse prentenboeken in vertaling uit te geven bij A&A Book Trust. Die uitgeverij verspreidt de boeken via een bibliotheeknetwerk in dorpjes in de Himalaya. Arundhati hoopt op die manier kinderen in contact te brengen met de mooiste prentenboeken ter wereld, boeken die ze anders nooit zouden leren kennen. Tijdens haar verblijf organiseerde het VFL een lunch in het Vertalershuis met als gasten Jan De Kinder, An Candaele, Guido Van Genechten en Stefanie De Graef, vier Vlaamse illustratoren van wie er al prentenboeken in Hindi vertaling verschenen bij A&A Book Trust.

Maria Andersson, vertaalster Nederlands-Zweeds, werkte in het Vertalershuis een hele maand aan haar vertaling van *Jamil & Jamila* – delen 1, 2 en 3, van auteur Elsbeth de Jager en illustrator Esther van der Ham, een vrijwilligersproject voor Droomvallei Uitgeverij. Het boek gaat over twee kinderen in een Syrisch vluchtelingenkamp en werd geschreven en geïllustreerd om op de scholen in de vluchtelingenkampen te gebruiken. De boeken zijn zo geschreven dat ze kinderen ondersteunen bij wat voor hen belangrijk is: dingen die voor kinderen in Europa heel vanzelfsprekend zijn, maar die zij zijn vergeten. Kinderen in Europa kunnen door het lezen van de boeken meer begrip krijgen voor leeftijdsgenootjes in de vluchtelingenkampen. Deze twee uitzonderlijke projecten beantwoorden strikt genomen niet aan de criteria om in aanmerking te komen voor een verblijf in het Vertalerhuis, maar sluiten aan bij de thema's leesbevordering en diversiteit, die het VFL hoog in het vaandel draagt.

Voor 13 vertalers bedroeg de verblijfsperiode een volledige maand, 13 vertalers bleven elk 2 weken, 2 vertalers bleven 2 maanden en 1 vertaler verbleef in totaal anderhalve maand in het Vertalershuis. Er waren dit jaar vertalers in het Arabisch, Bulgaars, Duits, Engels, Frans, Hindi, Japans, Pools, Russisch, Sloveens, Spaans, Tsjechisch, Zweeds en vertalers uit het Engels, Frans en Noors te gast. De bezettingsgraad bedroeg 100%.

Het Vertalershuis is sinds de verhuizing in januari 2013 uitgegroeid tot een echt *huis*, waar vertalers zich meer dan welkom voelen en er al eens gasten, onder meer auteurs van wie de aanwezige vertalers werk vertalen, kunnen worden uitgenodigd. Tijdens de publishers tour proza organiseerden de VFL-medewerkers voor de internationale bezoekers een evenement met vertalers in het Vertalershuis.

In mei 2017 nam het Vertalershuis Antwerpen deel aan de jaarlijkse meeting van RECIT (Réseau Européen des Centres Internationaux de Traducteurs littéraires), die plaatsvond in het Vertalershuis Amsterdam.

Bovenop de eigen middelen die het VFL voor het Vertalershuis reserveerde, kon het ook opnieuw rekenen op een projectsubsidie van €5.000 van Antwerpen Boekenstad. Het budget van het Vertalershuis bedroeg in 2017 in totaal €50.724,24, waarvan €17.351,49 voor de huur van de kamers en vaste kosten zoals elektriciteit, televisie en internet, €21.661,50 leefgeld voor de vertalers en €11.711,25 werkingskosten, zoals ICT-onderhoud, kantoomateriaal, aanvullingen aan de bibliotheek en schoonmaak.

3.3.2 Expertisecentrum Literair Vertalen (ELV)

BUDGET: €15.000

Sinds 2016 werkt het VFL samen met het Expertisecentrum Literair Vertalen (ELV) via een geassocieerd partnerschap. Andere partners van het ELV zijn het Nederlands Letterenfonds, de Universiteiten van Utrecht en Leuven en de Nederlandse Taalunie. Het VFL voorziet een jaarlijkse bijdrage van €15.000 voor de werking van het ELV en zetelt in de bestuursvergadering. Bij beslissingen over de jaarplanning en de begroting van het ELV heeft het VFL ook een duidelijke stem. Op die manier kan het VFL de eigen werking en het eigen beleid rond vertalers beter afstemmen op de activiteiten van het ELV en actief participeren in het beleid en de werking van het ELV. Het komt de uitbouw van een meer coherent en consequent vertaalbeleid ten goede, in samenwerking met de relevante partners in de Lage Landen.

Van 21 tot 25 augustus 2017 organiseerde het ELV een zomercursus in Utrecht voor vertalers in het Engels, Frans en Turks. De vertalers namen deel aan vertaalateliers, workshops en een sessie beroepspraktijk. Daarbij kregen ze allerlei tips, bijvoorbeeld over hoe je als beginnende vertaler aan opdrachten komt, welke uitgeverijen interessant zijn en of het zin heeft om zelf titels aan te dragen bij uitgevers. Ze konden met verschillende boekprofessionals ook individueel netwerken. De cursisten maakten een proefvertaling van Carmien Michels' *Vraag het aan de bliksem*. De auteur kwam aan het eind van de cursus langs om naar de resultaten te luisteren en ze te bespreken. Ze trad ook op voor de studenten – een inspirerende ervaring.

Op 19 september vond een overleg plaats met het Nederlands Letterenfonds, de Nederlandse Taalunie en het ELV over een gezamenlijk talenbeleid. In welke taalgebieden is er nood aan nieuwe, jonge vertalers uit het Nederlands, omdat er te weinig vertalers beschikbaar zijn, of enkel vertalers aan het eind van hun carrière? Vanuit welke taalgebieden is er veel vraag naar literaire vertalers uit het Nederlands en kunnen we daarop inspelen? Welke lectoraten Nederlands in het buitenland hebben een actieve werking met (literaire) vertalers in spe en hoe kunnen we hen beter bij ons beleid betrekken? Dat zijn enkele van de vragen die aan bod kwamen en waarvoor we graag een strategie willen uitbouwen. Het ELV begon enkele jaren geleden met het in kaart brengen van verschillende taalgebieden en zal die activiteit updaten en uitbreiden. Vervolgens leggen we alle puzzelstukjes bij elkaar en bekijken we per taalgebied wat het meest geschikte onderwijsmiddel is. We streven daarbij naar continuïteit in het opleidingsaanbod (van ontwikkelingsbeurzen tot mentoraten of zomercursussen en vertaalateliers op locatie, enzovoort), in combinatie met een doelgerichte aanpak vanuit de praktijk en realiteit.

In 2017 liep er tot slot een mentoraat in het Nederlands, in samenspraak met het VFL: Tine Poesen werd begeleid door Annelies Jorna voor de vertaling van het jeugdboek *The Song from somewhere else* van A.F. Harrold.

3.3.3 Literaire Vertaaldagen

BUDGET: € 5.677

Op 8 en 9 december vond in Amsterdam de negentiende editie van de Literaire Vertaaldagen plaats, het jaarlijkse ontmoetingsevenement voor vertalers uit en in het Nederlands. Het thema was in 2017 'Tijdelijk een ander zijn'. Als literair vertaler moet je maanden- en soms jarenlang in de huid van je auteur en/of je personages kruipen. Dat kan verschillende emoties oproepen, zoals ontroering, afkeer, spanning en opwindning. In hoeverre zijn deze emoties van invloed op het vertaalproces en op de uiteindelijke vertaling?

Na een duo-inleiding door Nicolette Hoekmeijer en Jeanne Holierhoek belichtten vier vertalers de verschillende aspecten van het thema: Jan-Robert Braat vertelde over de door hem vertaalde Wit-Russische auteur en Nobelprijswinnares Svetlana Alexijevitsj. Kiki Coumans, die de bundel *De eerste keer dat ik mijn hoed verloor* van de Franse schrijfster Colette samenstelde en vertaalde, weidde uit over 'de emotionele betrokkenheid die je als vertaler kunt hebben bij auteurs die je vertaalt'. Sam Garrett ging in op de vraag waarom vertalers bereid en in staat zijn zich in uiteenlopende figuren als Reve en Wolkers te verplaatsen, twee auteurs die hijzelf recentelijk in het Engels heeft vertaald. Katelijne De Vuyst vertelde tot slot over de Franstalige Belgische auteur George Eekhoud en zijn *Escal Vigor*, een roman die draait om mannelijke homoseksualiteit. De lezingen werden afgewisseld door optredens van (jonge) leden van De Vereniging van Nieuwe Vertalers (VvNV).

Naast de gebruikelijke vertaalworkshops (Frans-Nederlands, Duits-Nederlands, Engels-Nederlands, Italiaans-Nederlands, Spaans-Nederlands en Nederlands-Frans, Nederlands-Duits en Nederlands-Engels) werden op zaterdag 9 december twee 'bijzondere' workshops gehouden: een vertaalworkshop 'Toneel vertalen' en een workshop 'Schrijven over vertalen'.

Het VFL maakt deel uit van het programmatie- en organisatie team van de Vertaaldagen. Vlaamse vertalers die deelnemen aan de Vertaaldagen kregen hun reiskosten vergoed door het VFL.

3.3.4 Vertalersprijzen

Samen met het Nederlands Letterenfonds organiseert het VFL drie vertalersprijzen, die elk tweejaarlijks worden toegekend: de Else Otten Übersetzerpreis voor vertalers Nederlands-Duits, de Prix des Phares du Nord voor vertalers Nederlands-Frans en de Vondel Translation Prize voor vertalers Nederlands-Engels. Aan deze prijzen is telkens een bedrag van € 5.000 verbonden.

Alle drie de prijzen werden uitgereikt in 2016. Daarom was 2017 een tussenjaar en werd er dit jaar geen prijs uitgereikt. Op 15 november maakte de jury wel al bekend dat de volgende Vondel Translation Prize gaat naar David McKay voor *War and Turpentine*, zijn Engelse vertaling van *Oorlog en terpentijn* van Stefan Hertmans. Die prijs wordt op 1 maart 2018 uitgereikt in de British Library in Londen.

3.3.5 Vertaalpleidooi

In mei 2008 publiceerden vijf partners onder de titel *Overigens schitterend vertaald* een pleidooi 'voor het behoud van een bloeiende vertaalcultuur', opgesteld door vertalers Martin de Haan en Rokus Hofstede. In dat pleidooi deden het VFL, het Nederlands Letterenfonds, het Nederlands Literair Productie- en Vertalingenfonds, de Nederlandse Taalunie en het Expertisecentrum Literair Vertalen (ELV) een hele reeks aanbevelingen:

- > de oprichting van een universitaire masteropleiding literair vertalen;
- > de verdere uitbouw van een doorgaande opleidingslijn voor vertalers in en uit het Nederlands door middel van o.m.:
 - > de verdere uitbouw van het beurzensysteem voor potentiële vertalers uit het Nederlands;
 - > een uitgebouwd mentoratensysteem;
 - > de intensivering van vertaalworkshops;
 - > extra steun voor Vlaamse vertalers;
 - > fellowships en reisbeurzen voor vertalers in het Nederlands in Europese vertalershuizen;
 - > het vergroten van de publieke zichtbaarheid van literaire vertalers;
 - > een pluriformiteit van het vertaalde aanbod (ook moeilijkere genres zoals non-fictie);
 - > het opnemen van een bepaling in de auteurswetgeving over de faire vergoeding van vertalers.

Dit vertaalpleidooi deed bij zijn verschijnen het nodige stof opwaaien, maar heeft inmiddels – 10 jaar later – op veel punten ook positieve inhoudelijke opvolging en concrete resultaten opgeleverd.

Op sommige cruciale punten is er echter nog weinig tot geen vooruitgang geboekt, zijn de marktomstandigheden inmiddels ook ingrijpend veranderd of dienen zich nieuwe uitdagingen aan. Daarom hebben het VFL en het Nederlands Letterenfonds in samenspraak met de NTU en het ELV beslist om een grondige update van dit vertaalpleidooi te maken, noem het 'Vertaalpleidooi 2.0'.

In 2017 werden in functie daarvan alvast de nodige voorbereidende gesprekken gevoerd en werd de coördinerende opdracht toevertrouwd aan Henk Pröpper, voormalig directeur van het Nederlands Letterenfonds. Het is de bedoeling dat dit nieuwe vertaalpleidooi in de loop van 2018 zal worden gepubliceerd en gepresenteerd aan het comité van ministers van de NTU.

3.4 Buitenlandpromotie

3.4.1 Buitenlandse beurzen

BUDGET: € 59.333

Het VFL had in 2017 een stand op het stripfestival in **Angoulême** (januari) en op de boekenvakbeurzen in **Bologna** (april) en **Frankfurt** (oktober), waar het actief nieuwe titels promootte. In Bologna was de stand van het VFL opnieuw geïntegreerd in een gezamenlijke Vlaamse stand, die in goede banen geleid werd door de Groep Algemene Uitgevers (GAU), met financiële en logistieke steun van Flanders Investment and Trade (FIT). In Angoulême deelde het VFL zoals steeds een stand met de collega's van het Nederlands Letterenfonds.

Op de **Frankfurter Buchmesse** sloegen het VFL en het Nederlands Letterenfonds, een jaar na het gezamenlijke gastlandschap, de handen in elkaar voor een gemeenschappelijke stand onder de noemer 'Dit is wat we delen'. Niet alleen was het belangrijk om te verwijzen naar de succesvolle Nederlandstalige passage in oktober 2016. De stijlvolle, grote stand zorgde ook voor herkenbaarheid en trok alweer veel nieuwe internationale contacten aan. Op die manier blijven we het effect van het gastlandschap verlengen, wat zeker nog meer vruchten zal afwerpen. De uitstekende samenwerking met de Nederlandse collega's blijkt op dit vlak versterkend te werken, en vergroot het vertrouwen van internationale contacten in onze beide organisaties.

Daarnaast hadden medewerkers van het VFL ook afspraken met internationale uitgevers op de beurzen in **Leipzig** (maart), **Londen** (maart), **Göteborg** (september) en **Montreuil** (november).

Na vier keer te hebben deelgenomen aan de **Guadalajara International Book Fair** besloot het VFL om in 2017 niet meer te gaan. De Mexicaanse beurs is de belangrijkste boekenbeurs voor Spaanstalige uitgevers en een van de grootste boekenbeurzen ter wereld. Vooral de interesse in kinder- en jeugdliteratuur is groot en de vier beursbezoeken zijn zeker niet zonder resultaten geweest. Maar het rendement van slechts enkele vertalingen per jaar weegt niet langer op tegen de inspanningen – zowel financieel als qua mankracht – die een deelname aan de beurs vergt.

Omdat het VFL veel belang hecht aan het exploreren van nieuwe markten, gingen in 2017 twee medewerkers voor het eerst naar de **Sharjah International Book Fair** (november) in de Verenigde Arabische Emiraten. Op de grootste en belangrijkste beurs voor rechtenverkoop van de Arabische wereld bleek veel belangstelling voor Europese literatuur. Vooral voor fictie, non-fictie en kinder- en jeugdliteratuur kan de Arabische wereld de komende jaren een potentieel interessant afzetgebied worden. De verkoopprijs voor boeken ligt in verschillende Arabische landen een stuk lager dan bij ons en dus is het verdienmodel voor Vlaamse uitgevers en auteurs wellicht wat minder groot. Maar het gaat wel over een afzetmarkt van 422 miljoen mensen die Arabisch spreken. Het aantal goede tot uitstekende literaire vertalers uit het Nederlands in het Arabisch is echter nog (te) beperkt, en dat zal zeker op korte termijn een flinke uitdaging opleveren. Maar het VFL is vast van plan om de komende jaren (meer) op deze markt in te zetten.

3.4.2 Publishers tours

Een van de meest succesvolle instrumenten van Flanders Literature om Vlaamse literatuur internationaal te promoten is de publishers tour, waarbij een tiental uitgevers uit de hele wereld voor een midweek in Vlaanderen wordt uitgenodigd om onze boekenwereld van binnenuit te leren kennen. 2017 kende drie edities van dit concept, die telkens anders werden uitgewerkt (zie hieronder).

De uitgevers die te gast zijn op een publishers tour, zijn stuk voor stuk op zoek naar bijzondere boeken die perfect in hun fonds passen, titels waar ze echt in geloven, en ze zijn daarbij heel kieskeurig. Net daarom zijn we blij dat de deelnemers meermaals hun oprechte appreciatie uitdrukten voor de programma's die we hebben ontwikkeld, en daarbij benadrukten dat ze onder de indruk zijn van de professionaliteit van Flanders Literature en de Vlaamse boekenwereld. Een publishers tour heeft ook effect op langere termijn. We leggen tijdens zo'n intense week de basis voor een vertrouwensrelatie, waarbij wij ons een inspirerende gids en betrouwbare partner tonen, zodat zij hun literaire blik graag naar Vlaanderen zullen blijven richten – ook de volgende jaren.

3.4.2.1 Publishers tour Frankrijk

BUDGET VLAAMS ONDERDEEL: € 7.770,47

In het kader van het project 'Les Phares du Nord' (zie 3.4.3.2) organiseerden Flanders Literature en het Nederlands Letterenfonds van 1 tot 3 maart een bijzondere publishers tour die uitsluitend op Franstalige uitgevers gericht was. De interesses van de deelnemers omvatten drie genres: kinder- en jeugdliteratuur (KJ), proza (P) en non-fictie (NF):

- > Julien Boulesteix (Little Urban, KJ);
- > Louison Couzy (Milan, KJ);
- > Elisabeth Jongen (Versant Sud, KJ);
- > Karine Leclerc (P'tit Glénat, KJ);
- > Mélanie Roland (Alice Editions, KJ);
- > Dana Burlac (Denoël, P);
- > Héloïse d'Ormesson (Editions Héloïse d'Ormesson, P);
- > Juliette Lambron (Fayard, P);
- > Katharina Loix (Gallimard, P);
- > Joachim Schnerf (Grasset, P);
- > Manuel Tricoteaux (Actes Sud, P);
- > Philippe Noble (Actes Sud / vertaler, P);
- > Claire do Serro (Seuil / Sous-sol, NF);
- > Gregory Martin (Vuibert, NF);
- > Aurélie Ouazan (Robert Laffont, NF);
- > Juliette Thomas (Le Pommier, NF).

Op 1 maart waren de uitgevers de hele dag in Antwerpen, waar ze eerst een gezamenlijke netwerklunch hadden met Vlaamse uitgevers die in een korte presentatie hun catalogus voorstelden. Daarna werd de groep opgesplitst en was er voor de drie genres een apart programma.

De kinder- en jeugduitgevers kregen een introductie in de Vlaamse kinder- en jeugdliteratuur van Eva Devos (Iedereen Leest), waarna auteurs Jef Aerts, Aline Sax en Jan De Leeuw en illustratoren Mattias De Leeuw, Pieter Gaudesaboos en Sabien Clement hun werk voorstelden. Voor proza gaf Stéphanie Vanasten (professor Nederlandstalige literatuur aan de Universiteit Louvain-la-Neuve) de openingslezing, waarna de uitgevers kennismakten met auteurs Ivo Victoria, Saskia De Coster, Elvis Peeters en Kris Van Steenberge. Vertaalster Marie Hooghe pitchte daarna nog het werk van Monika Van Paemel en Peter Verhelst. De non-fictie-uitgevers werden intussen rondgeleid in het Museum Mayer Van den Bergh door auteur Leen Huet, kregen een lezing van Maarten Boudry en luisterden naar Bart Van Loo.

De dag werd gezamenlijk afgesloten met een stadswandeling onder leiding van dichter Michaël Vandebril. 2 en 3 maart brachten de deelnemers door in Amsterdam, waar de collega's van het Nederlands Letterenfonds hen in contact brachten met Nederlandse uitgevers en met enkele auteurs.

3.4.2.2 Publishers tour proza

BUDGET: €14.815,43

In 2017 vond een zesde publishers tour plaats voor proza-uitgevers, na eerdere tours in 2010, 2013, 2014, en twee in 2015 (waarvan één uitsluitend gericht op Duitse uitgevers).

We nodigden van 12 tot 16 juni 10 internationale uitgevers uit, met een evenwicht tussen grote en kleine, meer commerciële en eerder alternatieve uitgeverijen:

- > Ágnes Orzóy, Magveto (Hongarije);
- > Nils Ahl, Phébus (Frankrijk);
- > Frédérique Polet, Presses de la cité (Frankrijk);
- > Adam Pluszka, Marginesy (Polen);
- > Eva Ferri, E/O Edizioni (Italië);
- > Susanne von Ledebur, Diogenes (Zwitserland);
- > Irene Lucas, Seix Barral (Spanje);
- > Janicken von der Fehr, Pax (Noorwegen);
- > Rieko Sugai, Shinchosha (Japan);
- > Molly Slight, Scribe UK (Verenigd Koninkrijk).

Via een waaier van activiteiten brachten we de deelnemers in contact met alle belangrijke stakeholders en dompelden we hen onder in onze literatuur: algemene inleiding en situering van Vlaamse literatuur, persoonlijke ontmoetingen met Vlaamse en Nederlandse uitgevers, toelichting van de werking van Flanders Literature en gedetailleerde uitleg over

de ondersteunende subsidielijnen, bezoek aan een boekhandel en aan het Museum Plantin-Moretus en het Letterenhuis, enzovoort. Daarnaast ontmoetten de uitgevers ook heel wat Vlaamse auteurs: Peter Terrin, Fikry El Azzouzi, Michael Bijmens en Annelies Verbeke stelden hun werk voor in de Minardschouwburg in Gent. Kathleen Vereecken, Margot Vanderstraeten en Koen Peeters leidden de uitgevers langs enkele mooie plekken in Gent. In Antwerpen lieten Ivo Victoria, Aleksandr Skorobogatov en Jolien Janzing zich van hun beste kant zien, waarna Jeroen Olyslaegers hen meenam op een wandeling door de Joodse buurt, waar zijn bestseller *Wil* zich afspeelt. Vertalers Daniel Cunin, Stefan Wieczorek, Michele Hutchison en Jonathan Reeder pitchten in het Vertalershuis hun favoriete boeken (van Tom Lanoye, Yves Petry, Elvis Peeters en Peter Verhelst).

3.4.2.3 Publishers tour non-fictie

BUDGET VLAAMS ONDERDEEL: € 7.800,93

Na een eerste publishers tour voor non-fictie in 2015 (toen uitsluitend gericht op Duitse uitgevers), sloegen Flanders Literature en het Nederlands Letterenfonds van 20 tot 24 november opnieuw de handen in elkaar voor een gezamenlijke tour. In de keuze van de deelnemers werd de aanhoudende focus op Duitsland en de focus op het Franse taalgebied (zie 3.4.3) deels gereflecteerd:

- > Heinrich Geiselberger, Suhrkamp (Duitsland);
- > Nina Sillem, S. Fischer Verlage (Duitsland);
- > Franziska Guenther, Aufbau (Duitsland);
- > Emilie Barian, Editions Autrement (Frankrijk);
- > Thomas Bout, Rue de l'échiquier (Frankrijk);
- > Will Hammond, The Bodley Head (Verenigd Koninkrijk);
- > Martin Kaunitz, Bonniers (Zweden);
- > Diana Hernandez Aldana, Turner Ediciones (Spanje);
- > Amy Spangler, Anatolia Lit (Turkije);
- > Mikail Kotomin, Ad Marginem Press (Rusland).

Deze publishers tour werd in Amsterdam afgetrapt. Na heel wat uitgeversbezoeken, waarbij de deelnemers ook Nederlandse auteurs ontmoetten, arriveerden ze op 22 november in Antwerpen. Literair journalist Marnix Verplancke introduceerde hen in de wereld van de Vlaamse non-fictie, ze ontmoetten Vlaamse uitgevers en maakten kennis met auteurs Margot Vanderstraeten, die hen rondleidde in de joodse buurt, en Leen Huet, die hen het Museum Mayer Van den Bergh toonde. In filosofiehuis Het zoekend hert zorgden Tinneke Beeckman en Ruben Mersch voor stof tot nadenken. In het Letterenhuis stelden Steven Stroeykens, Jan Verplaetse, Matthijs de Ridder en Rudi Meulemans hun werk voor, en na een bezoek aan boekhandel De Groene Waterman sloten literair-visuele journalisten Annelies D'hulster en Jeroen Janssen de week af.

3.4.3 Presentaties

3.4.3.1 Focus buitenlandpromotie op Duitsland

BUDGET: € 10.125

In 2017 werden nog steeds de vruchten geplukt van het Vlaams-Nederlandse gastlandschap op de Frankfurter Buchmesse een jaar eerder, onder het motto 'Dit is wat we delen'. Dat werd een succesvolle passage met meer dan 314 nieuwe Duitse literaire vertalingen, meer dan 1.000 programma's en lezingen met ongeveer 200 Nederlandse en Vlaamse auteurs, en met alleen al online meer dan 7.000 artikelen in Duitse media.

Maar ook in 2017 verschenen opnieuw meer dan 140 literaire titels in Duitse vertaling, zowel van gevestigde waarden als van veelbelovende nieuwe stemmen. Als verder vervolg organiseerden het Nederlands Letterenfonds en het VFL in het najaar van 2017 (met een vervolg in 2018) een reeks optredens van Nederlandse en Vlaamse auteurs, onder meer in Berlijn, Potsdam, Leipzig, München en Hamburg. Daarbij werken beide organisaties steeds prima samen met de Nederlandse ambassade en de Vlaamse vertegenwoordiging in Berlijn. Dit waren de hoogtepunten in 2017:

- > Het Nederlands Letterenfonds en het VFL organiseerden een uitgebreid literatuurprogramma op het **Internationales Literaturfestival in Berlijn** (september). Op het programma stonden auteurs als Auke Hulst en Wytske Versteeg, Lize Spit, Geert Mak, Anna Woltz en Jean-Paul Schutten.
- > In november trad een tiental auteurs op tijdens het festival **Stadt Land Buch** in Berlijn, Potsdam en omstreken, dat Vlaanderen en Nederland ontving als eregast. Tijdens deze 'regionale boekenweek' vonden optredens plaats van onder meer Margriet de Moor, Stefan Hertmans, Gustaaf Peek, Bart Moeyaert, Fikry El Azzouzi, Jan Brokken, Gerbrand Bakker, Annemieke Hendriks, Herman Koch en Michael Bijnens.
- > Ook nieuwe generaties tekenaars waren vertegenwoordigd in Berlijn: Peter Goes, Mattias de Leeuw, Mies van Hout en Floor Rieder tekenden live in de etalage van de grote **boekhandel Kulturkaufhaus Dussmann**.

3.4.3.2 Focus buitenlandpromotie op Frankrijk

BUDGET: € 5.573

In 2018 focussen het Nederlands Letterenfonds en het VFL op de promotie van onze literatuur in het Franse taalgebied, onder de noemer 'Les Phares du Nord'. Op alle belangrijke literatuurfestivals in Frankrijk, en dat voor alle genres, zullen Nederlandstalige auteurs hun vertaalde werk presenteren. Ter voorbereiding van dat Frankrijkjaar vonden in 2017 al deze evenementen plaats:

- > We organiseerden in maart een **publishers tour met Franse uitgevers** in Amsterdam en Antwerpen (zie 3.4.2.1; het budget is niet hier, maar bij het totaal voor de publishers tours meegenomen).
- > Op **Livre Paris** (maart) hadden we een Vlaams-Nederlandse stand, waar een auteursprogramma plaatsvond met onder meer Dimitri Verhulst. Ook het Parade atelier nam er zijn intrek, met illustratoren die live boekomslagen van Franse literaire titels tekenden.
- > In juni vonden op de Nederlandse ambassade in Parijs **uitgeversgesprekken** plaats van Franse uitgevers met Vlaamse en Nederlandse uitgevers en medewerkers van het VFL en het Nederlands Letterenfonds, gekoppeld aan een 'Boekenbal'.
- > In het huis van de Vlaamse Vertegenwoordiger in Parijs hielden we in november een **netwerklunch** met in totaal 16 Franse uitgevers van fictie en non-fictie. Per genre pitchten telkens 3 vertalers een Vlaamse en een Nederlandse titel.

3.4.3.3 Eregast Foire du Livre de Bruxelles

De Foire du Livre de Bruxelles (FDL) nodigde Vlaanderen uit als eregast voor de editie van februari 2019 in Tour & Taxis. Eerdere eregasten waren Italië (2012), Spanje (2013), Verenigd Koninkrijk (2014), Québec (2015), Europa (2016) en Montréal (2017). 2019 is een jubileumjaar: de beurs viert dan haar 50ste verjaardag, een mooie extra aanleiding om over de taalgrens te kijken.

De FDL geeft zelf aan dat de Vlaamse literatuur nog te weinig bekend is bij een Franstalig publiek. Dit is dan ook de belangrijkste drijfveer om Vlaanderen als eregast te vragen. Daarnaast vinden media, uitgevers en instellingen uit Vlaanderen (op Ons Erfdeel na) de weg naar de Brusselse boekenbeurs nog niet, wat resulteert in slechts een klein aantal bezoekers uit Vlaanderen (9%). Het Nederlandstalige publiek in Brussel wordt ook amper bereikt. Een Vlaamse eregast zou een hefboom kunnen betekenen naar een beter evenwicht. Daarnaast is het een kans om een grotere uitstraling van de Vlaamse literatuur in de Franse Gemeenschap te realiseren. De FDL geeft ook aan na het eregastjaar graag een structurele samenwerking met partners uit Vlaanderen aan te gaan. Met de Boekenbeurs in Antwerpen lopen al gesprekken over een structurele samenwerking of uitwisseling.

Het VFL ging over een mogelijk eregastschap gesprekken aan met de FDL en het kabinet van Vlaams minister voor Cultuur Sven Gatz, en legde in december een uitgewerkt plan met begroting voor aan het kabinet.

3.5 Leesbevordering

3.5.1 Iedereen Leest

BUDGET: € 937.650

Het VFL sloot voor de periode 2016-2020 een beheersovereenkomst af met Iedereen Leest. Om de missie, visie en doelstellingen van deze kaderovereenkomst duidelijk te kunnen opvolgen, werd bij de beheersovereenkomst ook een monitoringplan opgesteld om de werking van Iedereen Leest en de impact van de verwezenlijkingen in kaart te brengen.

Voor het jaarplan 2017 vertrekt Iedereen Leest vanuit de vijf strategische doelstellingen uit haar meerjarenplan 2016-2020:

- > Een domeinoverschrijdend beleid rond *early literacy* heeft ingang gevonden.
- > Uitnodigende en stimulerende leesomgevingen zijn zichtbaarder geworden.
- > Het bewustzijn leeft dat leesplezier bijdraagt tot een betere geletterdheid.
- > Structurele leesbevorderingsnetwerken zijn gevormd en actief.
- > Een expertiseplatform is opgericht en werkzaam.

Het jaar 2017 stond bij Iedereen Leest nadrukkelijk in het teken van de ontwikkeling en de lancering van het expertiseplatform lezen en leesbevordering. Dat zal de komende jaren verder worden uitgebouwd als een belangrijk communicatiekanaal ten dienste van de verschillende doelgroepen van Iedereen Leest. Het kennisbeheer en de ontsluiting ervan gebeurt aan de hand van themadossiers, die de deskundigheidsbevordering van bibliotheekmedewerkers, leerkrachten en leesbevorderaars actief stimuleren.

Iedereen Leest ziet voor zichzelf ook een belangrijke taak weggelegd als ondersteuner en inspirator op het vlak van leesbevordering voor de (jeugd)bibliotheken. In 2017 maakte de organisatie dan ook expliciet werk van een nauwere samenwerkingsrelatie met de bibliotheeksector.

Via de Europese koepelorganisatie EU-READ heeft Iedereen Leest nu ook toegang tot internationaal onderzoek over lezen, onder meer over de effecten van lezen en impactmetingen. Binnen EU-READ maakt Iedereen Leest deel uit van de kernwerkgroep die onderzoekt of het zinvol is om een mogelijke Europese dag van het Leesplezier te organiseren.

Iedereen Leest organiseerde in 2017 ook een aantal studie- en inspiratiedagen en gebruikte de campagnes van de Voorleesweek en de Jeugdboekenmaand om ervaringsuitwisseling en kennisopbouw te stimuleren en te ondersteunen. Voortaan worden de leesbevorderingscampagnes voor het brede publiek expliciet gelinkt aan maatschappelijk relevante thema's. Zo stond de Jeugdboekenmaand (voorjaar 2017) in het teken van gender *m/v/x* en richtte de Voorleesweek zich op vaders als rolmodellen, met als overkoepelend thema 'Vaders lezen voor'.

Samen met CANON Cultuurcel werd het in 2016 opgestarte netwerk 'Lezen op school' verder uitgebouwd (doelgroep: leerkrachten). Met de focusgroep 'Lezen' (doelgroep: lerarenopleiders en pedagogische begeleiders) werd een gezamenlijke studiedag georganiseerd rond lezen en leesplezier op school.

Prioritaire aandacht ging naar het Boekstart-programma (voorheen bekend als Boekbaby's). Via de overdracht van provinciale middelen naar het Vlaamse niveau en een extra bijdrage van Vlaams minister van Cultuur Sven Gatz wordt werk gemaakt van een systematische uitrol in heel Vlaanderen. Het programma kreeg in 2017 niet alleen een nieuwe naam en vormgeving, via 'train de trainers'-programma's en andere vormingsmomenten werd ook gekozen voor een inhoudelijke en duurzame aanpak van dit waardevol (voor)leesproject voor de allerjongsten.

Ten slotte was Iedereen Leest een erg actieve en loyale partner in het BoekenOverleg (zie ook 3.1.1), onder meer bij de voorbereiding van het beleidsdomeinoverschrijdend actieplan Leesbevordering (zie ook 3.5.2), bij de opmaak van het memorandum 'Kies voor leesplezier in uw gemeente' en bij de lobbygesprekken over dat memorandum en alle gesprekken met de commissie Onderwijs van het Vlaams Parlement in verband met de eindtermen.

Voor een volledig overzicht van de activiteiten van Iedereen Leest in 2017 verwijzen we graag door naar het gedetailleerde jaarverslag van de organisatie zelf op www.iedereenleest.be.

3.5.2 Vlaams actieplan Leesbevordering

Op de Staat van het Boek van 24 april in het Vlaams Parlement presenteerde minister van Cultuur Sven Gatz het actieplan Leesbevordering aan alle stakeholders van het boeken- en letterenvak. Op vraag van het kabinet werd dit beleidsdomeinoverschrijdende actieplan Leesbevordering grondig voorbereid door het BoekenOverleg. Om de minister hierbij te adviseren, werd een werkgroep opgericht, aangestuurd en voorgezeten door de directeur van Iedereen Leest, met medewerkers van het VFL, VVBAD, VAV, Boek.be, CANON Cultuurcel en Behoud de Begeerte als vertegenwoordiger van de literaire organisaties.

Er werd geopteerd voor een dynamisch en open raamwerk om het leesklimaat in Vlaanderen positief te beïnvloeden en daarbij leesplezier als centraal begrip naar voren te schuiven. De doelstelling is om zoveel mogelijk mensen vanuit diverse invalshoeken tot lezen aan te zetten en een leven lang aan het lezen te houden. Verder wil het actieplan actoren in het leesbevorderingsveld versterken in hun deskundigheid en bereik, versterkend en aanvullend werken op bestaande leesbevorderingsinitiatieven en meer visievorming stimuleren om te komen tot structurele veranderingen.

Het actieplan benadrukt drie speerpunten:

- > Er is nood aan meer synergie en afstemming en meer structurele samenwerking rond leesbevordering over de beleidsdomeinen heen (zowel op het beleidsdomein zelf als in de operationele vertaling). De oprichting van sector- en disciplineoverschrijdende expertisenetwerken leesbevordering op Vlaams en op lokaal niveau zou tot meer duurzame resultaten moeten leiden.
- > Er is nood aan meer inzicht in het belang en de effecten van leesbevordering. Daartoe moeten actoren uit de departementen Cultuur, Welzijn en Onderwijs bewust gemaakt worden van het belang, de impact en de kansen die lezen en leesbevordering kunnen bieden voor de ontwikkeling van culturele, sociale en andere competenties, met bijzondere aandacht voor kansengroepen en specifieke doelgroepen.
- > Er is nood aan verdere professionalisering en inhoudelijke versterking van leesbevorderaars. Door het aanbieden van vormingen en trainingen van professionals en vrijwilligers die werken rond leesbevordering of leesbegeleiding (bijv. projecten rond voor- en samen lezen) kan een kwaliteitsvolle visie- en deskundigheidsbevordering worden gestimuleerd.

Het actieplan focust ook op specifieke actieterreinen waarbinnen concrete leesbevorderingsacties en -trajecten kunnen worden ontwikkeld:

- > voorschoolse tijd (0 tot 3 jaar);
- > onderwijs en lerarenopleidingen;
- > vrijetijdsparticipatie;
- > lokale besturen en lokaal beleid;
- > onderzoeksgroepen van universiteiten, hogescholen en expertisecentra.

Het actieplan heeft bovendien de uitgesproken ambitie om dit leesbeleid op de lange termijn consequent en coherent vol te houden, met telkens prioritaire acties op de kortere termijn.

Op aangeven van en met concrete ondersteuning vanuit de sector schoof Vlaams minister van Cultuur Sven Gatz voor de periode 2017-2018 deze prioritaire acties naar voren:

- > Boekstart wordt uitgerold over heel Vlaanderen.

Het stimuleringsprogramma focust op de ontluikende geletterdheid van baby's en peuters en wil bijdragen tot de groei- en leerkansen van alle kinderen, in het bijzonder voor kinderen en gezinnen die met armoede en sociale uitsluiting worden geconfronteerd. Het is een unieke samenwerking tussen Iedereen Leest, Kind en Gezin en de openbare bibliotheek. Vanuit de provinciale middelen maakte Vlaams minister van Cultuur Sven Gatz op jaarbasis € 270.000 extra vrij om dit mee mogelijk te maken.

- > Via Iedereen Leest en de VVBAD wordt er een 'train de trainer'-aanbod en vormingsaanbod georganiseerd.
- > Lokale overheden worden gesensibiliseerd over het belang en nut van leesbevordering.
In 2017 pakte het BoekenOverleg dit alvast aan door een memorandum te maken naar aanleiding van de gemeenteraadsverkiezingen met als titel 'Kies voor leesplezier in uw gemeente'. Daarnaast steunde het BoekenOverleg het charter voor de bibliotheek en zorgde het voor sensibilisering via www.bibvooriedereen.be.
- > Via 2 piloottrajecten in 2 regio's worden er leesbevorderingsnetwerken uitgebouwd.
- > De mogelijkheid van auteursresidenties op school wordt onderzocht.

In 2017 vonden twee proefprojecten plaats waarbij auteurs (Laila Kouba in Gent en Fikry El Azzouzi in Deurne) in GOK-scholen jongeren met diverse socio-economische en culturele achtergronden uitdaagden om zich beter te leren uiten via verhalen en literatuur (zie 3.5.3).

- > Er komt een piloottraject met literair erfgoed in de geestelijke gezondheidszorg.
- > Er gebeurt onderzoek naar de structurele erkenning en financiering van leesbevorderingsorganisaties met een doelgroepgerichte benadering.
- > Via de implementatie van een structureel leesbevorderingsbeleid voor laaggeletterden, met focus op leesplezier, gaat er binnen de Centra voor Basiseducatie meer aandacht naar leesplezier.

Dit werd opgepikt door Iedereen Leest, in nauwe samenwerking met Vocvo.

- > Leesplezier wordt verankerd in de ontwikkelingsdoelen, eindtermen en leerplannen en in het leesbeleid in de lerarenopleidingen.

Het BoekenOverleg wendde hiervoor een zeer intensief lobbytraject aan en brengt nu expertise binnen in de ontwikkelingscommissies voor de concretisering van die eindtermen.

Voor meer gedetailleerde informatie verwijzen we naar het volledige actieplan Leesbevordering (<http://www.lezenvooriedereen.be/leesbevordering-actieplan>).

3.5.3 Auteursresidenties scholen

BUDGET: €3.200

In het kader van het actieplan Leesbevordering en het actieplan Cultuur-Onderwijs 'Samen voor meer en beter' werden er in het schooljaar 2016-2017 twee proeftrajecten opgestart met schrijvers die gedurende een aantal maanden in een school resideren. De bedoeling is om een duurzaam traject op te zetten waarbij de interactie tussen de auteur en de school(omgeving) centraal staat. Het VFL, Iedereen Leest en CANON Cultuurcel investeren gezamenlijk middelen in twee residentiewerkingen met auteurs: één in een basisschool en één in een middelbare school. Er werd bewust gekozen voor scholen waar er al expliciet aandacht is voor literatuur, zodat de mogelijkheden van het concept ten volle verkend konden worden. Dit soort van residentiewerking ligt duidelijk in het verlengde van de auteurslezingen, maar wil verder gaan dan een eenmalig contact. Het wil jongeren ook uitdagen om zelf te schrijven en meer te lezen.

Beide residentietrajecten werden geïnitieerd vanuit het VFL op basis van de prioritaire actie die hierrond is opgenomen in het actieplan Leesbevordering. Dit plan werd in maart 2017 op de Staat van het Boek gelanceerd door Vlaams minister van Cultuur Sven Gatz.

In De Sassepoort en Spoor 9 in Gent – een school voor kinderen met autisme en gedragsproblemen – ontstond een krachtige en inspirerende samenwerking met schrijfster Laïla Koubaa, die als GON-begeleidster ervaring heeft in het buitengewoon onderwijs. De auteur kwam 5 maanden lang (december 2016-mei 2017) gemiddeld twee keer per week langs en werkte met de leerlingen rond heden en toekomst. Als auteur in residentie creëerde ze niet alleen een nog sterkere (voor)leescultuur op deze school, ze stimuleerde de leerlingen om naar de wereld te kijken met een creatieve bril en moedigde hen aan om ook met hun eigen verhalen naar buiten te komen. Ze nodigde in de loop van het traject ook gastillustratoren Laura Janssens en Mattias De Leeuw uit, die samen met de leerlingen muurschilderingen aanbrachten in een voorheen kale gang. Met haar verhalen inspireerde ze niet alleen 72 kinderen uit negen verschillende klassen, maar ook de betrokken leerkrachten, stagiaires en ouders. Vlaams minister van Onderwijs Hilde Crevits en Vlaams minister van Cultuur Sven Gatz brachten op 16 juni een bezoek aan deze school.

In de GO! Spectrumschool in Deurne en Borgerhout ging in de laatste maanden voor de zomervakantie ook de residentie met auteur Fikry El Azzouzi van start. De school telt meer dan 65 nationaliteiten en meer dan 1.000 leerlingen, van wie meer dan 85% GOK-leerlingen, waarbij GOK staat voor gelijke onderwijskansen. Fikry startte zijn opdracht als resident op campus Ruggeveld in Deurne, waar hij als schrijver gesprekken aanging met de leerlingen uit de taalklas, leerlingen die doorgroeiden vanuit de Onthaalklas voor

Anderstalige Nieuwkomers (OKAN) en extra lessen Nederlands krijgen. Op campus Plantijn in Borgerhout deed hij hetzelfde met de OKAN-leerlingen. Sinds september 2017 is hij op regelmatige basis aanwezig in de school in Deurne. Als voormalige leerling uit het beroepsonderwijs wil Fikry de jongeren uit het technisch en beroepsonderwijs aanzetten om met hun verhalen naar buiten te komen. Het zijn verhalen die volgens hem nog te weinig aan bod komen, zowel in de literatuur als daarbuiten. Het traject is – anders dan het traject dat liep in de Sassepoort – gericht op de doelgroep van 16- tot 20-jarigen en zal over het volledige schooljaar lopen. Met een bijkomende subsidie van het VFL zal ook gewerkt worden aan de publicatie en presentatie van de verhalen van een aantal getalenteerde jongeren uit de Spectrumschool én mogelijk ook uit andere scholen in Vlaanderen en Brussel.

Het traject van Laïla Koubaa wekte de belangstelling op van andere scholen, waardoor zij gevraagd werd door de vrije basisschool Sint Salvator in Gent om ook daar een aantal maanden lang als schrijver aan de slag te gaan. Dit traject is ondertussen van start gegaan, met ondersteuning van het VFL en de Stad Gent.

Deze proeftrajecten worden door het VFL opgezet ter uitvoering van het actieplan Leesbevordering, in nauwe samenwerking met CANON Cultuurcel en Iedereen Leest. Duidelijk is dat er bij een positief resultaat en een keuze voor verdere uitbouw extra middelen nodig zullen zijn om dit concept op een kwaliteitsvolle manier ook op andere plaatsen te kunnen aanbieden.

In totaal werd voor beide trajecten een bedrag voorzien van € 4.500: het VFL, Canon Cultuurcel en Iedereen Leest betalen hiervan elk een derde. Het VFL investeerde verder nog € 1.700 voor het traject in de Sint-Salvatorschool in Gent, dat werd aangevuld met een subsidie van de Stad Gent ten bedrage van € 750.

3.5.4 Scholenproject Boekenbeurs

BUDGET: €9.324

Jongeren op een leuke, interactieve manier laten kennismaken met boeken en leesplezier: dat is het doel van het Scholenprogramma op de Boekenbeurs in Antwerpen. Voor 10- tot 16-jarigen werkte het VFL, in samenwerking met Boek.be, CANON Cultuurcel en Iedereen Leest, een gevarieerd programma uit. Op twee dagen was er, net als de voorbije jaren, een belevingstocht met auteursontmoetingen. Nieuw in 2017 was de jongerendag op vrijdag 10 december, met onder meer speeddates met PEN-auteurs en performances van slamdichters. Aan het scholenprogramma werkten maar liefst 80 auteurs en illustratoren mee.

Belevingstocht met auteursontmoetingen

Op donderdag 9 november namen ongeveer 1.600 leerlingen van de derde graad basisschool deel aan een belevingstocht; op vrijdag 10 november waren dat ca. 1.200 leerlingen van de eerste graad secundair onderwijs.

Een belevingstocht houdt in dat leerlingen onder begeleiding van hun eigen leerkrachten in kleine groepjes een parcours afleggen doorheen de Boekenbeurs. Ze ontmoeten één auteur en één illustrator. Die ontmoeting kan een *meet & greet* zijn, een sessie *live* illustreren, een voorleesmoment enz. Daarnaast voeren de leerlingen een aantal opdrachten uit. De belevingstocht laat de leerlingen op een inhoudelijke en verdiepende manier kennismaken met het recente boekenaanbod. De tocht duurt twee uur.

Ook tussen de auteursontmoetingen en opdrachten door is er voor de jongeren iets te beleven. Inspelend op het algemene thema van de Boekenbeurs, 'Boek & Beeld', werd er een atelier voorzien waarin striptekenaars Shamisa Debroey, Lukas Verstraete en Wauter Mannaert live nieuw werk aanbrachten op tekenwanden. Deelnemende klassen maakten kans op een kunstwerk dat in dit atelier ontstond.

Vooraf ontvingen de deelnemende klassen een inspiratiegids en informatiepakket, samen met de namen van de auteurs en illustratoren die ze zouden ontmoeten. In 2017 won de klas met het beste voortraject het canvas waarop de tekencrew in het atelier op de Boekenbeurs zijn kunsten had getoond. Naast de winnaar kreeg ook een andere enthousiaste klas een beloning, namelijk een auteurslezing in de klas met een auteur naar keuze (dat werd Frank Daenen).

Jongerendag op 10 november

Nieuw was de jongerendag op vrijdag 10 november 2017, die zich richtte op leerlingen van de tweede graad secundair onderwijs. Zij ontmoetten slamdichters in de Spiegeltent en werden uitgenodigd om zelf het podium te betreden. Deelnemende slammers waren onder anderen Hinda Bluekens, Mathieu Charles, Pieter Cools en Lies Jo Vandenhende.

Op het Rode Podium waren er speeddates met auteurs van PEN Polyfoon en illustratoren. Jongeren hielden in kleine groepjes verdiepende gesprekken met gevuchte auteurs Nisma Al Aklouk, Abdulla Maksour, Majid Matrood en Hazim Kamaledin en met verschillende tekentalenten. In hal 4 maakten ze kennis met de expo *Wreed Schoon* en kregen ze toelichting door de auteur en illustrator van het gelijknamige boek, Marita De Sterck en Jonas Thys.

Verder konden jongeren met hun smartphone in de hand op verkenning door de Boekenbeurs. De Ojoo-Boekenbeurs-app bood drie digitale routes aan, met stops en opdrachten bij verschillende boekenstands. Ook bij de jongerendag is de voorbereiding in de klas erg belangrijk: de leerkrachten ontvingen vooraf een lesmap en auteursportretten, zodat ze hun leerlingen optimaal konden voorbereiden op en warm maken voor het bezoek aan de beurs.

Het VFL zorgde, naast financiële ondersteuning, ook inhoudelijk mee voor het organiseren van de auteurslezingen en het contact met de auteurs.

3.5.5 Dynamische canon

BUDGET: € 13.500

Het VFL zette in 2017 zijn samenwerking met de KANTL voort rond de literaire canon. Er werd gewerkt aan verbreding en verdieping van het canonproject met als doelstelling 'dode' Nederlandstalige literatuur op zoveel mogelijk creatieve manieren weer 'levend' te maken. De KANTL stelde verschillende strategische doelstellingen centraal voor 2017 en de jaren erna, tot en met de revisie van de canon in 2020: publieksparticipatie, relatie met (secundair) onderwijs, diversiteit, inclusiviteit en duurzaamheid.

De 'dynamische canon van de Nederlandstalige literatuur vanuit Vlaams perspectief' werd in 2015 gelanceerd en bestaat uit 51 werken. Er kwamen dat jaar ook een website en een canonboek waarin de geselecteerde auteurs en werken werden voorgesteld. Een revisie van de canon zal vijfjaarlijks gebeuren, de volgende keer in 2020.

De KANTL organiseerde in 2017 deze acties rond de canon:

- > In het voorjaar van 2017 nam de KANTL deel aan een festival rond de 13de-eeuwse mystica Hadewijch, naar aanleiding van *Revelations*, een creatie door Wim Henderickx gebaseerd op de visioenen van Hadewijch. Dat alles in samenwerking met onder meer deSingel, Muziektheater Transparant, het Poëziecentrum en het Letterenhuis.
- > Het wetenschappelijke onderzoekscentrum van de KANTL werkte mee aan een groot brievenproject rond Guido Gezelle. De dichter stond bovendien, samen met Nobelprijswinnaar Bob Dylan, centraal tijdens het zomerfestival van de KANTL op 5 juli 2017 in kasteel Beauvoorde.
- > Het Centrum voor Teksteditie en Bronnenstudie publiceerde een digitale editie van *Elias of het gevecht met de nachtegalen* van Maurice Gilliams.
- > De canon zocht aansluiting bij tal van bestaande initiatieven: bij *100 jaar eenzaamheid in de literaire canon* tijdens het Kunstenfestival van Watou (met o.a. Wim Helsen en Jelle Van Riet), bij het lezersprogramma *Uitgelezen* in Kunstencentrum Vooruit met een editie over *De avonden* van Gerard Reve en bij de Voorleesweek. Ook werden tal van partnerschappen gesmeed met het oog op 2018, o.m. Winterzinnen, een nieuw literair festival in Damme, de Universiteit van Keulen, bibliotheek Merelbeke, boekhandel De Slegte, De Centrale, het Letterenhuis, Kunstenfestival Watou, Theater Aan Zee, Passa Porta Festival en Vooruit.
- > Verder werd de website www.literairecanon.be aangevuld met informatie over de 51 canonwerken en werd allerlei promotiemateriaal (de Daniël-cartoons als posters en postkaarten) verspreid, onder meer naar het onderwijs.

3.6 Poëziepromotie

3.6.1 Gedichtendagessay / Wereld van de poëzie in kaart

BUDGET: €14.786,40

Op Gedichtendag, in de Poëzieweek van 2017, lanceerde het VFL *Wereld van de Poëzie in kaart: Het Land van Music-Hall*, een nieuwe versie van het Gedichtendagessay van de hand van dichter Peter Holvoet-Hanssen en tekenaar Brecht Evens. Vernieuwend ten opzichte van de vorige vijf edities, was dat de tekst op verschillende manieren werd uitgegeven om de uiteenlopende doelgroepen te bereiken en de niche van poëzielezers uit te breiden.

Het nieuwe Gedichtendagessay is meteen ook een formule voor de komende jaren. Onder de verzamelnaam *Wereld van de poëzie in kaart* zal telkens, om de twee jaar, een dichter een enthousiasmerende tekst over poëzie schrijven, een sporentocht die de wereld van de poëzie exploreert en beschikbaar maakt. Hij werkt samen met een tekenaar, die op zijn eigenzinnige manier de wereld van de poëzie verbeeldt. Een verkorte versie van de tekst wordt in gedrukte vorm uitgegeven. In 2017 was dat een vouwkaart: aan de ene kant een imaginaire kaart van de wereld van de poëzie, aan de andere kant de tekst. De gedrukte versie wordt aan € 2,50 in de boekhandel te koop aangeboden in samenwerking met de uitgeverij van de auteur.

De volledige tekst wordt daarnaast digitaal beschikbaar gemaakt op www.paukeslag.org met verrijkte inhoud. De tekst van de auteur wordt geïllustreerd met audiovisueel materiaal dat het geheel aantrekkelijker maakt en verschillende doelgroepen kan bekoren. Voor de op maat gemaakte website werd naar ieders tevredenheid samengewerkt met ReKall.

Daarnaast blijft de dichter zijn tekst voorstellen tijdens diverse lezingen die niet enkel mikken op poëziefhebbers, maar ook op leerkrachten Nederlands in opleiding, leerlingen middelbaar onderwijs van alle richtingen en studenten Nederlands. Peter Holvoet-Hanssen toonde zich een niet te stuiten poëzie-ambassadeur die de *Wereld van de poëzie in kaart* niet alleen in klaslokalen, culturele centra, cafés en in Watou bracht, maar zijn schatkaart omwerkte tot een programma waarmee hij ook in 2018 poëzielezers wil werven.

3.6.2 Poëzieplatform

BUDGET: €20.000

In 2017 maakte het Poëziecentrum, in nauwe samenwerking met het VFL, een uitgewerkte en gedetailleerde nota over een poëzieplatform, met een duidelijk plan van aanpak. Het VFL maakte daarop een bestemde reserve van € 20.000 vrij, zodat het Poëziecentrum in 2018 van start kan gaan met de uitbouw ervan. Het poëzieplatform moet een digitaal platform worden voor alle vormen van poëzie en alle bij poëzie betrokken middenveldorganisaties. Met andere woorden: hét referentiepunt voor Nederlandstalige poëzie, dat nieuw en bestaand poëtisch werk optimaal ter beschikking stelt, en tegemoetkomt aan de nood aan informatie en genrekennis.

Het VFL en het Poëziecentrum werken nauw samen om de haalbaarheid van een dergelijk project te toetsen, alle mogelijke partners in binnen- en buitenland te consulteren, en het platform in verschillende fasen gestalte te geven. Na een analyse van de bestaande digitale mogelijkheden, stelden ze een lijst samen van digitale wensen, op basis waarvan offertes werden opgevraagd en gesprekken plaatsvonden met de belangrijkste spelers. Oorspronkelijk was het de bedoeling dat gebruikers op termijn zouden betalen voor content met meerwaarde, dat de aanbiedende partners de mogelijkheid zouden krijgen inkomsten te genereren en dat het platform mogelijk zelfvoorzienend zou worden. Uit een haalbaarheidsonderzoek naar de betalende modus, bleek dit scenario in de praktijk onmogelijk te zijn.

3.6.3 Poëzietafel

De poëzietafel is een Nederlands-Vlaams samenwerkingsverband waarin een aantal spelers geregeld overleggen over agendapunten rond poëzie en de Poëzieweek. De vergaderingen vinden twee à drie keer per jaar plaats in de kantoren van CPNB in Amsterdam. Ondertussen onderging de Boekhandelsbrochure, waaraan het VFL voorheen op vraag van het Nederlands Letterenfonds meewerkte, een grondige inhoudelijke facelift waardoor input minder nodig is.

3.6.4 Poetry International Web

BUDGET: € 2.083,20

Het VFL ging enkele jaren geleden een partnerschap aan met The Poetry International Web Foundation (PIW) en lanceerde de Belgische domeinnaam belgium.poetryinternational.org. Het vult die site jaarlijks aan met actuele poëzie-informatie en nieuwe vertalingen van gedichten van dichters uit Vlaanderen. Inmiddels staan er meer dan 40 dichters uit Vlaanderen op de website. In 2017 werden verschillende vertalingen aangemaakt voor publicatie in 2018.

3.6.5 Lyrikline

BUDGET: € 639,41

Lyrikline.org is een internetplatform waarop gedichten beschikbaar zijn om te beluisteren en te lezen, in hun oorspronkelijke taal en in verschillende vertalingen. De website lijkt nog het meest op een concert in verzen, gesproken door de stemmen en in de talen van de auteurs.

Lyrikline.org presenteert momenteel 862 dichters, 7.844 gedichten, 58 moedertalen en 10.660 vertalingen in 55 talen. Het VFL is een partner en verantwoordelijk voor de presentatie van Nederlandstalige dichters uit België. In 2017 werden verschillende vertalingen en audio-opnamen aangemaakt voor publicatie in 2018.

4 COMMUNICATIE

4.1 Beleidsplan in de praktijk

4.1.1 Ontwikkeling nieuwe huisstijl

In maart 2017 lanceerde het VFL tijdens de London Book Fair 'Flanders Literature', zoals in 2016 aangekondigd in het Beleidsplan communicatie. Sindsdien promoot het VFL Vlaamse literatuur in het buitenland onder die merknaam. Niet alleen veranderde de naam (voorheen Flemish Literature Fund), maar er werd ook een nieuw logo, een nieuwe visuele identiteit en een nieuwe website ontwikkeld.

De operatie moest ervoor zorgen dat de communicatie van het VFL (in het buitenland) één op één uitstraalt waar onze organisatie voor staat. Duidelijkheid, helderheid, professionaliteit en openheid zijn daarbij de kernwoorden. Voor de ontwikkeling van een visuele identiteit die deze waarden weergeeft, gingen we in zee met ontwerpbureau Dog and Pony en met fotograaf Andy Huysmans. Er werd gekozen voor een sober logo en kleurenpalet en een stijl waarbij leesbaarheid op de eerste plaats komt. Het logo geeft een venster weer, dat staat voor 'een venster op de literatuur uit/in Vlaanderen'.

In 2018 bestaat de uitdaging erin om de geslaagde huisstijl van Flanders Literature te integreren in een globale visuele identiteit voor het VFL, die weerspiegelt waar de organisatie voor staat in al haar verschillende rollen en in de communicatie naar alle verschillende doelgroepen. Het is daarbij niet uitgesloten dat ook de naam 'Vlaams Fonds voor de Letteren' zal wijzigen.

4.1.2 Ontwikkeling nieuwe website buitenlandpromotie

In één beweging met de nieuwe visuele identiteit voor Flanders Literature werd een volledig nieuwe portaalwebsite – www.flandersliterature.be – ontwikkeld, samen met webdesigner Wiener. De bedoeling was om de eigen buitenlandwerking te vereenvoudigen door alle informatie over de titels die we promoten op één voor iedereen toegankelijke plaats te bewaren. Maar tegelijk ontsluiten we al deze informatie over Vlaamse literatuur ook voor buitenlandse uitgevers en festivalorganisatoren.

Eind december 2017 was de website acht maanden online, en konden we positief evalueren:

- > De werking van het buitenlandsteam is enorm gebaat bij de nieuwe website, die een echt werkinstrument is geworden. Uiteraard moet de website voortdurend worden geüpdatet, maar omdat het systeem erg klantvriendelijk is, ook aan de achterkant van de website, kunnen de genrespecialisten hun eigen auteurs en boeken snel bijwerken.
- > De opvolging van beurzen als Bologna, Londen en Frankfurt gebeurt een stuk sneller: vroeger moest informatie worden verzameld in allerlei mailtjes. Nu volstaat het om enkele links naar boekenfiches op de website door te sturen, waar geïnteresseerde uitgevers en andere professionele partners een informatiefiche van het boek vinden, fragmentvertalingen enz.

- > Bovendien werkt de website ook als promotietool op zich: verschillende buitenlandse uitgevers vonden op onze website al een boek dat bij hun catalogus paste, en alle nodige informatie om meteen ook de rechten te kopen. We hoorden van de auteur of Vlaamse uitgever in kwestie dat zo al enkele contracten konden worden getekend.

In totaal kostte de hele Flanders Literature-operatie het VFL afgerond € 81.000, een redelijk bedrag voor een heel overzichtelijke, gebruiksvriendelijke, toegankelijke en stijlvolle website en look-and-feel voor onze buitenlandpromotie, waar internationale uitgevers en andere literatuurfondsen jaloers op zijn.

4.1.3 Ontwikkeling digitaal aanvraagloket

Het VFL wil de administratieve verwerking van subsidieaanvragen graag efficiënter laten verlopen door aanvragers hun dossier digitaal in plaats van op papier te laten indienen. Het is de bedoeling om hiervoor in samenspraak met de externe IT-partners van het VFL een digitaal aanvraagloket te ontwikkelen. In 2017 werden een aantal technische mogelijkheden bekeken. Op basis van die informatie zal in 2018 een bestek uitgeschreven worden om op zoek te gaan naar een externe partner die dit digitaal aanvraagloket voor het VFL kan ontwikkelen.

4.1.4 Aanwerving communicatiemedewerker

Sinds 1 april 2017 heeft het VFL een communicatiemedewerker in dienst (4/5de), een nieuwe functie. Voorheen gebeurde de communicatie meer versnipperd en moesten verschillende medewerkers dit naast hun andere taken zien in te passen. De aanwerving van een communicatiemedewerker zorgt enerzijds voor iets meer ademruimte bij de rest van het team, dat zich kan concentreren op zijn kerntaken eerder dan op de communicatie hierover. Het betekent echter vooral dat er nu voluit kan worden ingezet op een duidelijke, heldere communicatie zonder ruis, zowel intern als extern, naar onze belangrijkste doelgroepen in Vlaanderen (overheid, subsidieaanvragers, letterensector en pers) en in het buitenland (vertalers, uitgevers en festivals). In 2017 werden al de eerste stappen gezet naar een meer uitgebreide, kwalitatieve en consequente communicatie, zowel digitaal als op papier. In de komende jaren zal dat verder uitgebouwd worden naar een nog sterkere communicatie die steeds de missie, visie en waarden van het VFL uitdraagt.

4.2 Online communicatie

4.2.1 Websites

Het VFL beheert drie websites:

- > **www.vfl.be:** De Nederlandstalige website van het VFL maakt informatie beschikbaar over subsidieregelingen, over de deadlines voor die regelingen en over het VFL in het algemeen. Er worden literaire evenementen in binnen- en buitenland aangekondigd en er wordt regelmatig gerapporteerd over subsidietoekenningen en over boeken die gerealiseerd worden met de steun van het VFL. Om bepaalde regelingen of activiteiten in de kijker te zetten, verschijnen er geregeld nieuwsberichten op de VFL-website.
- > **www.flandersliterature.be:** Dit is de nieuwe Engelstalige website van het VFL voor de promotie van Vlaamse literatuur in het buitenland (meer hierover onder 4.1.2).
- > **www.auteurslezingen.be:** De website www.auteurslezingen.be is in de eerste plaats een digitaal aanvraagloket waar organisatoren een subsidie kunnen aanvragen voor een auteurslezing. Op de website staan profielen van alle auteurs op de auteurslijst (d.w.z. van de auteurs die gesubsidieerde lezingen kunnen geven) met alle nodige contactgegevens en informatie over de lezingen die ze geven. Het VFL plaatst geregeld nieuwsberichten over auteurslezingen op de website, bijvoorbeeld wanneer nieuwe namen aan de lijst worden toegevoegd of wanneer er een themabrochure is gemaakt om een bepaalde groep auteurs in de kijker te zetten (zie ook 4.4).

4.2.2 Facebook

Het VFL beheert vier Facebook-pagina's:

- > **Vlaams Fonds voor de Letteren – 2.473 likes per 31/12/17 (t.o.v. 2.062 per 1/1/17)**
Deze Nederlandstalige pagina richt zich vooral op professionelen in de Nederlandstalige boekenwereld, van auteurs en illustratoren over uitgevers tot organisatoren van literaire manifestaties en pers. We delen hier berichten die we op de Nederlandstalige VFL-website plaatsen, maar ook boekennieuws dat gelinkt is aan het VFL-beleid, bijvoorbeeld als het gaat om een auteur die een subsidie van het VFL heeft ontvangen.
- > **Flanders Literature (vroeger Flemish Literature Fund) – 4.932 likes per 31/12/17 (t.o.v. 4.744 per 1/1/17)**
Deze Engelstalige pagina richt zich vooral op een internationaal professioneel boeken- vakpubliek. We delen hier berichten die we op de website van Flanders Literature plaatsen, maar ook nieuwtjes over internationaal bekende Vlaamse auteurs, of auteurs die we internationaal willen helpen op de kaart te zetten. Andere mogelijke onderwerpen zijn recente vertalingen van Vlaamse auteurs, mooie internationale recensies van hun werk, fotoreportages van publishers tours, nieuws over buitenlandse beurzen waar Flanders Literature aanwezig is, Engelstalige persartikels over de werking van Flanders Literature, interviews met collega's enz.
- > **Vertalershuis Antwerpen – 425 likes per 31/12/17 (t.o.v. 386 per 1/1/17)**
Deze Nederlandstalige pagina richt zich in de eerste plaats op vertalers uit het Nederlands. Maandelijks wordt een bericht gepost over de vertalers die in het Vertalershuis verblijven, aangevuld met (prijzen)nieuws over vertalers uit het Nederlands. We zetten er deadlines voor subsidieregelingen (bijvoorbeeld voor

fragmentvertalingen) op, of berichten wanneer er nog een kamer in het Vertalershuis beschikbaar is in de nabije toekomst.

> **Auteurslezingen.be – 811 likes per 31/12/17 (t.o.v. 565 per 1/1/17)**

Deze Nederlandstalige pagina is bedoeld voor organisatoren van auteurslezingen en auteurs die auteurslezingen geven. We delen hier berichten die we op www.auteurslezingen.be plaatsen, maar ook nieuws over auteurs die op de auteurslezingenlijst staan, aankondigingen van evenementen met auteurs, foto's van auteurslezingen die het VFL heeft ondersteund enz.

4.2.3 Elektronische nieuwsbrieven

Het VFL verstuurt drie soorten nieuwsbrieven:

- > **Een Nederlandstalige nieuwsbrief**, uit naam van het Vlaams Fonds voor de Letteren. Sinds juli 2017 wordt deze nieuwsbrief niet meer rechtstreeks via de website www.vfl.be verstuurd, maar via emeel (Campaign Monitor). Dit zorgt voor een professionelere vormgeving en maakt een betere opvolging mogelijk. De Nederlandstalige nieuwsbrief biedt voornamelijk informatie over (deadlines voor) binnenlandse subsidieregelingen, projecten die het VFL ondersteunt of waarbij het VFL (een van de) initiatiefnemer(s) is, wie verblijft in het Vertalershuis Antwerpen, literaire evenementen in binnen- en buitenland, en over activiteiten of resultaten van de internationale promotie van Vlaamse literatuur door het VFL. In 2017 verstuurde het VFL 13 Nederlandstalige nieuwsbrieven, waarvan 8 via de VFL-website en 5 via emeel.
- > **Engelstalige newsflashes**, uit naam van Flanders Literature, n.a.v. boekennieuws dat van belang kan zijn voor buitenlandse uitgevers of ter voorbereiding van buitenlandse beurzen waarop Flanders Literature vertegenwoordigd zal zijn. Zo kreeg het volledige netwerk van buitenlandse uitgevers van Flanders Literature een terugblik op ons gastlandschap op de Frankfurter Buchmesse in 2016, met een overzicht van de titels die eruit sprongen. Een week voor de beurs in Bologna en de beurs in Frankfurt kregen de uitgevers met wie Flanders Literature ter plekke een afspraak had een vooruitblik op de nieuwe titels die onze medewerkers in de verf zetten. Naar aanleiding van de ECI Literatuurprijs voor *De mensengenezers* van Koen Peeters ging dan weer een internationale mailing uit om het boek bij buitenlandse uitgevers extra aan te prijzen. Deze mailings gebeuren steeds op maat van de ontvangers, die enkel informatie krijgen over de genres die hen interesseren. Ze worden ook steeds doorverwezen naar de website, waar nog meer informatie te vinden is over de titels en auteurs die in de nieuwsflashes worden uitgelicht.
- > **Nieuwsbrieven om auteurslezingen te promoten**, uit naam van auteurslezingen.be. Sinds september 2017 worden deze nieuwsbrieven niet meer via Mailchimp verstuurd, maar via emeel (Campaign Monitor). De doelgroep zijn in de eerste plaats organisatoren van auteurslezingen, maar ook auteurs die gesubsidieerde lezingen geven. Vier keer per jaar versturen we een nieuwsbrief om de nieuwe auteurs op de auteurslijst bekend te maken. Daarnaast zetten we dit communicatiemiddel in om te informeren over bijvoorbeeld nieuwe brochures rond auteurslezingen of wijzigingen in de subsidiereglementen. In 2017 werden er 7 nieuwsbrieven verstuurd, waarvan 3 via Mailchimp en 4 via emeel.

4.3 Pers

Het Vlaams Fonds voor de Letteren verstuurd in 2017 de volgende persberichten. Een asterisk na de titel (*) betekent dat het persbericht samen met het Nederlands Letterenfonds werd verstuurd.

- > 13/01/2017: Wereld van de Poëzie in kaart voorgesteld op Gedichtendag
- > 13/03/2017: Nieuwe naam en website voor buitenlandpromotie. Flanders Literature: venster op literatuur uit Vlaanderen
- > 28/04/2017: VFL jaarverslag 2016 online beschikbaar
- > 31/05/2017: Le Boekenbal. Start van de literaire campagne Les Phares du Nord in Frankrijk*
- > 07/09/2017: Follow-up van Nederlands-Vlaams gastlandprogramma in Duitsland*
- > 5/10/2017: Spectaculaire stijging in werkbeurstoekenningen voor non-fictieauteurs
- > 15/10/2017: Nederlandstalige literatuur gooit nog steeds hoge ogen op Frankfurter Buchmesse
- > 7/11/2017: Leerlingen centraal op de Boekenbeurs op donderdag 9 en vrijdag 10 november
- > 8/11/2017: Nederlandstalige literatuur op Duitse podia. Festival 'Stadt Land Buch' nog tot nu zondag 12 november*
- > 15/11/2017: Vondel Translation Prize naar David McKay*
- > 27/11/2017: Vlaams Fonds voor de Letteren verwelkomt Vertalersvakschool in Antwerpen
- > 30/11/2017: Les Phares du Nord. Vlaamse en Nederlandse strips in de kijker in Angoulême*

4.4 Publicaties

Naast de online communicatie verschijnen jaarlijks ook papieren VFL-publicaties, die overigens ook online te consulteren zijn. In 2017 waren dat de volgende.

- > **Jaarverslag 2016:** een van de belangrijkste en omvangrijkste publicaties van het VFL. Het jaarverslag biedt een gedetailleerd overzicht van de subsidiatoekenningen, de gerealiseerde projecten, de lopende onderzoeken en alle initiatieven en inspanningen voor de promotie van literatuur uit Vlaanderen in binnen- en buitenland. Het is erg uitgebreid, en dat is bewust. Het VFL streeft immers een maximale transparantie na. Het jaarverslag 2016 werd op 150 exemplaren gedrukt, en verzonden naar het kabinet-Gatz, VFL-commissie- en bestuursleden, leden van de Commissie Cultuur en belangrijke partners van het VFL.
- > **Brochure 'Getekende woorden, geschreven beelden. Inspirerende lezingen van 20 illustratoren en stripauteurs':** themabrochure waarin Vlaams illustratie- en tekentalent in de kijker werd gezet. Deze publicatie past in het beleid van auteurslezingen om geregeld een themabrochure samen te stellen om auteurs van een bepaald genre of een bepaalde discipline onder de aandacht te brengen. In 2017 werd de themabrochure rond auteurslezingen voor het eerst alleen digitaal verspreid. Naast het vermijden van extra kosten voor druk en verzending, biedt het digitale format ook mogelijkheden om interactieve elementen aan de brochure toe te voegen, zoals hyperlinks naar de auteurspagina's op auteurslezingen.be en een handige navigatiestructuur. Bij de voorbereiding van een volgende themabrochure zal bekeken worden welke voordelen verspreiding op papier dan wel digitaal met zich meebrengt en of de terugkeer naar een (ook) papieren brochure wenselijk en (financieel) haalbaar is.
- > **Memorandum BoekenOverleg 'Kies voor leesplezier in uw gemeente':** een brochure gericht op lokale beleidsmakers, in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen in oktober 2018. Het BoekenOverleg is het platform van alle relevante spelers uit het waardenetwerk van het boek in Vlaanderen. Via deze publicatie wil het BoekenOverleg nadrukkelijk aandacht vragen voor het belang van boeken, letteren en leesbevordering in het gemeentelijk beleid. Het memorandum bevat een aantal concrete eisen en wil daarnaast aan de hand van een selectie goede praktijkvoorbeelden inspiratie bieden voor toekomstige bestuursakkoorden. Het memorandum verscheen in een oplage van 1.000 exemplaren. In eerste instantie werd het verspreid naar alle steden en gemeenten in Vlaanderen en Brussel, en daarnaast zorgden ook partners Iedereen Leest en VVBAD voor verdere verspreiding.

5 BELEID

5.1 Actualisering subsidiereglementen 2017

De VFL-subsidiereglementen worden jaarlijks geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.

Een belangrijke wijziging in de subsidiereglementen voor 2017 is de **indexering van de werkbeurzen**. Een werkbeurs wordt uitgedrukt in eenheden (2 tot 8). In 2016 bedroeg een eenheid € 2.500 (belastingvrij voor rijksingezetenen). De laatste keer dat dit bedrag geïndexeerd werd, was in 2012 (van € 2.400 naar € 2.500). De werkbeurseenheid werd in 2017 met 4% opgetrokken tot € 2.600. Het inkomensplafond (waarboven geen subsidie meer wordt uitbetaald) werd navenant geïndexeerd, van € 39.200 naar € 40.800. De indexering werd ook toegepast voor de werkbeurzen voor stripauteurs en non-fictieauteurs. Ook de maximale jaarlijkse toekenning voor projectbeurzen vertalers werd opgetrokken van € 20.000 naar € 20.800.

Een andere belangrijke wijziging was de verdere **uitbreiding van het non-fictiebeleid**. Vanaf 2017 kunnen ook productiesubsidies worden aangevraagd voor de volgende bepaalde non-fictiewerken: essay, (auto)biografie, geïllustreerd non-fictiewerk of non-fictiewerk waarin foto's of ander beeldmateriaal zijn opgenomen. Ook tekstedities van literair erfgoed komen in aanmerking. Met de uitbreiding van de ondersteuning van non-fictie binnen de werking van het VFL wordt het reglement voor opname op de auteurslijst verder aangescherpt. De adviescommissie Auteurslezingen gaat na of het werk voldoet aan de non-fictieomschrijving uit het werkbeurzenreglement.

De **criteria voor opname op de auteurslijst** werden in 2017 ook uitgebreid: het leesbevorderende karakter van lezingen wordt meegenomen in de beoordeling. De auteur moet in de aanvraag aangeven in hoeverre de lezingen het publiek aanzetten tot het lezen van literair werk. Louter informatieve lezingen komen niet in aanmerking. Slamdichters kunnen zich vanaf 2017 – ook als ze nog geen publicatie hebben bij een professionele uitgeverij – kandidaat stellen voor de auteurslijst. Het VFL vraagt in dat geval extra informatie op: een artistiek cv, videomateriaal en uitgeschreven versies van de teksten in de opname. Een ad hoc samengestelde selectiecommissie beoordeelt de kandidatuur van slamdichters zonder professionele publicatie. Deze commissie evalueert de aanvragen op basis van de literaire kwaliteit van het ingezonden werk, relevante podiumervaring en professionaliteit op vlak van voordracht.

Vanaf 2017 kunnen organisaties die gevestigd zijn in België een subsidie voor een auteurslezing aanvragen. Op die manier kunnen ook geïnteresseerde organisatoren uit Wallonië (bv. scholen) een subsidie voor een auteurslezing aanvragen. Vroeger kon de subsidie enkel aangevraagd worden door organisaties met een vestiging in Vlaanderen en Brussel. De uiterste indiendatum voor een aanvraag voor een auteurslezing wordt ingekort van twee maanden tot één maand voor de datum van de lezing.

Tot slot kunnen vanaf 2017 ook literaire tijdschriften die een VFL-subsidie ontvangen ondersteuning aanvragen voor **literaire manifestaties**. Dit heeft te maken met het gewijzigde tijdschriftenreglement 2017-2020, waardoor literaire tijdschriften vanaf 2017 enkel nog een subsidie ontvangen voor de betaling van auteurshonoraria en een deel van de redactiewerking (zie ook 2.7).

In 2017 werd aan aanvragers van subsidie voor de **vertaling van een boek** (alle genres) gevraagd een deadline te respecteren voor het bezorgen van de nodige stukken (boeken, pdf en betaalbewijs). Dat moet sindsdien uiterlijk 6 maanden na de publicatie gebeuren. Dossiers waarbij dit niet tijdig gebeurt, zullen zes maanden na publicatie worden afgesloten. Op die manier komt het geld vrij dat voor de subsidie gereserveerd werd.

Na het succesvolle gastlandschap op de Frankfurter Buchmesse 2016 wil het VFL meer dan ooit inzetten op de **promotie van Vlaamse literatuur in het buitenland**, en zal het er hard aan blijven werken om het aantal vertaalde Vlaamse titels te doen blijven stijgen, ook met vertaalsubsidie. De subsidiebudgetten van het VFL zijn echter niet onbeperkt, en moeten daarom zo optimaal mogelijk worden ingezet, ook in overeenstemming met de opdracht en de missie van het VFL. Als de vertaalrechten van een titel worden verkocht voor een hoog bedrag, is dat uiteraard goed nieuws. Maar op een bepaald punt kan er een grens worden bereikt van de marktcorrigerende functie van het VFL, afgemeten aan onze budgettaire mogelijkheden. Titels waarvoor de vertaalrechten zijn gekocht voor meer dan €25.000, zullen daarom niet meer in aanmerking komen voor vertaalsubsidie door het VFL. Dat wordt toegevoegd aan de verschillende reglementen voor 2017. In de praktijk zal dit slechts van toepassing zijn op uitzonderlijke gevallen.

5.2 Stages en onderzoeksprojecten

5.2.1 Voorbereiding lancering website Flanders Literature

In maart 2017 werd Flanders Literature gelanceerd. Dat is de merknaam waarmee het VFL voortaan in het buitenland Vlaamse literatuur promoot. Bij deze naamwisseling en de ontwikkeling van een nieuwe huisstijl hoorde ook de ontwikkeling van een volledig nieuwe website voor de buitenlandpromotie (zie 4.1.2). We konden rekenen op de hulp van een tijdelijke medewerker via een BIO-baan (Stefanie Luppens) en op volgende stagiaires bij het verzamelen en invoeren van alle nieuwe content:

- > Laura Van Put (master taal- en letterkunde UA);
- > Britt Janssen (master taal- en letterkunde UA);
- > Yannick Geens (master taal- en letterkunde UA);
- > Lore Piers (master vertalen UA);
- > Anaïs Thienpont (master taal- en letterkunde UGent).

5.2.2 Onderzoek leesbevorderingsbeleid

Linde Dessoij, studente Cultuurmanagement aan de UA, kreeg in het kader van haar masterscriptie van het VFL de opdracht om een beleidsanalyse uit te voeren over de ontwikkeling van het leesbevorderingsbeleid sinds eind 2013. In de periode van maart tot juni 2017 onderzocht ze hoe het leesbevorderingsbeleid van het VFL de voorbije jaren vorm heeft gekregen en hoe het VFL zijn manier van werken in de toekomst verder kan optimaliseren. In haar thesis ligt de nadruk op de subsidies voor leesbevorderingsprojecten en de manier waarop deze de afgelopen jaren werden toegekend op basis van de adviezen van

de adviescommissie Letteren en Samenleving. Hiervoor bracht ze uitgebreid de verschillende initiatieven in kaart die in de periode 2014-2016 een aanvraag hebben ingediend bij het VFL en analyseerde ze de beschikbare interne beleids- en vergaderdocumenten.

Op basis van diepte-interviews met de verschillende stakeholders (subsidieaanvragers, commissieleden, vertegenwoordigers van het VFL en Iedereen Leest) ging ze op zoek naar de pijnpunten en de succesfactoren van het huidige beleid en formuleerde ze concrete aanbevelingen voor het VFL in de toekomst.

Een belangrijke vaststelling is dat de openheid van het reglement de afgelopen jaren een goede basis vormde om een breed spectrum aan leesbevorderingsprojecten aan te spreken en te ontdekken wat er leeft in het veld. Linde Dessoy stelt voor om op basis van de ervaringen uit deze pioniersfase nu prioriteiten te stellen en een duidelijkere focus te leggen. Dit kan volgens haar onder meer door de beschikbare subsidies verder op te splitsen. De volledige analyse is terug te vinden in haar scriptie *Het leesbevorderingsbeleid van het Vlaams Fonds voor de Letteren: een beleidsanalyse*, die op aanvraag kan geraadpleegd worden.

5.3 Diversiteitsbeleid

Aandacht voor diversiteit is een van de kernwaarden in de missie van het VFL. Sinds 2014 is er een stafmedewerker diversiteit aan de slag. Er wordt op verschillende fronten actief geïnvesteerd in diversiteit door reglementen aan te passen, de samenstelling van commissies te wijzigen, gerichte oproepen te lanceren, gesprekken aan te gaan, relevante netwerken uit te bouwen enz. Ook in 2017 werden concrete stappen gezet en zochten we naar een meer duurzame en structurele manier van werken, onder meer door in te zetten op een meer directe betrokkenheid van alle medewerkers.

5.3.1 Diversiteit als thema binnen het VFL

Op verzoek van het VFL begeleidde experte Gunilla de Graef in september 2017 twee Diabolo-sessies die als doel hadden het bewustzijn rond diversiteit aan te scherpen in het volledige VFL-team. Deze interne oefening gaf inzicht in de posities en visies die vandaag rond dit thema leven in onze organisatie. Daarnaast faciliteerde de oefening ook een open gesprek rond deze thema's.

Uit de gesprekken bleek dat er bij de medewerkers een grote openheid en bereidheid is om in te zetten op diversiteit en dat het VFL al belangrijke stappen heeft gezet. Door te waken over een meer diverse samenstelling van de adviescommissies én van het VFL-team is de expertise en aandacht voor diversiteit in de organisatie de afgelopen jaren alleszins sterk gegroeid. Daarnaast zijn er een aantal succesvolle projecten opgezet om diversiteit een plaats te geven in het ondersteuningsbeleid van het VFL (onder meer via de subsidies voor slamlezingen, auteursresidenties, leesbevorderingsprojecten enz.). Een volgende stap is om deze aandacht structureel te verankeren en te evolueren naar een inclusief beleid, gedragen door het hele team.

5.3.2 Leesbevordering en diversiteit

In 2017 werden opnieuw subsidies toegekend aan verschillende leesbevorderingsprojecten die inzetten op diversiteit. Het VFL was aanwezig bij de presentatie van de resultaten van een aantal van de projecten. Zo stelde bijvoorbeeld De Foyer in Molenbeek in januari zijn meertalige multimediale vertelkiosk voor. Op 5 mei vond in de KVS de finale plaats van Capital Slam: een wedstrijd waarin leerlingen uit verschillende middelbare scholen het tegen elkaar opnamen en zelfgeschreven teksten brachten op een podium. Op 12 december werd de nieuwe reeks diversiteitsgevoelige kinderboeken van Studio Sesam voorgesteld en nam het VFL een belangrijke stem op tijdens het hieraan gekoppelde debat in het kader van het Sesamfestival.

5.3.3 Pilootrajecten auteursresidenties

De auteursresidenties van Laïla Koubaa in de Sassepoort in Gent (schooljaar 2016-2017) en van Fikry El Azzouzi in de Spectrumschool in Deurne (schooljaar 2017-2018) zijn piloottrajecten die het VFL in het kader van het actieplan leesbevordering samen met Iedereen Leest en CANON Cultuurcel op poten zette. Beide auteurs leggen een traject van een aantal maanden af in de school om aan de hand van eigen werk ook de verhalen van de leerlingen aan bod te laten komen. Zij zijn belangrijke rolmodellen in scholen met een diverse leerlingpopulatie. Naar aanleiding van de afronding van het eerste – erg gesmaakte en geslaagde – traject van Laïla Koubaa brachten Vlaams minister van Cultuur Sven Gatz en Vlaams minister van Onderwijs Hilde Crevits op 16 juni 2017 een bezoek aan de Sassepoort.

5.3.4 Impulssubsidies

In de loop van 2017 werd het nieuwe reglement impulssubsidies voor literaire initiatieven gelanceerd (zie ook 5.4.1). Het doel van deze regeling is onder meer om een antwoord te bieden op het groeiende aantal vragen van initiatiefnemers die geen aansluiting vinden bij de huidige reglementen. Projecten die inzetten op het verhogen van de culturele diversiteit in het letterenveld worden in dit reglement vermeld als een van de prioriteiten. De aanvragers worden uitgenodigd om onontgonnen gebieden te verkennen en grenzen te verleggen. Dergelijk initiatieven kunnen maximaal drie jaar beroep doen op deze regeling. Daarna is het de bedoeling om hen te laten aansluiten bij bestaande of nog te ontwikkelen kaders.

5.3.5 Overige initiatieven en cijfers

We vermeldden eerder al het belang van diversiteit in de missie van het VFL. Dit komt tot uiting via de hierboven vermelde projecten en initiatieven, maar ook via vele andere kleinere en grotere stappen die het VFL zet binnen zijn dagelijkse werking. We zetten ze hier kort op een rijtje.

- > De communicatiemedewerker van het VFL volgde in 2017 een studiedag rond 'Diversiteit in overheidscommunicatie'. Ook op het vlak van communicatie willen we immers inzetten op diversiteit, enerzijds door toegankelijk(er) te communiceren en anderzijds door diversiteit ook visueel als vanzelfsprekend mee te nemen in alle communicatie.
- > Yannick Geens, student Taal- en Letterkunde, ging in op de vraag van het VFL om onderzoek te voeren naar gender(on)gelijkheid in de Vlaamse letteren.

- > Op de auteurslijst is een groeiend aantal auteurs met een migratieachtergrond opgenomen. Dat zorgt voor een grotere diversiteit aan stemmen.
- > Binnen het scholenprogramma van de Boekenbeurs wordt ingezet op het bereiken van een zo divers mogelijke mix van leerlingen. Voor deze leerlingen wordt een programma uitgewerkt met aandacht voor diversiteit (slampoetry, gesprekken met PEN-auteurs enz.).
- > In de loop van 2017 bereidde het VFL een aanvraag voor een Europees project rond diversiteit in kinderboeken voor. Dit wordt verder opgevolgd in 2018.
- > De directeur en een buitenlandmedewerker proza van het VFL bezochten voor de eerste keer de boekenbeurs in Sharjah (Verenigde Arabische Emiraten). Het was een verkennend bezoek met de bedoeling om contacten te leggen met uitgevers in de Arabische wereld.
- > sCan&Do is een bestaand ondersteuningstraject voor interculturalisatie op maat van de kunstensector. In overleg met Kunstenpunt werd bekeken of en onder welke voorwaarden dit door hen ontwikkelde instrument ook benut zou kunnen worden als tool voor de literaire organisaties.
- > Op 29 juni bracht het VFL in Brussel een aantal Vlaamse en Nederlandse experts samen voor een uitwisseling rond diversiteit in de letteren.

5.4 Ontwikkelingsbeleid

Het letteren- en boekenveld heeft heel wat veranderingen doorgemaakt sinds de start van het VFL in het jaar 2000. Door zijn decretaal statuut en zijn operationele autonomie (in het kader van vijfjaarlijkse beheersovereenkomsten) is het VFL er steeds in geslaagd om via reglementswijzigingen, aanpassingen van subsidiekaders en de toevoeging van nieuwe subsidiemogelijkheden zo snel en accuraat mogelijk in te spelen op een snel wijzigende marktsituatie. Daarbij houden we steeds onze belangrijkste doelstellingen, zoals geformuleerd in onze missie, voor ogen.

Het VFL biedt op dit moment verschillende subsidiekaders aan die nadrukkelijk inspelen op de ontwikkeling van talent. Om de vinger aan de pols te houden, vinden we het echter belangrijk om bestaande formules niet als vanzelfsprekend te beschouwen maar ook in vraag te durven stellen. In 2018 en 2019 zullen we grondig onderzoeken of de huidige kaders nog steeds het juiste en/of meest passende antwoord bieden op de noden en uitdagingen van auteurs, vertalers en illustratoren. Waar veranderingen zich opdringen of nieuwe noden worden gedetecteerd, zal het VFL die (in nauw overleg met alle stakeholders) ook vertalen in een nieuw/aangepast subsidiekader.

5.4.1 Impulssubsidies

Een eerste initiatief om ontwikkelingskansen te stimuleren, werd al gelanceerd in 2017: een nieuwe regeling rond impulssubsidies, waarvoor uiterlijk op 1 januari 2018 de eerste aanvragen ingediend konden worden. In de dagelijkse werking en binnen de bestaande subsidiekaders wordt het VFL regelmatig geconfronteerd met subsidievragen waarvoor (nog) geen passend kader bestaat. Vaak gaat het daarbij om initiatieven die vanuit hun specifieke eigenheid (pioniersfunctie) en door hun genre-overschrijdende of innovatieve karakter de huidige subsidieregelingen in vraag stellen of overstijgen. Dat is niet vreemd in een letterenlandschap dat zich steeds verder ontwikkelt en adequaat wil inspelen op maatschappelijke, technologische, sociale en culturele evoluties.

Door hun inzet op vernieuwing, reflectie en professionalisering kunnen dergelijke projecten een brugfunctie vervullen in de richting van bestaande (of nog te ontwikkelen) reglementaire kaders. De impulssubsidies hebben uitdrukkelijk niet de bedoeling om in de plaats te treden van de bestaande subsidieregelingen. Het zijn ook nadrukkelijk *geen* herkansingsmogelijkheden voor aanvragen die binnen een andere subsidieregeling een negatief advies kregen. Wel zijn de impulssubsidies bedoeld om potentieel te erkennen en waardevolle hedendaagse initiatieven tijdens een afgebakende periode (maximaal 3 jaar) kansen te geven om zich te ontwikkelen. Dit sluit perfect aan bij de missie van het VFL om via een geïntegreerd letterenbeleid zorg te dragen voor een dynamisch, divers en breed toegankelijk letterenveld.

5.4.2 Denkdag

Op donderdag 23 november 2017 organiseerde het VFL een geslaagde denknamiddag voor leden van het bestuur en van alle adviescommissies. Er was een goede opkomst en een open en constructief debat over de nood aan en mogelijke invulling van een ontwikkelingsbeleid bij onze organisatie. Het VFL vindt het belangrijk dat bestuurs- en commissieleden hun expertise en knowhow kunnen inzetten en delen in het kader van beleidsvoorbereidend en -adviserend werk, omdat zij vanuit hun praktijkervaring in het letterenveld en hun werk in de commissies de nood aan bijsturing vaak heel snel en accuraat detecteren.

Het eerste programmapunt was een presentatie door Marijke Vandebuërie, zakelijk leider van het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF). Zij lichtte het ontwikkelingsbeleid van het VAF toe, als inspiratie voor en reflectie over onze eigen sector. Hoewel de wereld van films, documentaires en games zowel budgettair als inhoudelijk moeilijk vergelijkbaar is met de literaire sector, bood deze presentatie wel een flink aantal mogelijke aanknopingspunten en ideeën waar onze organisatie mee aan de slag kan.

Daarna gaf de directeur van het VFL een korte uiteenzetting over belangrijke uitgangspunten voor een eigen VFL-ontwikkelingsbeleid. Dat ontwikkelingsbeleid steunt op drie belangrijke doelstellingen:

> **Instroom van talent**

Het VFL wil de detectie van écht literair talent nog beter faciliteren en ondersteunen. Daarnaast willen we beginnend talent zo goed mogelijk helpen in de ontwikkeling naar professionaliteit.

> **Professionaliteit/loopbaan**

Ook nadat auteurs de stap hebben gezet naar een professionele literaire carrière, wil het VFL hen kansen blijven bieden op artistieke ontwikkeling. Afhankelijk van het punt in hun carrière waarop auteurs zich bevinden, hebben ze andere noden en wensen. Het VFL wil daar zo goed mogelijk op inspelen en daarnaast het bredere kader versterken dat het auteurs mogelijk maakt om professioneel te werken.

> **Streven naar topkwaliteit bij literaire creatie**

Die topkwaliteit kan vele vormen aannemen, maar is erg belangrijk: niet alleen voor de eigen marktsituatie van de betrokken auteur, maar ook voor de internationale positionering van en kansen voor de Vlaamse literatuur. Uitwisseling, residentiewerking, voldoende tijd en rust en het verruimen van de horizon zijn hier enkele van de kernbegrippen.

Uiteraard zorgt het VFL ook vandaag al voor ondersteuning en antwoorden op veel van deze vragen. Via een doordacht en goed uitgewerkt ontwikkelingsbeleid willen we in de bestaande inspanningen echter nog meer dan voorheen een beleidscontinuüm of een doorgaande ontwikkelingslijn aanbrengen. Daarbij beseffen we uiteraard dat elke artistieke carrière in wezen uniek blijft en dat er voldoende ruimte voor maatwerk moet blijven.

De denkmiddag werd afgesloten met een open debat, opgebouwd rond drie stellingen, om een betere inschatting te kunnen maken van prioritaire acties en uit te werken plannen.

5.4.3 Impact op 2018

Op basis van een uitgebreid verslag van deze denkdag heeft het VFL-bestuur alvast een eerste reeks beslissingen genomen, die vanaf 2018 hun impact zullen hebben.

- > Het VFL-team moet een voorstel formuleren voor een pilootproject waarbij een mondelinge toelichting mogelijk is voor (werkbeurs)aanvragen binnen de adviescommissies Non-Fictie en Letteren en Samenleving. Daarbij moet uitdrukkelijk rekening gehouden worden met het gelijkheidsbeginsel en moet er een afdoende oplossing gevonden worden voor het discretionaire karakter dat bij de bevoegde adviescommissies ligt. Dat moet de zorgvuldigheid bij de behandeling van dossiers en de aandacht voor het unieke karakter van aanvragen nog verhogen.
- > Er werd aan het VFL-team gevraagd om samen met de Vlaamse Auteursvereniging (VAV) en een academische partner een wetenschappelijke vragenlijst op te stellen. Die moet via een gerichte en precieze vraagstelling enerzijds detecteren waar de uitdagingen rond werkbeurzen en auteurs en gewenste vormen van ondersteuning zich situeren en anderzijds achterhalen of het huidige instrumentarium van het VFL hier (nog) voldoende op afgestemd is. Via een deel 'open bevraging' moet er ook gepeild worden naar mogelijke suggesties tot aanpassing of verbetering. Die bevraging zal plaatsvinden in 2018 bij alle 600 VAV-leden en moet ons een goed inzicht opleveren in de wensen en noden van auteurs.
- > Verder heeft het VFL-bestuur aan de directie de vraag gesteld om samen met het team, de VAV en andere noodzakelijke partners van het BoekenOverleg een voorstel uit te werken voor een mogelijke 'VFL Summer School' voor auteurs, vertalers en illustratoren. Het bestuur adviseert om met het oog daarop het bestaande model van het VAF grondig te bestuderen en als vertrekpunt te nemen. Het is daarbij heel belangrijk dat het aangeboden programma inhoudelijk voldoende kwalitatief is. Als dat door onvoldoende voorbereidingstijd niet haalbaar zou zijn tegen de zomer van 2018, dan is de timing van ondergeschikt belang aan de inhoudelijke invulling en moet dit desnoods worden uitgesteld naar de zomer van 2019.
- > Ten slotte verwacht het VFL-bestuur een algemene beleidsnota rond ontwikkelingsbeleid (waarbij bovenstaande punten ook geïntegreerd worden als belangrijke bouwstenen). Die beleidsnota moet enerzijds een theoretisch kader bieden voor de uitbouw van een ontwikkelingsbeleid binnen het VFL en anderzijds concrete voorstellen bevatten rond thema's als de instroom van talent, diversiteit, coaching en begeleiding naar professionaliteit en manieren om meer excellentie te bekomen. Het bestuur beseft dat dit een groot draagvlak vereist van auteurs (en wellicht ook uitgeverij). De resultaten van de eerder vermelde wetenschappelijke bevraging zullen hierbij ook een instrumentele rol spelen.

5.5 Haalbaarheidsonderzoek ‘Dag van de Strip’

In een geïntegreerd letterenbeleid blijft het ontbreken van een volwaardig stripcentrum voor Vlaanderen een belangrijke lacune. We verwijzen hiervoor naar de onmisbare rol die het Poëziecentrum in de Lage Landen speelt als kenniscentrum, bibliotheek en archief voor de poëzie. Het Poëziecentrum is uitgegroeid tot de grootste en belangrijkste partner voor poëziepromotie, voor het onderwijs, voor organisaties en voor de dichters zelf. Daarnaast staat het Poëziecentrum ook met zijn poëzieboekhandel, uitgeverij en tijdschrift middenin de markt. Naar analogie daarvan is er in Vlaanderen zeker nog plaats voor een soortgelijke organisatie die de belangen van de Vlaamse strips en stripauteurs op een professionele manier invult.

Stripgids (vroeger Strip Turnhout) werd door het VFL langere tijd ondersteund als literaire organisatie, vanuit de verwachting dat het die rol steeds meer en beter zou kunnen invullen en waarmaken. Na een aantal jaren waarin kritische adviseringen vanuit de commissies voor onvoldoende inhoudelijke bijsturing zorgden, hebben het Beslissingscollege en het VFL-bestuur in 2016 beslist om de erkenning als literaire organisatie vanaf 2017 stop te zetten. Voortaan ontvangen de vroegere initiatiefnemers nog wel een jaarlijkse subsidie voor hun grondig hernieuwde tijdschrift ‘Stripgids’.

Het VFL beseft dat dit geen afdoende antwoord is op de behoefte en noodzaak aan een volwaardig stripcentrum, maar stelt anderzijds vast dat er momenteel nauwelijks bottom-up initiatieven zijn in de Vlaamse stripwereld met het potentieel om die lacune op termijn op een professionele manier in te vullen. Daarom heeft het VFL-bestuur aan Stripgids een eenmalige bijkomende subsidie verleend voor een haalbaarheidsonderzoek rond een ‘Dag van de Strip’.

De verwachting is dat het eindrapport een duidelijk positief of negatief antwoord oplevert over de behoefte aan en wenselijkheid van het organiseren van zo’n jaarlijks evenement. Bovendien moet de concrete haalbaarheid van het initiatief worden afgetoetst. Daarbij zijn de spreiding over locaties in heel Vlaanderen (naar analogie met bijvoorbeeld de Erfgoeddag of Open Monumentendag), het bereiken van een groot, breed en divers publiek en een grote zichtbaarheid belangrijke voorwaarden. Zowel inhoudelijk als qua planning verwachten we concrete doelstellingen met een duidelijke timing en het opzetten van concrete samenwerkingen met de belangrijke partners uit de stripwereld. Vervolgens wordt er ook een voorstel verwacht rond communicatie en marketing, met een duidelijk commitment van alle betrokken partners en een budgetvoorstel met duidelijke inbreng (bijv. 25 à 30%) van middelen uit de markt. Dit rapport wordt verwacht tegen de zomer van 2018 en zal dan grondig geëvalueerd worden in functie van de voorgestelde keuzes en opties.

6 PRIORITEITEN VOOR 2018

6.1 Beleidsmatige prioriteiten

6.1.1 Ontwikkelingsbeleid

Sinds de start van zijn operationele werking in 2000 heeft het VFL een bijzonder uitgebreid en divers kader van ondersteuningsmogelijkheden uitgewerkt. Daarbij lag de focus vooral op financiële ondersteuning via werkbeurzen en stimuleringsbeurzen voor alle mogelijke literaire genres. Voor mentoraten, een van de weinige manieren om via eerder individueel maatwerk kansen te bieden aan beginnend talent, is er voorlopig slechts een beperkt aanbod. Het VFL biedt op dit moment alleen bij startbeurzen voor stripauteurs de mogelijkheid van een mentoraat. Daarnaast zijn er ook mentoraten voor vertalers, in samenwerking met het ELV.

Sinds de oprichting van het VFL is de marktsituatie echter grondig gewijzigd. Daarom willen we onszelf bevragen om na te gaan of we voldoende inzetten op creatieve ontwikkeling bij de talenten die we ondersteunen. Het VFL verstaat onder 'ontwikkeling' vooral aandacht voor het creatieve groeiproces, waarbij de klemtoon niet noodzakelijk op *meer* productie of creatie ligt maar veeleer op *beter*. Met andere woorden: kwaliteit primeert.

Binnen het ontwikkelingsbeleid (zie ook 5.4) is de **instroom** van talent belangrijk. Bereiken we onze beoogde doelgroep? Of is er talent dat we niet bereiken? Hoe kunnen we de (impliciete) barrières in ons beleid wegwerken? Daarnaast wil het VFL ook de **uitstroom** van talent bespreekbaar maken. Moeten auteurs tijdens hun volledige carrière de mogelijkheid krijgen op (financiële) ondersteuning vanuit de overheid? De finale doelstelling van een ontwikkelingsbeleid moet **excellentie** zijn. Ontwikkeling gaat dus ook over dynamiek en verandering. Te strikte kaders hanteren zou innovatie kunnen tegenhouden. Ontwikkeling heeft ook te maken met de opleiding en coaching van auteurs, vertalers en illustratoren. Het is belangrijk om na te gaan wat de reële noden en uitdagingen op de dat vlak zijn. Ontwikkeling betekent ook het invullen van lacunes en in dat verband is voldoende aandacht voor diversiteit zeer belangrijk.

Doelstelling:

De ondersteuning van auteurs, vertalers en illustratoren door het VFL houdt maximaal rekening met de noodzakelijke ontwikkelingskansen op creatief vlak, zowel qua instroom en uitstroom als om excellentie te bereiken.

6.1.2 Analyse van het literair middenveld

Het VFL ondersteunt behalve directe actoren (auteurs, illustratoren en vertalers) ook andere spelers die een belangrijke rol en functie vervullen in de letterensector. Vaak worden die spelers of actoren omschreven via de verzamelterm 'literair middenveld' (zie ook 3.1.2). De belangrijkste groep actoren zijn de literaire organisaties (zie ook 2.10). Daarnaast maken ook literaire manifestaties en festivals deel uit van het literair middenveld. Bij een ruime interpretatie van 'indirecte actoren' kan je ook de literaire tijdschriften meenemen en zelfs de reguliere media (kranten, televisie enz.). Er is ook een duidelijk raakvlak met de beleidslijn rond auteurslezingen, die door het VFL als regisseur grotendeels zelf wordt uitgevoerd.

Doelstelling:

Het VFL maakt een grondige analyse van het literair middenveld vanuit zijn missie, visie en beleidsdoelstellingen om na te gaan of Vlaanderen voor 2018, maar ook en vooral voor de verdere toekomst, beschikt over het wenselijke literaire, geïntegreerde middenveld. Bij die analyse wordt rekening gehouden met samenwerkingen, blinde vlekken (zowel geografisch als inhoudelijk), sterktes en zwaktes en gewenste of te verwachten ontwikkelingen voor de toekomst.

6.1.3 Verdere consolidatie van het geïntegreerd letterenbeleid

Sinds de vorige beheersovereenkomst (voor de periode 2012-2015, afgesloten tijdens de beleidsperiode van Vlaams minister van Cultuur Joke Schauvliege) is een geïntegreerd letterenbeleid de focus van het VFL. Dat leidde ook tot een herdefinitie van onze missie in de huidige beheersovereenkomst (voor de periode 2016-2020). De nieuwe missie luidt:

Het VFL draagt via een geïntegreerd letterenbeleid zorg voor een dynamisch en divers letterenveld, waarbij de auteur en de lezer centraal staan. Het streeft een breed toegankelijk literair landschap na en geeft de Vlaamse literatuur meer zichtbaarheid in binnen- en buitenland. Om dit te realiseren werkt het VFL samen met belangrijke partners in het letterenveld én over de beleidsdomeinen heen met respect voor de eigenheid van elke speler. Kwaliteit, professionaliteit en diversiteit in de breedte en binnen alle geledingen van het letterenbeleid zijn de drie kernwaarden voor het beleid van het VFL.

Het geïntegreerd letterenbeleid is een coherente en consequente keuze om maximale samenwerking, synergie en een bundeling van doelstellingen te bereiken binnen het boeken- en letterenveld.

Doelstelling:

In het kader van de hertekening van de culturele en socioculturele bovenbouw door Vlaams minister van Cultuur Sven Gatz en het departement CJM start het VFL gesprekken met Creatief Schrijven en Jeugd en Poëzie. Het is de bedoeling om samen met deze organisaties vanuit gemeenschappelijke doelstellingen te komen tot een gedeelde en gedragen visie, bijvoorbeeld rond ontwikkelingsbeleid. Verder wordt er nagedacht over een sterkere en beter geografisch gespreide aandacht voor het stripgenre. Daarbij is ook het ontbreken van een kenniscentrum voor strips in Vlaanderen een aandachtspunt (zie ook 5.5).

6.1.4 Doelgroepenbeleid en diversiteit

Het VFL vervult zijn opdracht in een sectorspecifieke, algemeen-culturele en maatschappelijke context. In verband hiermee stelt Artikel 8 § 4 van onze beheersovereenkomst het volgende:

De meer algemene maatschappelijke ontwikkelingen, zowel op het vlak van welzijn als van diversiteit in de meest brede zin van het woord, zijn voor het VFL een inspiratiebron én een uitdaging om de letteren maatschappelijk breder te verankeren en een grotere dynamiek en draagvlak te bezorgen. (Kans)armoedebestrijding, kinderrechten, maatschappelijke participatie en een inclusieve benadering van doelgroepen binnen alle bestaande VFL-subsidielijnen zijn daarbij aandachtspunten.

Via de projectmiddelen leesbevordering voert het VFL in samenwerking met Iedereen Leest al enkele jaren een diversiteitsbeleid waarbij leesbevorderend wordt gewerkt in functie van diverse kansengroepen. Daarnaast wil het VFL, via subsidies voor doelgroepgerichte literaire publicaties, literatuur toegankelijker maken voor moeilijker bereikbare groepen in de samenleving. Het VFL wil tegemoetkomen aan de nood aan een kwalitatief literair aanbod dat inspeelt op specifieke behoeften. Tot slot is het VFL ook volop bezig met een screening en aanpassing van alle subsidielijnen om expliciete en impliciete struikelblokken of drempels aan te pakken.

Doelstelling:

1. Het VFL formuleert een helder en ambitieus diversiteitsbeleid, met duurzame aandacht voor een inclusieve benadering van specifieke doelgroepen.
2. Op basis van dit geformaliseerde diversiteitsbeleid stelt het VFL een actieplan op met duidelijke keuzes, deadlines, impactverwachtingen en budgettaire implicaties.

6.1.5 Actieplan Leesbevordering

Op de Staat van het Boek van voorjaar 2017 heeft Vlaams minister van Cultuur Sven Gatz het beleidsdomeinoverschrijdend actieplan Leesbevordering van de Vlaamse Regering voorgesteld. Het BoekenOverleg (het platform van alle relevante spelers uit het waardenetwerk van het boek in Vlaanderen) heeft dit actieplan zowel inhoudelijk als planmatig grondig mee voorbereid, via een interne werkgroep onder leiding van Iedereen Leest.

In 2017 heeft de Vlaamse Regering ervoor gekozen om vooral extra middelen te voorzien voor de verdere uitrol van Boekstart (het vroegere Boekbaby's) in zoveel mogelijk Vlaamse steden en gemeenten. De middelen hiervoor kwamen grotendeels vanuit de overdracht van de provinciale middelen naar het Vlaamse niveau. Deze overdracht van middelen werd vastgelegd in een addendum aan de beheersovereenkomst tussen het VFL en Iedereen Leest.

Daarnaast heeft een beperkte delegatie van het BoekenOverleg intensief gelobbyd over het belang van de verankering van leesplezier. Ook in het memorandum van het BoekenOverleg voor de gemeenteraadsverkiezingen 2018 staat leesplezier centraal (zie 4.4).

De doelstellingen van het actieplan Leesbevordering zijn slechts op middellange en lange termijn te verwezenlijken. Dat betekent dat leesbevordering nog lang een beleidsmatige prioriteit moet blijven.

Doelstelling:

1. Leesbevordering staat hoog op de politieke agenda als een transversaal en beleidsdomeinoverschrijdend thema.
2. Leesvaardigheid is voor kinderen en volwassenen een sleutelcompetentie die hen in stelt om actief deel te nemen aan het culturele, sociale, politieke, economische en digitale leven.
3. Een brede en voor zoveel mogelijk burgers toegankelijke leescultuur (levenslang en levensbreed) is gerealiseerd en steunt op een divers en rijk aanbod via een uitnodigend en inspirerend lees klimaat.

6.1.6 Opstart voorbereiding nieuw meerjarenplan VFL

De huidige beheersovereenkomst van het VFL loopt nog tot en met december 2020. In de voorbije beleidsperiodes is een tijdige en grondige inhoudelijke voorbereiding echter telkens de sleutel gebleken tot de onderhandeling over een evenwichtige, ambitieuze en door de sector gedragen nieuwe beheersovereenkomst. We houden ook in het achterhoofd dat er in 2019 verkiezingen plaatsvinden op het Vlaamse bestuursniveau en dat dit een impact kan hebben op de beleidsaccenten die vervolgens gelegd worden.

Om goed voorbereid te zijn, zowel op de beleidsadviserende input voor een nieuw kabinet cultuur (najaar 2019) als op de eigenlijke onderhandelingen voor een nieuwe beheersovereenkomst voor de periode 2021-2025, willen we hiervoor dit najaar al de nodige tijd en ruimte vrij maken. Via gesprekken met de sector en intern denkwerk kunnen we zo alvast de belangrijkste uitdagingen en opportuniteiten bepalen voor de komende beleidsperiode.

Doelstelling:

1. Door een grondige en tijdige voorbereiding kan het VFL de nieuwe minister van Cultuur het best mogelijke beleidsadvies bezorgen over de letterensector.
2. Diezelfde voorbereiding stelt het VFL in staat om een ambitieus en breed gedragen meerjarenplan op te stellen, dat moet resulteren in een sterke beheersovereenkomst.

6.2 Interne prioriteiten

6.2.1 Voorbereiding, installatie en kwaliteitszorg nieuw VFL-bestuur

In 2017 keurde het Vlaams Parlement, op voordracht van Vlaams minister van Cultuur Sven Gatz, een 'Minidecreet III' goed. Voortaan zal het VFL als Vlaamse Openbare Instelling (VOI), sui generis, ook volledig moeten beantwoorden aan het decreet deugdelijk bestuur. Eén van de meest concrete gevolgen daarvan is dat er een nieuwe regelgeving wordt toegepast met betrekking tot de voordracht, verkiezing en benoeming van de voorzitter en de leden van het bestuur van het VFL. Dit zal effectief van toepassing zijn vanaf 1 juli 2018. Op die datum wordt het huidige bestuur van rechtswege uit zijn volle bevoegdheden ontheven. Vanaf dan zal het bestuur bestaan uit 7 leden namens de Vlaamse Regering en 4 onafhankelijken.

Het VFL wil zich grondig voorbereiden op deze verandering, om de continuïteit maximaal te garanderen. Daarbij wordt ook rekening gehouden met het belang van opgebouwde knowhow en expertise. Als onderdeel van onze voorbereiding streeft het VFL ernaar om, conform de richtlijnen van het decreet deugdelijk bestuur, tijdig een gedegen voorstel aan de minister van Cultuur te bezorgen.

Doelstelling:

Tegen het einde van het voorjaar van 2018 formuleert het VFL een evenwichtig voorstel voor de samenstelling van het nieuwe VFL-bestuur en bezorgt het dit voorstel aan de minister van Cultuur. Bij het uitwerken van dit voorstel zijn een zo groot mogelijk politiek draagvlak en maximale sector kennis, knowhow en expertise de belangrijkste aandachtspunten.

6.2.2 Voorbereiding verhuizing

De huidige locatie van het VFL is al een tijdje te krap. De vernieuwde missie van het VFL en zijn rol van secretaris van het BoekenOverleg zorgen voor een exponentiële aangroei van het aantal vergaderingen en overlegmomenten. De beschikbare ruimtes zijn amper voldoende. Ook de verdere toename van het aantal medewerkers (een gevolg van de extra opdrachten die we vanuit het kabinet toegewezen krijgen) stelt ons voor een ernstig logistiek probleem. Bij Iedereen Leest, de belangrijkste organisatie rond leesbevordering, stelt zich een vergelijkbare problematiek. Een gezamenlijke huisvesting van het VFL en Iedereen Leest (en eventueel andere organisaties) staat ingeschreven in de beheersovereenkomst voor de periode 2016-2020. Hiervoor zijn intussen al concrete stappen gezet en in 2018 wordt dit verder uitgewerkt (zie ook 1.3).

Doelstelling:

1. Een groot en gedeeld huis als ontmoetingsplek voor de sector, met semipubliek karakter en uitstraling, is de perfecte belichaming van het geïntegreerd letterenbeleid. Het moet toelaten om veel meer faciliterend te werken en samenwerking te bevorderen tussen belangrijke partners, door meer informeel contact, overleg en gemeenschappelijke projecten rond gedeelde doelstellingen.
2. Een gedeelde huisvesting zou op termijn ook kostenbesparend kunnen werken. Sowieso zal ze de synergie tussen de samenwonende organisaties bevorderen. We willen kansen benutten om infrastructuur, logistiek, nutsvoorzieningen en faciliteiten samen aan te kopen en het gebruik te delen.

6.2.3 Strategisch communicatiebeleid

Sinds het voorjaar van 2017 promoot het VFL Vlaamse literatuur in het buitenland onder de merknaam Flanders Literature. We lanceerden toen ook onze nieuwe website, gericht op de internationale uitgevers- en vertalersgemeenschap. De naam 'Flanders Literature' sluit beter aan bij onze ambitie en ons takenpakket: we zijn immers veel meer dan een fonds. Zowel de totaal vernieuwde buitenlandwebsite als de naamsverandering, het nieuwe logo en de moderne huisstijl die ermee gepaard gingen, hebben hun effect niet gemist (zie ook 4.1).

Voor onze binnenlandwerking willen we, in de aanloop naar de verhuizing, een gelijkaardige beweging maken. De huidige huisstijl en website sluiten niet meer aan op onze werking vandaag. Bovendien is de website technisch verouderd en niet gebruiksvriendelijk. Vertrekkend vanuit een globale update van ons beleidsplan communicatie (goedgekeurd door het VFL-bestuur op 4 mei 2016) willen we zowel de website als de huisstijl en (wellicht) ook de naam van het VFL herzien, op basis van een coherente en strategische visie.

Doelstelling:

Vanuit een globale en strategische communicatievisie willen we de website, huisstijl en naam van het VFL in lijn brengen met de bredere definitie en missie van het geïntegreerd letterenbeleid. Dat doen we in de aanloop naar de verhuizing en om de stappen die we eerder al zetten voor onze buitenlandwebsite, -huisstijl en -merknaam in de volledige werking door te trekken.

6.3 Externe Prioriteiten

6.3.1 Voorbereiding nieuw memorandum BoekenOverleg

Het BoekenOverleg is het platform van alle relevante spelers uit het waardenetwerk van het boek in Vlaanderen. Het streeft naar gemeenschappelijke standpunten en behartigt de gezamenlijke belangen van de boeken- en letterensector, met respect voor de diversiteit en de autonomie van alle spelers. Om die opdracht te vervullen, gaat het BoekenOverleg systematisch in gesprek met beleidsdomeinen op Vlaams, federaal en Europees niveau die raakvlakken hebben met de boeken- en letterensector.

In de beheersovereenkomst met de Vlaamse Overheid staat nadrukkelijk vermeld dat het VFL management ondersteuning verleent aan het BoekenOverleg. In de praktijk betekent dit dat het VFL de secretariaatsfunctie op zich neemt en in nauw overleg met de voorzitter de agenda opmaakt.

Het is intussen een traditie dat het BoekenOverleg naar aanleiding van en ruim voorafgaand aan verkiezingen een grondig uitgewerkt en doordacht memorandum opmaakt met daarin concrete beleidseisen. Dit heeft ook in de aanloop naar de vorige Vlaamse verkiezingen zijn nut bewezen. Een aantal eisen van het boeken- en letterenveld hebben via dit memorandum (in combinatie met intensief lobbywerk) hun weg gevonden naar het Vlaamse regeerakkoord: de invoering van een gereguleerde boekenprijs, een beleidsdomeinoverschrijdend actieplan Leesbevordering van de Vlaamse Overheid, de introductie van non-fictie als duurzame subsidie lijn bij het VFL, de uitbouw van ons buitenlandbeleid, een generieke boekencampagne en de verdere verankering van het geïntegreerd letterenbeleid bij het VFL.

Doelstelling:

Het BoekenOverleg heeft een sterk en overtuigend memorandum met concrete eisen, die een directe weerslag hebben op de partijprogramma's en op het regeerakkoord.

6.3.2 Voorbereiding Vlaanderen Eregast op de Foire du Livre in Brussel

In vergelijking met zijn beginperiode is het VFL al geruime tijd veel actiever in de ontplooiing van zijn buitenlandbeleid. Dat uit zich in een nog steeds stijgend aantal vertalingen van Vlaamse auteurs en titels bij buitenlandse uitgevers en een verhoogde en frequentere aanwezigheid op buitenlandse beurzen. Zo was het VFL de voorbije jaren niet alleen aanwezig op de vaste grote boekenbeurzen van Angoulême, Bologna, Londen en Frankfurt, maar waren we ook een aantal keer vertegenwoordigd in Beijing (China), Göteborg (Zweden) en Guadalajara (Mexico). In 2017 waren we voor het eerst ook aanwezig in Sharjah (Verenigde Arabische Emiraten).

Het buitenlandbeleid van het VFL bestaat uit drie pijlers:

- > de verwezenlijking van kwalitatief hoogstaande vertalingen van Vlaamse literatuur bij professionele buitenlandse uitgevers;
- > het presenteren van Vlaamse auteurs op buitenlandse podia en het ondersteunen van hun promotionele activiteiten in samenwerking met die uitgevers;
- > auteurs een kans geven om verder te werken aan hun professionele en creatieve ontwikkeling via een selectieve residentiewerking.

Het recente hoogtepunt was uiteraard het gezamenlijk Vlaams-Nederlandse gastlandschap op de Frankfurter Buchmesse in 2016. Dat zorgde voor meer dan 300 vertalingen van oorspronkelijk Nederlandstalige literatuur en voor een bijzonder intensief en gevarieerd programma van een 150-tal auteurs in diverse literaire programma's en steden. Als uitloper daarvan werken het VFL en het Nederlands Letterenfonds ook nog verder samen in Duitsland (aan de opvolging van dat gastlandschap), maar ook in Frankrijk in 2018 onder het motto 'Les Phares du Nord'.

Al die buitenlandse interesse en resultaten staan in behoorlijk contrast met de relatieve onbekendheid van Vlaamse auteurs en hun titels in vertaling in Brussel en Wallonië. Maar ook het omgekeerde is het geval: Vlaamse media en het grote publiek zijn weinig vertrouwd met Franstalige auteurs en titels uit Brussel of Wallonië. Met Vlaanderen als eregast op de Brusselse beurs kan dit veranderen.

De toenadering tussen de Franstalige en Nederlandstalige boekenwereld in België past in het Cultureel samenwerkingsakkoord tussen de Vlaamse en Franse Gemeenschap. Voor het VFL is dit een mooie kans om onze Vlaamse literatuur ook dichterbij huis en in eigen land de aandacht en omkadering te geven die ze verdient. Eregast zijn op de Foire du Livre in Brussel lijkt ons daarvoor een ideale gelegenheid, waarbij we een beroep kunnen doen op alle ervaringen die we in het buitenland hebben opgedaan.

Doelstelling:

Vlaamse auteurs en hun boeken genieten een grotere naamsbekendheid in Brussel en Wallonië. De auteurs worden vaker uitgenodigd op Franstalige podia.

6.3.3 Digitaal aanvraagloket: openbare aanbesteding en bouw van het loket

Bij het afsluiten van het regeerakkoord van deze Vlaamse Regering werd de duidelijke intentie geformuleerd om zoveel mogelijk 'Radicaal Digitaal' te gaan. Concreet betekent dit voor het VFL dat de dienstverlening naar de burger (vertaald naar onze doelgroepen: auteur, vertaler, illustrator, organisator, uitgever enz.) zo eenvoudig, laagdrempelig en klantvriendelijk mogelijk moet verlopen.

Vandaag gebeuren de meeste subsidieaanvragen bij het VFL nog steeds op papier. Dat zorgt voor een zeer groot volume aan dossiers en boeken (referentiemateriaal). Ons doel is om, voor het einde van de huidige beheersovereenkomst, alle aanvragen digitaal mogelijk te maken en ook adviserings- en beslissingsprocessen zo veel mogelijk digitaal te laten verlopen.

Belangrijk daarbij is dat zo'n digitale aanvraagmodule ook zoveel mogelijk aansluit op onze databanksystemen, om administratieve processen verder te vereenvoudigen en waar mogelijk en wenselijk te automatiseren. Hoewel dat niet meteen een daling in overhead zal opleveren, zou het wel moeten betekenen dat repetitief administratief werk kan worden ingeruild voor meer inhoudelijke en kwalitatieve verdieping van de dossieropvolging.

Doelstelling:

Vanaf eind 2019 verlopen alle subsidieaanvragen bij het VFL volledig digitaal.

6.3.4 Overdracht middelen voor literatuur en literair grensverkeer van de Nederlandse Taalunie naar het VFL

Binnen de Vlaams-Nederlandse culturele samenwerking is er al langere tijd een goede verstandhouding tussen het Vlaams Fonds voor de Letteren en het Nederlands Letterenfonds. Beide fondsen hebben in het verleden herhaaldelijk aangekaart dat de missie en doelstellingen van de Nederlandse Taalunie hier en daar overlappen met ons eigen expertisedomein. In een gezamenlijk initiatief van de twee letterenfondsen en de Nederlandse Taalunie willen we nu werk maken van de overdracht van middelen voor Vlaams-Nederlandse samenwerking op het vlak van literatuur en literair grensverkeer naar de beide fondsen, die daar operationeel beter voor uitgerust zijn en voor wie dit ook veel duidelijker bij hun kerntaken aansluit.

Doelstelling:

In het voorjaar van 2018 bereiken het VFL, het Nederlands Letterenfonds, het Fonds Podiumkunsten en de Nederlandse Taalunie via een formele samenwerkingsovereenkomst een akkoord over de overdracht van de middelen voor literair grensverkeer en enkele belangrijke literaire prijzen.

7 FINANCIËEL JAARVERSLAG 2017

7.1 Jaarrekening

7.1.1 Balans 2017

7.1.1.1 Activa

Bij de immateriële en materiële vaste activa is er een toename van € 28.000 wegens bijkomende investeringen in updates van de VFL-databank en bijkomende toepassingen voor de website voor auteurslezingen. Daarnaast valt de toename te verklaren door de aankoop van extra softwarelicenties voor enkele nieuwe medewerkers en de vervanging van een aantal afgeschreven computers.

Bij de vorderingen op ten hoogste één jaar is er een daling van ongeveer € 800.000. Die valt te verklaren door de tijdige betaling van de dotatie in 2017, in tegenstelling tot het jaar voordien.

De overlopende rekeningen stijgen met € 83.000, een gevolg van de subsidies voor de mogelijke doorstart van de Inktaap en de opvolging van het gastlandschap in Frankfurt. Voor beide activiteiten ontvingen we de inkomsten al in 2017, maar de uitgaven zullen pas in 2018 worden gerealiseerd en geboekt.

7.1.1.2 Passiva

Op 31 december 2017 bedraagt het eigen vermogen € 267.327,07: een daling met € 62.862,82 ten opzichte van 2016. Die daling is toe te schrijven aan de opname vanuit de bestemde reserves van de volgende bedragen:

- > € 20.000 voor de realisatie van een digitaal poëzieplatform;
- > € 10.000 voor de opvolging van het Nederlands-Vlaamse gastlandschap op de Frankfurter Buchmesse in 2016;
- > € 10.000 voor de buitenlandwebsite en eraan gekoppelde huisstijl;
- > € 16.155 voor architecturale voorstudies, advocaatkosten en andere consultancy gerelateerd aan de voorbereiding van het verhuisdossier;
- > € 6.707,79 voor twee biobaners met tijdelijke opdrachten in piekperiodes (voor de buitenlandwebsite en voor de auteurslezingen tijdens de Jeugdboekenmaand).

De overgedragen winst met betrekking op 2016 van € 9.051,89 blijft gehandhaafd.

De schulden op ten hoogste één jaar zijn gedaald met meer dan € 600.000. Dat heeft alles te maken met de tijdige betaling van de dotatie in 2017, in tegenstelling tot het jaar voordien.

ACTIVA		31/12/17	31/12/16
VASTE ACTIVA		123.626,99	113.916,78
II. IMMATERIELE VASTE ACTIVA		40.051,19	30.171,30
software	214	288.924,70	260.907,15
geb afschr software	2149	-248.873,51	-230.735,85
III. MATERIELE VASTE ACTIVA		69.402,24	69.581,87
C. MEUBILAIR EN ROLLEND MATERIEEL		38.363,88	35.519,69
hardware	243	170.995,25	151.242,74
geb afschr hardware	2439	-142.842,81	-130.210,54
kantoormeubilair	244	129.555,20	129.555,20
geb.afschr.Meubilair	2449	-119.343,76	-115.067,71
E. OVERIGE VASTE MATERIELE ACTIVA		31.038,36	34.062,18
Inrichting geh. gebouwen	2610	60.476,38	60.476,38
geb. afschr. inrichting geh gebouwen	2619	-29.438,02	-26.414,20
IV. FINANCIËLE VASTE ACTIVA		14.173,56	14.163,61
C. ANDERE FINANCIËLE VASTE ACTIVA		14.173,56	14.163,61
2. VORDERINGEN EN BORGTICHTEN IN CONTANTEN		14.173,56	14.163,61
huurwaarborg	2880	11.791,92	11.781,97
huurwaarborg vertalershuis	28800	2.183,33	2.183,33
provisie sociaal secretariaat	2881	198,31	198,31
VLOTTENDE ACTIVA		1.168.045,06	1.721.819,15
VII. VORDERINGEN OP TEN HOOGSTE EEN JAAR		245.518,55	1.050.365,03
A. HANDELSVORDERINGEN		41.568,55	50.365,03
Klanten	400000	41.568,55	50.365,03
B. OVERIGE VORDERINGEN		203.950,00	1.000.000,00
Nog te ontvangen saldo dotatie	413900	0,00	1.000.000,00
te ontvangen productiesubsidies	413910	53.950,00	0,00
betaalde voorschotten	41600020	150.000,00	0,00
IX. LIQUIDE MIDDELEN		171.905,45	3.657,80
INGREK FICT SALDO	550011	164.957,76	0,00
ING Debetrekening	55020	3.294,25	66,00
postchequerekening	5550	1.859,59	1.911,33
kantoorkassa	5701	1.299,03	1.201,65
voorraad frankeermachine	5705	478,82	478,82
maaltijdcheques	575	16,00	0,00
X. OVERLOPENDE REKENINGEN		750.621,06	667.796,32
over te dragen kosten	490	43.968,10	21.675,95
over te dragen subsidieregeling	490100	706.257,96	645.725,37
Verkregen opbrengsten	49100000	395,00	395,00
TOTAAL ACTIVA		1.291.672,05	1.835.735,93

PASSIVA		31/12/17	31/12/16
EIGEN VERMOGEN		267.327,07	330.189,89
IV. RESERVES		258.275,18	321.138,00
D. BESCHIKBARE RESERVES		258.275,18	321.138,00
Bestemd fonds digitaal poëzieplatform	1332	0,00	20.000,00
Bestemde reserve Frankfurt (opvolging)	1333	65.000,00	75.000,00
Bestemde reserve huisstijl en website	1334	20.000,00	30.000,00
Bestemde reserve verhuizing	1335	104.844,97	121.000,00
Bestemde reserve Proj onderst personeel	1337	43.430,21	50.138,00
Bestemde reserve e-aanvraagportaal	1338	25.000,00	25.000,00
V. OVERGEDRAGEN RESULTAAT		9.051,89	9.051,89
resultaat vh boekjaar	140100	9.051,89	9.051,89
VREEMD VERMOGEN		945.441,39	1.505.546,04
IX. SCHULDEN OP TEN HOOGSTE EEN JAAR		897.491,39	1.500.309,44
B. FINANCIËLE SCHULDEN		0,00	623.540,08
1. KREDIETINSTELLINGEN		0,00	623.540,08
zichtrekening fict saldo	433	0,00	623.540,08
C. HANDELSCHULDEN		22.733,92	49.039,05
1. LEVERANCIERS		22.733,92	49.039,05
Leveranciers	440000	15.657,49	28.410,03
Te ontvangen facturen	444000	7.076,43	20.629,02
E. SCHULDEN		156.869,51	170.374,94
1. BELASTINGEN		36.751,06	23.336,52
Ingehouden Voorheffingen	453	12.476,99	25,13
Ingeh.voorheffing com,rvd,best	4530002	23.901,77	23.311,39
voorheffing auteursrechten	4530006	372,30	0,00
2. BEZOLDIGING EN SOCIALE LASTEN		120.118,45	147.038,42
RSZ persoonlijke bijdragen	45401	7.920,11	13.411,51
RSZ patronale bijdragen	45402	-2.478,43	13.479,46
Te betalen bezoldigingen	455	3.081,24	790,19
te betalen vak geld	455001	109.264,53	117.815,14
andere sociale schulden/med kosten	459	2.331,00	1.542,12
F. OVERIGE SCHULDEN		717.887,96	657.355,37
Te betalen werkingsdotaties	481	11.630,00	11.630,00
te bet werktoel in lev lijst	48110	706.257,96	645.725,37
X. OVERLOPENDE REKENINGEN		47.950,00	5.236,60
Toe te rekenen kosten	492	0,00	5.236,60
Over te dragen opbrengsten	493	47.950,00	0,00
TOTAAL PASSIVA		1.212.768,46	1.835.735,93
resultaat toe te voegen aan de bestemde reserve		78.903,59	
Bestemde reserve verhuizing	1335	68.903,59	
Bestemde reserve e-aanvraagportaal	1338	10.000,00	
waardoor totaal passiva na bestemming:		1.291.672,05	

De overige schulden zijn licht gestegen met € 60.532,59, door een stijging in het aantal verwachte vertalingen uit het Nederlands in de komende kalenderjaren (gebaseerd op de toekenningen in 2017).

Bij de overlopende rekeningen noteren we voorafbetalingen van enerzijds de mogelijke doorstart van de Inktaap en anderzijds het opvolgingstraject van het gastlandschap in Duitsland voor een bedrag van € 47.950.

Dat alles resulteert in een positief resultaat vanuit de normale bedrijfsvoering van € 16.040,80, en loopt – door opnames van bestemde reserves – verder op tot € 78.903,59.

7.1.2 Resultatenrekening 2017

7.1.2.1 Operationele opbrengsten	2017	2016	2015	2014
Dotatie Vlaamse overheid	5.951.000	6.528.000	5.582.000	5.969.000
Dotatie Vlaamse overheid voor Frankfurter Buchmesse	0	928.000	528.000	765.000
Terugbetalingen bijdrage organisatoren auteurslezingen	416.227	386.500	322.147	296.931
Terugbetalingen vervoerskosten auteurslezingen	54.914	56.597	50.019	59.074
Projectsubsidie non-fictievertalingen uit het Nederlands	0	16.292	16.730	41.514
Projectsubsidie crowdfunding platform	0	0	0	33.477
Terugbetalingen diensten i.f.v. buitenlandse beurzen + prijzen	7.035	7.929	8.628	15.761
Projectsubsidie 'Ken je buren' (grensverkeer Vlaanderen-Nederland)	0	0	5.000	17.279
Bijdrage Antwerpen Boekenstad voor Vertalershuis	5.000	5.000	10.000	0
Diverse operationele opbrengsten	65.879	48.132	87.134	65.701
Totaal operationele opbrengsten	6.500.056	7.976.450	6.609.658	7.263.737

7.1.2.2 Operationele kosten	2017	2016	2015	2014
Subsidies en projecten	5.077.207	6.117.116	5.429.024	5.087.905
Subsidies	4.761.954	4.596.520	4.604.375	4.827.861
Projecten	315.253	289.781	314.752	187.390
Gastlandschap FBM 16	0	1.230.815	509.897	72.654,00
Werkingskosten	1.429.035	1.533.135	1.380.308	1.312.234
Personeel	1.031.294	1.130.598	1.043.104	936.766
Huisvesting	89.899	72.617	72.515	73.543
Administratie, bestuur	110.299	111.082	103.416	114.989
ICT	60.545	81.278	63.196	81.017
Communicatie	30.909	32.898	33.280	33.879
Overige	106.089	104.662	64.797	72.040
Overige kosten	-22.463	153.524	63.988	70.943
Afschrijvingen	38.070	60.849	63.988	70.943
Over te dragen subsidieregelingen	-60.533	92.675		
Totaal operationele kosten	6.483.779	7.803.775	6.873.320	6.471.082

7.1.2.3 Resultaat van het boekjaar	2017	2016	2015	2014
Operationeel resultaat	16.277	172.675	-442.926	982.993
Financiële opbrengsten	10	17	90	17
Financiële kosten	-247	-252	-858	-676
Ottrekking aan bestemde reserve	62.863			
Resultaat van het boekjaar	78.904	172.440	-354.062,00	803.995

7.1.2.4 Toelichting jaarrekening 2017 en vergelijking met 2016

Opbrengsten

De basisdotatie van de Vlaamse overheid voor de werking van het VFL, zoals omschreven in de beheersovereenkomst, nam ten opzichte van 2016 af met € 977.000. Dat is integraal te wijten aan het wegvallen van de extra dotaties in functie van het Vlaams-Nederlandse gastlandschap op de Frankfurter Buchmesse in 2016, waardoor de VFL-dotatie de afgelopen jaren hoger afslot. Nu zijn we terug op het niveau van de normale bedrijfsvoering.

Net zoals in 2014, 2015 en 2016 vormden de auteurslezingen ook in 2017 een belangrijke inkomstenbron van het VFL. Daarbij gaat het – voor een helder begrip – niet om extra inkomsten voor de dagelijkse werking van het VFL, maar wel om opbrengsten die voortkomen uit de loketfunctie die het VFL opneemt in de ondersteuning van auteurslezingen. Door een belangrijke administratieve vereenvoudiging bij het VFL ontvangen auteurs immers sinds 2014 de subsidie voor hun auteurslezing, de bijdrage van de organisator en de transportkosten in één betaling, rechtstreeks via het VFL en zonder verdere extra administratieve kosten. Het VFL inde daarvoor in 2017 in totaal € 471.141 aan bijdragen voor de auteurs bij de organisatoren van auteurslezingen. Dat betekent een stijging met € 28.044 of 6,3% ten opzichte van vorig jaar. Als je dat afzet tegen het bedrag van € 267.200 dat het VFL zelf investeert in de auteurslezingen, blijft dit een hefboomeffect van factor 1,76. Ofwel: bij elke euro die het VFL investeert in auteurslezingen, legt de markt er € 1,76 bovenop.

Kosten

De totale uitgaven voor subsidies en projecten in 2017 liggen ruim € 1,040 miljoen lager dan het jaar voordien. Als je echter abstractie maakt van de totale facturatie in 2016 voor het Vlaams-Nederlands gastlandschap (voor een bedrag van € 1.230.815), dan zijn de uitgaven voor subsidies en projecten in vergelijking met de twee vorige jaren flink toegenomen.

Op het vlak van de subsidies valt een toename te noteren van maar liefst € 165.434 (of een stijging van 3,6%) en bij de projecten een toename met € 25.472 (of 8,8%).

De voornaamste verschillen bij subsidies en projecten zijn:

- > een toename van de uitbetaalde werkbeurzen voor literaire auteurs met € 29.883;
- > een spectaculaire stijging (in het tweede jaar dat deze regeling bestaat) van werkbeurzen voor non-fictieauteurs met € 64.363 (een stijging van maar liefst 80%);
- > een forse toename van de stimuleringsbeurzen voor auteurs (bedoeld voor auteurs die een debuut hebben gepubliceerd en werken aan een tweede publicatie) met ruim € 10.000 (een toename van 53%).
- > De toekenningen aan vertalers in het Nederlands (zowel projectbeurzen als stimuleringssubsidies) kennen een terugval met zo'n € 25.000 (of 25%). Dat is echter geen reële daling, maar valt te verklaren door een verschuiving in de aanvraagdata. In 2018 zullen er vier toekenningsmomenten zijn en zal deze terugval vermoedelijk worden gecompenseerd.

- > Ook de toename bij de literaire organisaties van ruim € 110.000 moet genuanceerd worden. Ruim € 100.000 daarvan is gelinkt aan de integratie van de residentiewerking bij Passa Porta in zijn reguliere werking, via een beheersovereenkomst.
- > De projecten voor leesbevordering zijn met € 101.900 teruggevallen op de helft van het vorige jaar. Dat wijst op de noodzaak tot bijsturing van deze regeling om de oorspronkelijke doelstellingen veilig te stellen. Dat zal ook gebeuren via een reglementsaanpassing in 2018.
- > Bij de werkbeurzen en mentoraten voor stripauteurs is er een forse toename van € 57.400 of 64%. Het afgelopen decennium is gebleken dat deze subsidielijn steeds grote fluctuaties vertoont, zonder dat daar verregaande conclusies aan kunnen worden verbonden of tendensen uit kunnen worden afgeleid.
- > Voor de opstart van een digitaal poëzieplatform is een eenmalige investeringsbijdrage van € 20.000 voorzien. Voor de opvolging van de 'Wereld van de Poëzie in Kaart' (het vroegere Gedichtendagessay) met een lezingentournee door Peter Holvoet-Hanssen werd zo'n € 15.000 voorzien.
- > De impact van het Vlaams-Nederlandse gastlandschap op de Frankfurter Buchmesse laat zich nog steeds voelen bij de vertaalsubsidies. Met € 240.888 besteed aan subsidies voor de vertaling van Vlaamse literatuur scoren we vergelijkbare cijfers met 2014 en 2016.
- > Een belangrijke bijdrage daaraan werd ook geleverd door onze krachtige nieuwe huisstijl voor de promotie van Vlaamse literatuur in het buitenland, gekoppeld aan de merknaam Flanders Literature en de performante website www.flandersliterature.be. In die website investeerden we in 2017 zo'n € 12.000.
- > Ook in Duitsland kapitaliseerden we op naamsbekendheid van auteurs en vertalingen door een stevig opvolgingsprogramma op diverse festivals en met boekvoorstellingen in verschillende steden, in samenwerking met het Nederlands Letterenfonds. Samen was dat goed voor een investering van € 30.625.
- > Omdat in 2016 alle aandacht uitging naar de Frankfurter Buchmesse, organiseerden we in 2017 een inhaalbeweging om ons buitenlands netwerk stevig uit te breiden via de succesvolle formule van onze publishers tours. We organiseerden er maar liefst drie: een voor proza, een voor kinder- en jeugdliteratuur en – voor het eerst – een voor non-fictie.

Door een daling van de algemene dotatie en een beperkte overloop van personeelskosten in 2017 (gelinkt aan Frankfurt) bedraagt de totale overhead van het VFL nu 21,9%. Binnen die globale overhead bedragen de totale personeelskosten 15,8%.

Dat is weliswaar een stijging ten opzichte van 2016 (wat logisch is, aangezien we ook een lagere dotatie noteren), maar het betekent nog steeds dat 78,1% rechtstreeks naar de realisatie van onze doelstellingen gaat, zoals die omschreven staan in onze beheersovereenkomst. Diezelfde beheersovereenkomst bepaalt ook een streefcijfer van 25% voor de algemene werkingskosten. Daar blijft het VFL nog steeds ruimschoots onder.

De over te dragen subsidieregelingen (toegekend in 2017, maar slechts uit te betalen in 2018 of volgende jaren) zijn toegenomen met € 60.533. Dat brengt het totaal van over te dragen subsidieregelingen nu op € 706.257,96. Daarbij gaat het bijna volledig om subsidie-toezeggingen voor buitenlandse vertalingen (effectief te betalen na publicatie van die vertaling) en de 10% reserve ter ondersteuning van organisaties, manifestaties en tijdschriften. Die wordt pas uitbetaald na controle van hun jaarverslag en/of -cijfers.

Resultaat

Het operationeel jaarresultaat van de werking van het VFL voor 2017 komt uit op een bedrag van € 16.277. In de begroting werd voor de realisatie van alle doelstellingen ook rekening gehouden met een onttrekking aan bestemde reserves voor een totaal bedrag van € 62.863. Gecombineerd levert dat als resultaat van het boekjaar 2017 een batig saldo op van € 78.904.

Besluit van het VFL-bestuur

Verslag van de vergadering van het VFL-bestuur op 21 februari 2018:

'Het VFL-bestuur neemt kennis van de jaarcijfers van 2017 en de toelichting bij de cijfers. Het bestuur neemt verder nota van het officiële verslag van commissaris Nikolas Vandelanotte (Vandelanotte Bedrijfsrevisoren cvba) over de jaarrapportering over het boekjaar afgesloten op 31 december 2017. Deze verklaring over de jaarrapportering werd afgeleverd *'zonder voorbehoud'* en bevat de volgende conclusie:

We hebben de controle uitgevoerd van de jaarrekening van het Vlaams Fonds voor de Letteren VOI over het boekjaar afgesloten op 31 december 2017, opgesteld op grond van het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten daarvan, met een balanstotaal van € 1.291.672 en waarvan de resultaatrekening afsluit met een positief saldo van het boekjaar van € 16.041. Gezien de onttrekking aan de bestemde fondsen ten belope van € 62.863 en het overgedragen resultaat van € 9.052 kan er maximaal € 87.956 worden toegevoegd aan de bestemde fondsen.

Oordeel zonder voorbehoud

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening conform het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten een getrouw beeld van het vermogen en de financiële toestand van het Vlaams Fonds voor de Letteren per 31 december 2017, alsook van diens resultaten over het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten daarvan.

Het VFL-bestuur keurt de balans en resultatenrekening goed met een positief resultaat over 2017 van € 87.956. Samen met de aan de balans toegevoegde reserves geeft dat het volgende resultaat:

- > € 68.903,59 wordt toegevoegd aan het eigen vermogen onder bestemde reserve verhuizing.
- > € 10.000 wordt toegevoegd aan het eigen vermogen onder bestemde reserve elektronisch aanvraagportaal.
- > Na verrekening van die bestemde reserves en de gecumuleerde resultaten van voorgaande boekjaren wordt € 9.051,89 toegevoegd als overgedragen resultaat.'

BIJLAGEN

BIJLAGE 1

Samenstelling VFL-bestuur en andere organen

De functie en de werking van het bestuur en de commissies staan toegelicht in hoofdstuk 1. Een korte biografie van de huidige commissieleden staat op de website van het VFL.

VFL-bestuur

Voorzitter: Jos Geysels

Ondervoorzitter: Rita De Graeve

Leden: Geertrui Daem, Martine de Clercq, Dirk De Geest (voorzitter Beslissingscollege/ adviserend) Johan de Koning, Christine Depuydt (vertegenwoordiger van de Vlaamse Regering), Geert Lernout, Joachim Pohlmann, An Renard, Jan Renders, Vincent Stuer, Peter Theunynck, Koen Van Bockstal (directeur/adviserend), Rik Vandecaveye

Dagelijks bestuur

Voorzitter: Jos Geysels

Leden: Rita De Graeve, Koen Van Bockstal (directeur/adviserend), Rik Vandecaveye

Adviescommissies

Adviescommissie Proza

- > Voorzitter: Marijke Arijs
- > Leden: Johan Eeckhout, Margot Kennis*, Sven Vitse, Liesbeth Vantorre*

Adviescommissie Poëzie

- > Voorzitter: Sarah Posman
- > Leden: Yvan De Maesschalck*, Laurens Ham, Erik Lindner*, Roel Richelieu Van Londersele*

Adviescommissie Illustratie, Kinder- en Jeugdliteratuur

- > Voorzitter: Iris Vansteelandt
- > Leden: Patrick Jordens, Steve Michiels*, Frauke Pauwels*, Laura Watkinson

Adviescommissie Theater

- > Voorzitter: Patrick Allegaert
- > Leden: Erwin Jans, Dahlia Pessemmiers-Benamar*, Jo Roets*, Barbara Wyckmans*

Adviescommissie Strips

- > Voorzitter: Michel De Dobbeleer
- > Leden: Serge Baeken, Jan Baetens, Eva Cardon*, Joost Pollman*

* nieuw in 2017

Adviescommissie Tijdschriften

- > Voorzitter: Maarten Dessing
- > Leden: Roel Daenen, Barbara Delft, Michiel Leen*, Aline Lapeire*

Adviescommissie Literaire Manifestaties en Organisaties

- > Voorzitter: Paul Hermans
- > Leden: Gert Brouns, Geertje Descheemaeker*, Carolina Maciel de França, Gerardo Salinas, Gaea Schoeters, Gerhard Verfaillie*

Adviescommissie Vertalingen in het Nederlands

- > Voorzitter: July De Wilde
- > Leden: David Colmer, Anneleen Spiessens*, Willy Vande Walle, Katrien Vloeberghs

Adviescommissie Auteurslezingen

- > Voorzitter: Luk Van Haute
- > Leden: Jordi Casteleyn*, Mathieu Charles*, Tine Kuypers, Ann Schatteman

Adviescommissie Letteren en Samenleving

- > Voorzitter: Michael De Cock
- > Leden: Winny Ang*, Fikry El Azzouzi, Marja Hermans, Birsen Taspinar, Tania Van Acker, Lise Vanderpiete

Adviescommissie Non-Fictie

- > Voorzitter: Marnix Verplancke
- > Leden: Hind Fraihi*, Ihsane Chioua Lekhli, Bart Keunen, Jo Tollebeek

Beslissingscollege

Voorzitter: Dirk De Geest

Leden: de voorzitters van de 11 adviescommissies

Beroepscommissie

Voorzitter: Michel Price

Leden: Stephane Criel*, Jan Stuyck, Ingrid Vander Veken, Evi Werkers*

* nieuw in 2017

BIJLAGE 2

Realisaties 2017

Werkbeurzen

Proza

- > Els Depuydt *Mia* (Vrijdag)
- > Kristien Dieltiens *Kortgeknipt* (Vrijdag)
- > Jolien Janzing *Audrey en Anne* (De Geus)
- > Aleksandr Skorobogatov *Cocaïne* (Cossee)
- > Joost Vandecasteele (i.s.m. Jeroen Los) *Bella* (Lebowski)
- > Hilde Vandermeeren *Schemerzone* (Uitgeverij Q)
- > Margot Vanderstraeten *Mazzel tov* (Atlas Contact)

Poëzie

- > Delphine Lecompte *Western* (De Bezige Bij)
- > Carmien Michels *We komen van ver* (Polis)
- > Tom Van de Voorde *Zwembad de verbeelding* (Poëziecentrum)
- > Lies Van Gasse *Wassende stad* (Wereldbibliotheek)
- > Mark van Tongele *De loeiende tier* (Atlas Contact)
- > Leonard Nolens *Balans* (Querido)
- > Bart Vonck *Kijk: verschaving* (Uitgeverij P)

Non-fictie

- > Onno Blom *Het litteken van de dood. De biografie van Jan Wolkers* (De Bezige Bij)
- > Thomas Eyskens *Toen met een lijst van nu errond. Herman de Coninck. Biografie* (De Arbeiderspers)
- > Ludo Stynen *Pol de Mont. Een tragisch schrijversleven* (Polis)
- > Stefan Van den Bossche *Ge zijt zoveel mensen geweest. Herman Teirlinck 1879-1967* (Houtekiet)
- > Manu van der Aa *Tatave! Paul-Gustave van Hecke. Kunstpaus – modekoning – salonsocialist* (Lannoo)
- > Philip Vanoutrive *Meneer de champetter* (Lannoo)
- > Marc Kregting *De ware marsrichting. Opinismen* (het balanseer)

Toneelliteratuur

- > Pieter De Buysser *The Tip of the Tongue* (Robin i.s.m. Kunstenfestivaldesarts en Kaaitheater)
- > Pieter De Buysser *Le Rire des Moineaux* (Robin & Théâtre de le Bastille)
- > Flor Declercq *Semmelweis* (Theater Antigone)
- > Peter De Graef *Achter in een grote tuin* (De Barre Weldaad)
- > Peter De Graef *Twee zielen, drie levens, zes mensen* (De Kolonie MT)

- > Stijn Devillé *Groupe Diane* (Het Nieuwstedelijk)
- > Tom Dupont *De man, de vrouw en de beer* (BRONKS)
- > Wannes Gyselinck & Ans Van den Eede *Vanish Beach* (Hof van Eede)
- > Thomas Janssens *Lost Boys* (HETGEVOLG)
- > Freek Mariën *De schaar van de Tsaar* (Het Kwartier)
- > Bruno Mistiaen *Een kut voor een kut* (De Nieuwe Toneebibliotheek)
- > Elvis Peeters *De herder en de garagist* (Monty Kulturfactory)
- > Joris Van den Brande *Geef mijn hand terug* (BRONKS)
- > Herman van de Wijdeven *Meermeisje* (Holland Opera / Opera Zuid)
- > Paul Verrept *Mijn lichaam van u* (Kunst/Werk)
- > Paul Verrept *Het verloren voorwerp* (Larrios)
- > Paul Verrept *De vloed* (SKaGeN)
- > Carly Wijs *Show* (BRONKS)

Illustratie en kinder- en jeugdliteratuur

- > Jef Aerts *Kersenhemel* (Querido)
- > An Candaele *Dans me* (Van Halewyck)
- > Sabien Clement *Bettie & Harrie in 13 ongelukjes* (De Eenhoorn)
- > Sabien Clement *Boom-boom* (Lannoo)
- > Mattias De Leeuw *De zeepridder ziet een spook* (Lannoo)
- > Mattias De Leeuw *De verschrikkelijke meneer Gom heeft een plan* (Lannoo)
- > Marita De Sterck *Wreed schoon* (Polis)
- > Evelien De Vlieger *Wish you were here* (Querido)
- > Pieter Gaudesaboos *Land in zicht!* (Lannoo)
- > Siska Goeminne *Drie zotte zussen* (De Eenhoorn)
- > Jacques & Lise *Duif* (Van Halewyck)
- > Benjamin Leroy *Plasman* (Gottmer)
- > Tom Schamp *Feest in de wolken* (Lannoo)
- > Elvis Peeters & Sebastiaan Van Doninck *Mijn steen* (Lannoo)
- > Sebastiaan Van Doninck *Het meisje met de botjes* (Lannoo)
- > Peter Van Olmen *De kleine Odessa III: De val van Scribopolis boek 1* (Van Halewyck)
- > Alain Verster *Vasco en het groene monster* (De Eenhoorn)
- > Geert Vervaeke *In de zoo. Mijn eerste groeiboek* (Davidsfonds Infodok)
- > Zaza *Snotapen 2* (Stratier & Luster)

Strips

- > Maarten De Saeger *De Zwerfer* (Bries)
- > Simon Spruyt *Papa Zoglu* (Bries)
- > Maarten Vande Wiele *Zeep* (Oogachtend)
- > Lukas Verstraete *Een boek waarmee men vrienden maakt* (Bries)

Stimuleringsbeurzen

Proza

- > Jonathan Robijn *Congo Blues* (Cossee)

Poëzie

- > Charlotte Van den Broeck *Nachtroer* (De Arbeiderspers)

Productiesubsidies

Poëzie

- > Serge Delaive en Katelijne De Vuyst *Meridianen van de doling* (Poëziecentrum)
- > Mark Insingel *Het doel is wit – Verzamelde gedichten* (Poëziecentrum)
- > Henri Michaux *Trage nederlaag met volle zeilen. Bloemlezing uit het werk van Henri Michaux*, vertaald door Bart Vonck (Poëziecentrum)

Essay en literaire non-fictie

- > Dirk De Geest *Gij zijt allemaal welgekomen! - Basiel de Craene en de Vlaamse Poëziedagen* (Poëziecentrum)
- > Ludo Stynen *Pol de Mont. Een tragisch schrijversleven* (Polis)
- > Koen Rymenants en Carl de Strycker *Willem Elsschot. Dichter* (Polis)
- > Marc Kregting *De ware marsrichting* (Het balanseer)

Proza

- > Maurice Gilliams *Elias of het gevecht met de nachtegalen*, bezorgd en uitgeleid door Filip De Ceuster (Polis)

Theater

- > Johan Boonen (vertaling) / Karel Vanhaesebrouck (woord vooraf) / Sam IJsseling (nawoord) *De Grieken – Bestemming* (Bebuquin)
- > Diverse auteurs *Klein magazijn 7* (Bebuquin)
- > Gaea Schoeters *Het Kanaal* (Kartonnen Dozen)

Illustratie en kinder- en jeugdliteratuur

- > Michaël De Cock en Trui Chielens *Morgen is een ander land* (Querido)
- > Carl Norac (auteur), Gerda Dendooven (illustrator), Michael De Cock (vertaler) *Wintervuur – Verhalen voor koude dagen* (Lannoo)

Strips

- > Simon Spruyt *Papa Zoglu* (Bries)
- > Maarten Vande Wiele *Zeep 1* (Oogachtend)
- > Lukas Verstraete *Een boek waarmee men vrienden maakt* (Bries)

Vertalingen in het Nederlands

Proza

- > Nelly Alard *Tussenbeide*, vertaald door Marijke Arijs (Leesmagazijn)
- > Sorj Chalandon *De vierde wand*, vertaald door Isabelle Schoepen (Atlas Contact)
- > Annie Ernaux *Meisjesherinneringen*, vertaald door Rokus Hofstede (De Arbeiderspers)
- > Valerie Fritsch *Winters tuin*, vertaald door Isabelle Schoepen i.s.m. Kris Lauwerys (De Bezige Bij)
- > Haruki Murakami *De moord op Commendatore – deel 1: een idee verschijnt*, vertaald door Luk Van Haute (Atlas Contact)
- > Karl Ove Knausgård *Zomer*, vertaald door Sofie Maertens i.s.m. Maud Jenje (De Geus)
- > Amélie Nothomb *Riket met de kuif*, vertaald door Marijke Arijs (Xander Uitgevers)
- > Jean-Christophe Rufin *Check-Point*, vertaald door Katelijne De Vuyst (De Bezige Bij)
- > Junichirō Tanizaki *De brug der dromen. Een keuze uit het werk van Junichirō Tanizaki*, vertaald en ingeleid door Jos Vos (De Bezige Bij)

Essay en non-fictie

- > Bruno Latour *Oog in oog met Gaia*, vertaald door Rokus Hofstede en Katrien Vandenbergh (Octavo)
- > Joseph Roth *In het land van de eeuwige zomer – Reportages uit Frankrijk*, vertaald door Els Snick (Uitgeverij Bas Lubberhuizen)
- > Peter Sloterdijk *Het Schelling project*, vertaald door Huub Stegeman (Boom)

Poëzie

- > Serge Delaive *Meridianen van de doling*, vertaald door Katelijne De Vuyst (Poëziecentrum)
- > Henri Michaux *Trage nederlaag met volle zeilen. Bloemlezing uit het werk van Henri Michaux*, vertaald door Bart Vonck (Poëziecentrum)
- > Pierre Reverdy *Het ovale dakraam*, vertaald door Jan H. Mysjkin (Uitgeverij Vleugels)

Kinder- en jeugdliteratuur

- > A.F. Harrold *Het lied uit de verte*, vertaald door Tine Poesen (Clavis)
- > R.M. Romero *De poppenmaker van Krakau*, vertaald door Lies Lavrijsen (Van Halewyck)
- > Bjørn Sortland *Kepler 62 – De lancering*, vertaald door Sofie Maertens (Clavis)

Vertalingen uit het Nederlands

Kinder- en jeugdliteratuur

- > Jef Aerts (Paard met Laarzen), vertaald in het Servisch door Marija Rac (Kreativni, Belgrado)
- > Stefan Boonen & Melvin *Mammut!* (Mammoet), vertaald in het Italiaans door Laura Pignatti (Sinnos, Rome)
- > Stefan Boonen *Pozor, Huda Babica!* (Hier waakt Oma), vertaald in het Sloveens door Stana Anzelj (Sodobnost, Ljubljana)
- > Jan De Kinder, *Ich bin der Stärkste* (Ik ben de sterkste), vertaald in het Duits door Rolf Erdorf (Thienemann-Esslinger Verlag, Stuttgart)
- > Jan De Kinder (Rood of Waarom Pesten Niet Grappig is), vertaald in het Grieks door Tatjana Markaki (Petakis, Athene)
- > Jan De Leeuw *Eisvogelsommer* (Vijftien wilde zomers), vertaald in het Duits door Rolf Erdorf (Gerstenberg Verlag, Hildesheim)
- > Matthias De Leeuw *La notte del circo* (Circusnacht), vertaald in het Italiaans door Mattias De Leeuw (Sinnos, Rome)
- > Pieter Gaudesaboos *Uyan Walter* (Word Wakker Walter), vertaald in het Turks door Gül Özlen (Redhouse Kidz, Istanboel)
- > Pieter Gaudesaboos *Il Bell' Addormentato* (Word wakker Walter), vertaald in het Italiaans door Pieter Gaudesaboos (Sinnos, Rome)
- > Pieter Gaudesaboos *Word wakker, Walter* (Word wakker Walter), vertaald in het Afrikaans door Rentia Barlett-Möhl (Protea Boekhuis, Protea)
- > Peter Goes *Follow Finn* (Feest voor Finn), vertaald in het Engels door Bill Nagelkerke (Gecko Press, Wellington)
- > Peter Goes *Finn y Sep* (Feest voor Finn), vertaald in het Spaans door Mariona Vilalta (Libros del Zorro Rojo, Barcelona)
- > Peter Goes *El Fin i el Sep* (Feest voor Finn), vertaald in het Catalaans door Mariona Vilalta (Libros del Zorro Rojo, Barcelona)
- > Peter Goes *Tidsresan* (Tijdlijn), vertaald in het Zweeds door Birgit Lönn (Alfabetabokförlag, Stockholm)
- > Peter Goes *Tidslinjen* (Tijdlijn), vertaald in het Deens door Birthe Lundsgaard (Forlaget Forlaens, Kopenhagen)
- > Peter Goes *Zaman Tüneli* (Tijdlijn), vertaald in het Turks door Gül Özlen (Hep kitap, Istanboel)
- > Peter Goes *Cesta Casem* (Tijdlijn), vertaald in het Tsjechisch door Veronika ter Harmseel Havlikova (Kniha Zlin, Zlin)
- > Benjamin Leroy & Jaap Robben *Suzie Zanie et les ciseaux* (Suzie Ruzie en het schaar-tje), vertaald in het Frans door Annette Eskénazi (Père Fouettard, Urmatt)
- > An Leysen (De droom van Pinocchio), vertaald in het Arabisch door Zeine Idriss (Thaqafa Publishing, Abu Dhabi)
- > Birgit Minne & Carll Cneut *Witchfairy* (Heksenfee), vertaald in het Engels door Laura Watkinson (Book Island, Bristol)
- > Bart Moeyaert (De Melkweg), vertaald in het Chinees door Jaap Sie (Nanfeng Publishing House, Beijing)

- > Bart Moeyaert (Broere), vertaald in het Russisch door Irina Michajlova (Samokat, Moskou)
- > Anne Provoost & An Candaële *Le grand saut* (Springdag), vertaald in het Frans door Emmanuèle Sandron (Alice Editions, Brussel)
- > Aline Sax & Ann De Bode *La jeune fille et le soldat* (Het meisje en de soldaat), vertaald in het Frans door Maurice Lomré (La joie de lire, Genève)
- > Tom Schamp *Mindenre képes szótár világra szòlò bõngészõ* (Het grootste en leukste beeldwoordenboek ter wereld), vertaald in het Hongaars door Andrea Rádai (Kolibri Kiadó, Boedapest)
- > Tom Schamp *El libro màs divertido del mundo* (Het grootste en leukste beeldwoordenboek ter wereld), vertaald in het Spaans door Marta Arguilé (Maeva Young, Madrid)
- > Tom Schamp (Het grootste en leukste beeldwoordenboek ter wereld), vertaald in het Koreaans door Jin Young Choi (Voozfirm, Seoul)
- > Tom Schamp (Otto in de stad), vertaald in het Japans door Taro Kotobuki (Gakken Plus, Tokio)
- > Tom Schamp *Mindenre Képes Szótár* (Het grootste en leukste beeldwoordenboek ter wereld), vertaald in het Hongaars door Andrea Rádai (Kolibri Kiadó, Boedapest)
- > Leo Timmers *Cuervo* (Kraai), vertaald in het Spaans door Mar Aranda (Algar Libros, Alzira)
- > Leo Timmers *Corb* (Kraai), vertaald in het Catalaans door Mar Aranda (Animallibres, Barcelona)
- > Leo Timmers *Le garage de Gustave* (Garage Gust), vertaald in het Frans door Normand Paiement (P'tit Glénat, Grenoble)
- > Koen Van Biesen, *Quero ler meu livro* (Buurman leest een boek), in het Portugees vertaald door Cristiano Zwiesele do Amaral (Pulo do Gato, São Paulo)
- > Koen Van Biesen, *Roger is going fishing* (Buurman vangt een vis), vertaald in het Engels door Laura Watkinson (Eerdman Books, Grand Rapids MI)
- > Sylvia Vanden Heede & Thé Tjong-Khing (Tot kijk, Vos en Haas), vertaald in het Russisch door Irina Trofimova (Samokat, Moskou)
- > Sylvia Vanden Heede & Thé Tjong-Khing (Vos en Haas op het eiland), vertaald in het Russisch door Irina Trofimova (Samokat, Moskou)
- > Sylvia Vanden Heede *Hund och Vargs smarta bok* (Hond weet alles en Wolf niets), vertaald in het Zweeds door Birgit Lönn (Brombergs, Litouwen)
- > Edward Van de Vendel & Mattias De Leeuw *Tredici cervi blu* (Dertien rennende hertjes), vertaald in het Italiaans door Laura Pignatti (SinnoS, Rome)
- > Edward Van de Vendel & Mattias De Leeuw Prinz Hajo der Glückligei (Het telboek van Prins Hayo de Gelukkige), vertaald in het Duits door Rolf Erdorf (Gerstenberg Verlag, Hildesheim)
- > Jean-Claude van Rijckeghem & Pat van Beirs *Slechticna* (Jonkvrouw), vertaald in het Tsjechisch door Lenka Strnadova (Triton, Praag)

Proza

- > n.n., *Die Abele Spelen und ihre Sotternien* (Abele spelen), vertaald in het Duits door Carla Dauven-van Knippenberg, Joris Reynaert, Elke Huwiler (Agenda, Münster)
- > Michael Bijmens *Cinderella* (Cinderella), vertaald in het Duits door Heike Baryga (Atrium Verlag, Hamburg)
- > Cyriel Buysse (Tantes), vertaald in het Arabisch door Mohamed Basant (Sefsafa, Giza)
- > Fikry El Azzouzi *Sie Allein* (Alleen zij), vertaald in het Duits door Ilja Braun (Dumont Buchverlag, Keulen)
- > Stefan Hertmans *Głośniej niż śnieg* (Harder dan sneeuw), vertaald in het Pools door Alicja Oczko (Marginesy, Warschau)
- > Stefan Hertmans *Die Fremde* (De Bekeerlinge), vertaald in het Duits door Ira Wilhelm (Hanser Berlin, Berlijn)
- > Stefan Hertmans *Slikar i rat* (Oorlog en terpentijn), vertaald in het Kroatisch door Romana Percinec (Fraktura, Zapresic)
- > Jolien Janzing *Audrey & Anne* (Audrey & Anne), vertaald in het Deens door Lise Borgh-Sorensen (Turbine, Aarhus)
- > Griet Op de Beeck *Bien des ciels au-dessus du septième* (vele hemels boven de zevende), vertaald in het Frans door Isabelle Rosselin (Editions Héloïsse d'Ormesson, Parijs)
- > Griet Op de Beeck *Pojd'sem, at' ti muzu* (Kom hier dat ik u kus), vertaald in het Tsjechisch door Adéla Elbel (Host, Brno)
- > Lize Spit *El desgel* (Het Smelt), vertaald in het Catalaans door Maria Rosisch Andreu (Ara Llibres, Barcelona)
- > Lize Spit *Und es schmilzt* (Het Smelt), vertaald in het Duits door Helga van Beuningen (S. Fischer Verlag, Frankfurt am Main)
- > Lize Spit *Si scioglie* (Het Smelt), vertaald in het Italiaans door David Santoro (edizionni e/o, Rome)
- > Lize Spit *El Deshielo* (Het Smelt), vertaald in het Spaans door Catalina Ginard en Marta Arguilé (Seix Barral, Madrid)
- > Lize Spit *Spitova tani* (Het Smelt), vertaald in het Tsjechisch door Adéla Elbel (Host, Praag)
- > Peter Terrin *Monte Carlo* (Monte Carlo), vertaald in het Engels door David Doherty (Maclehose Press, Londen)
- > Kris Van Steenberge *Van kant gemaak* (Woesten), vertaald in het Afrikaans door Stephanus Petrus (Fanie) Olivier (Protea Boekhuis, Pretoria)
- > Dimitri Verhulst *Opozdilec* (De laatkomer), vertaald in het Tsjechisch door Veronika ter Harmsel Havlikova (Odeon, Praag)

Strips

- > Pieter Coudyzer *L'arborescent* (Woekeraar), vertaald in het Frans door Laurent Bayer (Presque Lune, Melesse)
- > Pieter Coudyzer *Outburst* (Woekeraar), vertaald in het Engels door Peter Mennen (SelfMadeHero, Londen)
- > Brecht Evens (Panter), vertaald in het Russisch door Katja Astakhova (Boomkniga Press, Sint-Petersburg)
- > Brecht Evens *Panther* (Panter), vertaald in het Engels door Laura Watkinson en Michele Hutchison (Drawn & Quarterly, Montreal)

- > Inne Haine *Le miracle de Vierves* (Het mirakel van Vierves), vertaald in het Frans door Daniel Cunin (Vraoum, Parijs)
- > Wauter Mannaert & Mark Bellido *El Mesías*, vertaald in het Frans door Dominic De Clercq (Vide Cocagne, Nantes)
- > Olivier Schrauwen *Arsène Schrauwen III*, vertaald in het Spaans door Alberto Garcia en Cesar Sanchez (Fulgencio Pimentel, Logroño)
- > Olivier Schrauwen *Arsène Schrauwen*, vertaald in het Noors door Bodil Engen (No Comprendo Press, Oslo)
- > Simon Spruyt *Papa Zoglu*, vertaald in het Frans door Laurent Bayer (Editions Mème pas mal, Marseille)

Poëzie

- > Diverse auteurs (Els Moors, Charles Ducal e.a.) *Belgium Bordelio II*, vertaald in het Frans door Jan H. Mysjkin en Pierre Gallissaires (L'Arbre à paroles, Amay)
- > Jan H. Mysjkin *S.A.M.D., S.A.M.D...* (Enz., enz...), vertaald in het Roemeens door Constantin Abaluta en Jan H. Mysjkin (Max Blecher, Judetul Bistrita-Nasaud)

Essay en non-fictie

- > Jan Fabre *Nocni Dnevnik (1985-1991)* (Nachtboek 1985-1991), vertaald in het Servisch door Jelica Novakovic Lopusina (Kulturni Centar Beograda, Belgrado)
- > Jan Fabre *Diario nocturno (1978-1984)* (Nachtboek 1978-1984), vertaald in het Spaans door Julio Grande (Casimiro libros, Madrid)
- > Jan Fabre *Diario nocturno (1985-1991)* (Nachtboek 1985-1991), vertaald in het Spaans door Julio Grande (Casimiro libros, Madrid)
- > Lieve Joris *Sam Kapilari* (De poorten van Damascus), vertaald in het Turks door Barış Behramoğlu (Tekin Publishing, Istanboel)
- > David Van Reybrouck *Protiv izbora* (Tegen verkiezingen), vertaald in het Servisch door Olivera Petrovic van der Leeuw (Futura Publikacije, Novi sad)
- > David Van Reybrouck *Für einem anderen Populismus* (Pleidooi voor populisme), vertaald in het Duits door Arne Braun (Wallstein, Göttingen)
- > David Van Reybrouck en Mohamed El Bachiri *Mein Dschihad der Liebe* (Een Jihad van Liefde), vertaald in het Duits door Waltraud Hüsmert (S. Fischer Verlag, Frankfurt am Main)
- > Paul Verhaeghe *Says who?* (Autoriteit), vertaald in het Engels door David Shaw (Scribe Publications, Londen)

BIJLAGE 3

Het boekenvak in 2017 – trends en evoluties

Het Vlaams Fonds voor de Letteren (VFL) werkt graag, veel en goed samen met sterke partners in het boeken- en letterenveld en over beleidsdomeinen heen. Het bevindt zich dan ook in een goede positie om de trends en evoluties in het boekenvak van het afgelopen jaar te schetsen.

Negatieve omzetonwikkeling

De afzet van het boekenvak kent voor 2017 met 12.420.000 verkochte boeken een terugval van 3% in het aantal verkochte exemplaren. Als je dat vervolgens bekijkt in het licht van de financiële waarde van de verkochte boeken in 2017 (€ 165,1 miljoen) dan bedraagt de daling slechts 1,5%.

De meest opvallende groei situeert zich bij de informatieve non-fictieboeken. Het meest succesvolle boek in Vlaanderen in 2017 is opnieuw een kookboek en deze keer wisselt Pascale Naessens de wacht voor Sandra Bekkari: *Nooit meer diëten*. De best verkochte literaire titel staat op nummer 3: *Oorsprong* van Dan Brown. De eerste literaire roman van eigen bodem vinden we op nummer 12 met *Wil* van Jeroen Olyslaegers. Dat is meteen ook de enige Vlaamse literaire fictietitel in de top 20.

Zowat alle genres leveren in

In 2017 kende alleen het genre informatieve non-fictie een zeer opvallende groei: qua verkochte boeken met 7% en qua financiële waarde met 6,8%. Daar zit het boek *Mazzel tov* van Margot Vanderstraeten, over het leven van Chassidische Joden in Antwerpen, met ruim 35.000 verkochte exemplaren voor veel tussen.

Fictie moest ruim 3,4% in waarde inleveren, strips zakten 2,2%, non-fictie vrijetijd verkocht 5,6% minder en ook kinderboeken noteerden 3,9% lager.

Onlineverkoop steeds belangrijker

Hoewel het e-boek zelf nog steeds minder dan 5% van alle verkoop scoort, neemt de verkoop via internet wel een steeds groter stuk van de koek in. Internetwinkels of webshops (bijv. Bol.com) zien hun omzet in 2017 stijgen met liefst 13% en hun marktaandeel groeit ook spectaculair, van 17,3% naar 19,9%. De online markt beslaat nu meer dan 16% van de totale afzet: één papieren boek op zes wordt in Vlaanderen dus online verkocht. De evolutie van de kleinhandel naar e-commerce wordt, net zoals in vele andere branches, elke maand duidelijker.

Alle andere kanalen kenden een daling: boekhandelsketens -4,3%, onafhankelijke boekhandelaren -8% en supermarkten -4,3%.

Gereguleerde boekenprijs

De implementatie van de Gereguleerde Boekenprijs (GBP) in Vlaanderen op 1 juli 2017 verliep op praktisch en technisch vlak eerder stroef. Een aantal commerciële partners was laat met aanpassingen op technologisch vlak, wat de omzet mogelijk – in de beginfase – enigszins geremd kan hebben. Ook de aanpassing aan de verschillende GBP in Vlaanderen en in de Franse Gemeenschap heeft wellicht een vertragend effect gehad op de marktontwikkelingen. Zodra ook de puzzel voor Brussel (voorjaar 2018) gelegd zal zijn, zouden die kinderziektes moeten worden verholpen. Voor een echte effectmeting van de verhoopte resultaten van de GBP is het echter wachten op de eerste tussentijdse evaluatie. Intussen werd in opdracht van minister van Cultuur Sven Gatz door onderzoeksbureau GfK wel de noodzakelijke nulmeting uitgevoerd.

Uitgevers in Vlaanderen en Nederland

Los van de negatieve omzetontwikkeling was 2017 ook op inhoudelijk vlak een jaar met de nodige veranderingen in het uitgeversvak. Opvallend daarbij is dat de marktdominantie van enkele grote(re) concerns onder behoorlijke druk komt te staan en dat auteurs nadrukkelijk(er) hun plek opeisen en niet langer vrede nemen met een bijrol.

WPG als groep werd geconfronteerd met behoorlijk wat turbulentie.

- > Bij De Bezige Bij trok een aantal auteurs uit onvrede de deur achter zich dicht (onder meer Leon de Winter, Jessica Durlacher, A.F.Th. van der Heijden, Charlotte Mutsaers en Maartje Wortel).
- > Patrick Swart, CEO bij WPG, zei dat *Vijftig tinten grijs* misschien wel het meest succesvolle literaire boek was van de laatste 10 jaar. Via wetenschappelijk onderzoek naar algoritmes zou hij willen bepalen wat toekomstige bestsellers zouden worden en welke literaire boeken geen kansen meer zouden krijgen. Beide uitspraken zorgden voor flink wat media-aandacht en debat.
- > Een poging om Querido Kind (nog overgebleven binnen WPG) los te weken, botste op een (té) hoge vraagprijs vanwege WPG. De mislukking van die poging leidde tot een opstand van zowel de volledige redactie als een 60-tal kinder- en jeugdauteurs. In 2018 komen ze wellicht met een nieuwe imprint onder Singel Uitgeverijen.
- > Eind december scheurde onder leiding van Jeroen Overstijns (CEO bij WPG België) de Belgische tak van het bedrijf zich los van het moederhuis. Voortaan gaat de uitgeverij onafhankelijk door als Standaard Uitgeverij, met steun van onder meer productiehuis De Mensen en ex-WPG-baas Koen Clement.

Het Nederlandse concern Veen Bosch en Keuning trekt voortaan voluit de kaart van Bookchoice. Dat is een online platform dat, naar analogie met Spotify, inzet op een abonnement voor lezers en boeken. Te vrezen valt dat zo'n digitale 'all you can read'-service het verdienmodel van de auteur zwaar onder druk kan zetten. Het was een belangrijke reden voor succesuitgeefster Mizzi van der Pluim om bij de imprint Atlas Contact te vertrekken, samen met een reeks auteurs, onder wie Dimitri Verhulst, P.F. Thomése en Joris Luyendijk.

Minder zichtbaar maar minstens even belangrijk is de vaststelling dat reguliere uitgevers steeds minder poëzie uitgeven. Gevestigde dichters moeten soms jaren wachten op een nieuwe publicatie, en voor de jonge garde zijn er sowieso veel minder publicatiemogelijkheden.

Even opvallend is het stijgende aanbod van selfpublishingbedrijven die duchtig in de vijver van uitgaven in eigen beheer vissen. Sommige van die organisaties nemen het niet al te nauw met het ondernemerschap van auteurs en durven dubieuze businessmodellen te hanteren, die inspelen op goedgelovigheid van debuterende auteurs. Voorlopig heeft nog geen enkele auteur in de Lage Landen een groot commercieel of literair succes weten te behalen via dit kanaal, wat niet meteen pleit voor een andere houding tegenover dit fenomeen in opmars.

Ten slotte was 2017 ook voor Boek.be als koepelorganisatie van het Vlaamse boekenvak een belangrijk jaar. Na een herstructurering is de koepel nu omgeturnd naar een serviceorganisatie, waarbij de drie belangenverenigingen (GAU, GEWU en VVB) via hun respectieve raden van bestuur hun prioritaire plan van aanpak naar voren schuiven. De bedoeling is om op die manier tot een slagkrachtiger beleid te komen, dat dichter aanleunt bij de reële uitdagingen van zowel uitgevers als boekhandelaars.

Analyse cijfers auteurslezingen 2017

In 2017 stagneerde het aantal aanvragen voor auteurslezingen: het VFL ondersteunde 2.590 lezingen, in vergelijking met 2.660 in 2016, 2.342 in 2015 en 2.178 in 2014. De Jeugdboekenmaand in maart blijkt de meest populaire periode: maar liefst 1.000 lezingen vinden in die periode plaats. Verder zijn ook evenementen als de Poëzieweek, Toast Literair en de Voorleesweek populair.

Het valt op dat het percentage lezingen aangevraagd door bibliotheken toeneemt: 46% van alle aanvragen gebeurt door bibliotheken (gevolgd door 32% scholen, 14% socio-culturele verenigingen, 6% kunstorganisaties en cultuurcentra, 1% boekhandels, 1% leesclubs en 1% zorginstellingen). Twee derde van de lezingen wordt georganiseerd voor kleuters, kinderen en jongeren; een derde voor volwassenen. De meest populaire genres waarover lezingen worden gegeven, zijn dan ook kinderboeken (30%) en geïllustreerde boeken (18%), gevolgd door poëzie (15%), jongerenboeken (11%), proza (11%), non-fictie (10%), strips (2%) en vertaalde boeken (2%).

In totaal bereikten de gesubsidieerde auteurslezingen in 2017 maar liefst 140.000 bezoekers. Een gemiddelde auteurslezing lokt 55 aanwezigen.

In 2017 gaven 443 auteurs minstens één gesubsidieerde auteurslezing. In totaal zijn 705 auteurs opgenomen op de auteurslijst. Gemiddeld geeft een auteur 6 gesubsidieerde lezingen.

In 2017 besteedde het VFL €267.200 aan de ondersteuning van via de website aangevraagde auteurslezingen. Daarnaast werd nog €471.141 geld uit de markt (honoraria en terugbetaling van (vervoers)onkosten van de organisatoren) via het VFL aan de auteurs betaald.

Organisatoren die verschillende kort opeenvolgende auteurslezingen plannen met een of meerdere auteurs (bijv. een auteurstournee) kunnen een overkoepelende aanvraag indienen voor de verschillende lezingen samen. De adviescommissie Auteurslezingen beoordeelt de aanvraag. In 2017 werden er twee dergelijke projecten ondersteund. Het Instituut Heilige Familie Sint-Niklaas en de bibliotheek van Sint-Niklaas organiseerden op 20 februari 2017 voor de vierde keer een voorleestoer voor jongeren van het tweede jaar van alle richtingen en netten van de secundaire scholen uit Sint-Niklaas. Meer dan 1.500 jongeren, waaronder verschillende OKAN-leerlingen, genoten van verschillende auteurslezingen op bijzondere locaties in Sint-Niklaas. Aan de voorleestoer deden 50 auteurs mee die in verschillende genres gepubliceerd hebben voor deze doelgroep (kinder- en jeugdauteurs, illustratoren, stripauteurs). De auteurs ontvingen een honorarium van €150 euro per dagdeel, €300 per dag. Het VFL droeg €100 subsidie per dagdeel bij. Dit is hetzelfde subsidiebedrag dat ook via de website voor auteurslezingen kan worden aangevraagd. De subsidie bedroeg in totaal €10.000.

Het Cultuurcentrum in Deinze organiseerde op 14 en 15 oktober de Vlaamse Poëziedagen in het Kasteel van Ooidonk. Hiermee wou Deinze de 80ste verjaardag van de Vlaamse Poëziedagen, georganiseerd door Basiel De Craene, herdenken. 15 auteurslezingen van diverse dichters werden via de subsidielijns voor auteurslezingen ondersteund voor een bedrag van in totaal €1.500.

BIJLAGE 5

Afschrijvingstabel investeringen 2017

31/12/17		38.069,80	AW	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Hardware													
Drive IT	62,07	1.489,67	62,07	0,00									
Drive IT	694,25	3.570,45	694,25	0,00									
Drive IT	512,61	1.537,82	512,61	170,87	0,00								
Drive IT	688,16	2.064,47	688,16	286,73	0,00								
Axi cm server	2.341,65	7.024,96	2.341,65	975,69	0,00								
Drive IT	1.967,80	5.903,41	1.967,80	819,92	0,00								
Drive IT	1.643,70	4.931,09	1.643,70	684,87	0,00								
Drive IT	623,64	1.870,93	623,64	623,64	51,97	0,00							
Drive IT	1.044,67	3.134,00	1.044,67	1.044,67	696,44	0,00							
Drive IT	2.815,35	16.892,07	2.815,35	5.630,69	5.630,69	2.815,35							
Drive IT	238,37	2.860,44	238,37	953,48	953,48	715,11							
		12.632,27											
Software													
Axi auteurslez	1.123,12	20.216,08	1.123,12	0,00									
Crosscheck	236,22	4.252,01	236,22	0,00									
Crosscheck	51,42	1.851,23	51,42	0,00									
Wieni	3.565,47	10.696,40	3.565,47	3.565,47	297,12	0,00							
Dog & Pony	4.416,50	13.249,50	4.416,50	4.416,50	368,04	0,00							
Dog & Pony	2.208,25	6.624,75	2.208,25	2.208,25	184,02	0,00							
Wieni	3.268,34	10.696,40	3.268,34	3.565,47	3.565,47	297,12	0,00						
Wieni	3.268,34	10.696,40	3.268,34	3.565,47	3.565,47	297,12	0,00						
		18.137,66											
Meubilair													
Bulo	2.286,35		2.286,35	64,78	0,00								
Bulo	93,80		93,80	17,59	0,00								
Bulo	57,07		57,07	14,27	0,00								
Bulo	168,74		168,74	42,18	0,00								
Bulo	105,12		105,12	38,02	0,00								
Bulo	80,61		80,61	40,30	0,00								
Bulo	180,05	1.800,48	180,05	180,05	180,05	180,05	180,05	180,05	180,05	29,99	0,00		
Bulo	390,88	3.908,78	390,88	390,88	390,88	390,88	390,88	390,88	390,88	244,28	0,00		
Bulo	107,45	1.074,48	107,45	107,45	107,45	107,45	107,45	107,45	107,45	71,61	0,00		
Bulo	437,17	4.371,73	437,17	437,17	437,17	437,17	437,17	437,17	437,17	437,17	273,23	0,00	
Bulo	368,81	3.688,08	368,81	368,81	368,81	368,81	368,81	368,81	368,81	368,81	368,81	368,81	92,20
		4.276,05											
MVA gebouw													
Decorazione	1.043,73		1.043,73	1.043,73	1.043,73	1.043,73	1.043,73	1.043,73	1.043,73	1.043,73	1.043,73	1.043,73	1.043,73
Studio Dedoncker	138,65		138,65	138,65	138,65	138,65	138,65	138,65	138,65	138,65	138,65	138,65	138,65
Tony Mertens	1.819,84		1.819,84	1.819,84	1.819,84	1.819,84	1.819,84	1.819,84	1.819,84	1.819,84	1.819,84	1.819,84	1.819,84
Zeno	21,60		21,60	21,60	21,60	21,60	21,60	21,60	21,60	21,60	21,60	21,60	21,60
		3.023,82											
			38.069,80	33.237,03	19.820,88	8.632,88	4.508,18	4.508,18	4.175,68	3.665,86	3.392,63	3.116,02	

BIJLAGE 6

Resultatenrekening

KOSTEN		31/12/17	31/12/16
31 II.	BEDRIJFSKOSTEN	6.483.767,19	7.803.775,77
31 II.B	DIENSTEN EN DIVERSEN	61	397.729,18
	Verzekeringen	820,47	321,27
	Jaarverslag	4.521,22	3.694,10
	Algemene publicaties	0,00	651,83
	Nieuwjaarsreceptie	10.438,05	10.372,15
	Reis- en verblijfskosten	12.304,56	8.818,76
	Kantoormaterialen	5.463,93	4.731,49
	Catering interne vergaderingen	8.463,93	8.065,49
	Huur vergaderruimte	814,20	10,00
	Externe zakenlunch	2.351,39	4.956,07
	Post- en koerierdiensten	14.433,62	13.561,98
	Telefooncentrale	5.184,68	5.026,04
	(Mobiele) telefonie	7.250,49	15.496,01
	Internetverbindingen	1.145,14	1.123,54
	Werkingskosten website, hosting	2.022,55	2.157,89
	Ontwikkelingskosten buitenlandwebsite	2.370,09	0,00
	Uitbesteden taken communicatie	0,00	1.760,00
	Werkingskosten website Auteurslezingen	13.414,36	24.128,61
	Werkingskosten buitenlandwebsite	3.740,74	0,00
	Erelonen, honoraria	804,20	4.975,09
	Presentiegelden bestuur en commissies	110.299,40	111.082,39
	Audit boekhouding	6.988,96	9.263,56
	Beheerskosten sociaal secretariaat	12.691,43	13.009,25
	Sociaal secretariaat preventie/medisch toezicht	2.064,50	1.809,51
	Logo, huisstijl	4.840,30	4.112,38
	Documentatie	2.187,35	2.790,10
	Relatie- en representatiekosten	4.769,84	2.080,55
	Terugbetaling eigen kosten werkgever	7.900,00	6.645,00
	Energiekosten	7.331,29	4.776,49
	Onderhoud- en herstellingen	16.493,79	16.616,85
	Onderhoud computers	13.560,25	17.373,98
	Licenties software	14.126,58	11.822,93
	Onderhoud copier	2.193,86	910,54
	Onderhoud databank	23.011,78	19.177,29
	Huur AXI server	7.652,04	7.652,04
	Verhuizing	16.155,03	6.261,75
	Huishuur	49.919,16	51.223,98
C.31 II. C	BEZOLDIGINGEN, SOC.LASTEN, PENSIOENEN	62	1.031.293,76
	Bezoldiging bedienden	635.392,22	700.629,42
	Vakantiegeld bedienden	63.747,67	61.169,79
	Eindejaarspremie bedienden	50.377,52	55.640,90
	Werkgeversbijdragen RSZ bedienden	191.152,90	211.460,31
	Andere personeelskosten	24.191,14	26.735,18
	Groepsverzekering	46.570,28	50.097,75

	Verzekering arbeidsongeschiktheid		713,64	0,00
	Opleiding personeel		5.574,46	841,30
	Woon- werkverkeer		22.124,54	23.841,21
	Provisie vakantiegeld		109.264,53	117.815,14
	terugname vakantiegeld		-117.815,14	-117.632,34
31 II. D.	AFSCHRIJVINGEN OP OPRICHT.,VASTE ACTIVA	630	38.069,80	60.849,09
	Afschrijvingen		38.069,80	60.849,09
31 II. G.	ANDERE BEDRIJFSKOSTEN	640	5.016.674,45	6.215.869,11
	Werkbeurzen auteurs		734.942,55	705.059,52
	Werkbeurzen non-fictie		144.200,00	79.837,79
	Stimuleringsbeurzen auteurs		29.000,00	19.000,00
	Biografieën		20.000,00	0,00
	Communicatie auteurslezingen		2.742,50	3.197,42
	Subsidie auteurslezingen		267.200,00	266.000,00
	Bijdrage organisator auteurslezingen		415.665,49	387.153,40
	Vervoerskosten auteurslezingen		54.940,61	56.760,32
	Andere kosten auteurslezingen		1.157,40	1.168,27
	Auteurslezingen projecten		10.400,00	17.400,00
	Scholenproject Boekenbeurs		9.324,08	8.644,63
	Projectbeurzen vertalers		64.685,00	91.325,00
	Stimuleringsubsidies vertalers		10.500,00	9.900,00
	Externe beoordelaars binnenland		6.400,99	5.150,00
	Productiesubsidies binnenland		42.413,00	45.374,38
	Doelgroepgerichte literaire publicaties		29.900,00	33.200,00
	Literaire Manifestaties		81.490,00	97.265,00
	Literaire Organisaties		1.095.000,00	985.000,00
	Project leesbevordering/participatie		101.900,00	204.825,00
	Iedereen Leest		937.650,00	937.650,00
	Auteursgenootschappen		5.250,00	4.500,00
	Tijdschriftensubsidies		236.125,00	202.000,00
	Tijdschriften projecten		13.000,00	0,00
	Steunaankopen tijdschriften		421,00	778,40
	Werkbeurzen stripauteurs		145.600,00	90.000,00
	Mentoraten Stripauteurs		1.800,00	0,00
	Vertaaldagen		5.676,60	3.959,40
	Expertisecentrum Literair Vertalen (binnenland)		7.500,00	7.500,00
	BoekenOverleg		3.834,52	0,00
	Staat van het Boek		1.050,00	0,00
	Deskundigheidsbevordering projecten		4.853,90	3.135,00
	Vlaamse Auteursvereniging		42.000,00	42.000,00
	Poëziepromotie		14.786,40	3.550,00
	Poëzieplatform		20.000,00	
	Armoedebestrijding		2.567,95	3.354,53
	Interculturaliteit		1.700,00	1.270,53
	Uitzonderlijke projecten		15.700,00	5.399,99
	Voorzitterschap lbby		0,00	5.000,00
	Dynamische canon		13.500,00	19.650,00
	Translation Grant		158.024,00	85.892,87
	Grant for illustrated books		59.285,00	75.150,29
	Poetry grant		29.389,50	35.832,00
	Auteursbezoeken		18.141,37	19.718,34
	Travel grant		4.390,75	0,00
	Residentiewerking buitenland		1.312,59	100.000,00

	Externe beoordelaars buitenland		7.064,41	5.622,00
	Aankoop documentatie buitenland		123,58	412,35
	Arts Flanders		2.000,00	0,00
	Auteursfiches buitenland		821,00	4.960,79
	Fragmentvertalingen buitenland		7.088,58	4.603,50
	Website buitenland		11.822,92	873,75
	Phares du Nord		0,00	3.305,02
	Vondel		0,00	4.405,87
	Else Otten		0,00	3.690,14
	Stripfestival Angoulême		1.589,39	3.630,49
	Bologna Book Fair		12.109,48	10.064,80
	Frankfurter Buchmesse		14.479,73	37.475,13
	London Book Fair		5.480,83	13.442,40
	Prospectie + andere internationale vakbeurzen		5.472,05	11.383,36
	Huur, vaste kosten Vertalershuis		17.351,49	17.149,01
	Overhead, ICT, documentatie Vertalershuis		11.711,25	8.673,30
	Vergoeding vertalers Vertalershuis		20.891,25	16.541,60
	Frankfurt Gastland (opvolging)		30.625,00	0,00
	ENLIT		131,60	190,27
	Projectsubsidie fragmentvertalingen		12.150,00	11.250,00
	Poetry International Web		2.083,20	2.091,87
	Lyriekline		639,41	1.122,75
	Les Phares du Nord (focus op Frankrijk)		5.959,17	0,00
	Expertisecentrum Literair Vertalen (buitenland)		7.500,00	7.500,00
	Publishers Tour Proza		15.249,73	0,00
	Publishers Tour Kinder- en Jeugdliteratuur		7.371,78	12.955,81
	Publishers Tour Non-Fictie		8.405,76	0,00
	Festivals		0,00	161,80
	Pool beoordelaars boeken promotie buitenland		840,00	1.120,00
	Werkingskosten buitenland		2.825,23	2.151,56
	F16 Werkingskosten		0,00	979.699,11
	F16 Communicatie		0,00	140.378,90
	F16 Relatie- en representatiekosten		0,00	542,52
	F16 Catering interne vergaderingen		0,00	299,34
	F16 Beurzen en Festivals		0,00	36.687,79
	F16 Vertalingen Duits		0,00	73.206,86
	Over te dragen subsidieregelingen		-60.532,59	92.674,94
31 V.	FINANCIELE KOSTEN		248,26	251,88
31 V. C.	ANDERE FINANCIELE KOSTEN	652	248,26	251,88
	Betalingsverschillen		0,02	0,63
	betalingverschillen neg		1,69	0,30
	Bankkosten		246,55	250,95
	TOTAAL KOSTEN		6.484.015,45	7.804.027,65
	OPBRENGSTEN		31/12/17	31/12/16
41 I.	BEDRIJFSOPBRENGSTEN		6.500.046,24	7.430.656,52
41 I. E	ANDERE BEDRIJFSOPBRENGSTEN	74	544.046,24	497.656,52
	Terug biografiebeurs		20.000,00	0,00
	Terug subsidie auteurslezingen		100,00	1.400,00
	Terug bijdrage organisator auteurslezing		416.227,49	386.499,75
	Terug vervoerskosten auteurslezingen		54.914,41	56.597,42
	Terug andere kosten auteurslezingen		1.161,60	1.188,27
	Terug scholenproject Boekenbeurs		0,00	169,28

	Terug productiesubsidies binnenland		463,81	1.065,66
	Terug literaire manifestaties		570,00	180,00
	terug literaire organisaties		0,00	4.500,00
	Terug leesbevordering		7.637,96	1.365,64
	Terug auteursgenootschappen		75,00	75,00
	Terug subsidies literaire tijdschriften		2.500,00	5.787,50
	Terug Boekenoverleg		3.375,00	3.825,00
	terug deskundigheidsbevordering		1.000,00	0,00
	Terug dynamische canon		1.965,00	0,00
	Terug translation grant		6.010,00	9.844,00
	Terug grant illustrated books		2.087,35	0,00
	Terug poetry grant		11.575,00	14.595,00
	Terug travel grant		992,33	0,00
	Terug fragmentvertalingen buitenland		618,22	387,15
	Terug stripfestival Angoulême		1.712,60	6.646,30
	Terug Bologna Book Fair		2.234,10	0,00
	Terug Frankfurter Buchmesse		0,00	1.282,50
	Terug projectsbusidie fragmentvertalingen		750,00	0,00
	Terug Publishers Tours		353,77	0,00
	Terug F16 Vertalingen Duits		395,00	395,00
	Andere operationele opbrengsten		7.327,60	1.853,05
41 I. D	INKOMEN EN KAPITAALOVERDRACHTEN(DOTATIE)	73	5.956.000,00	6.933.000,00
	Dotatie		5.951.000,00	6.928.000,00
	Toelage vzw Musea & Erfgoed A'pen		5.000,00	5.000,00
41 IV.	FINANCIELE OPBRENGSTEN		9,98	16,47
41 IV. B	OPBRENGSTEN UIT VLOTTENDE ACTIVA	751	9,95	16,05
	Intrest borgtocht		9,95	16,05
41 IV. C.	ANDERE FINANCIELE OPBRENGSTEN	752	0,03	0,42
	Betalingsverschillen		0,03	0,42
41. XI.	RESULTAATVERWERKING	79	62.862,82	545.794,06
	Onttrekking aan bestemde reserve		62.862,82	545.794,06
TOTAAL OPBRENGSTEN			6.562.919,04	7.976.467,05
RESULTAATVERWERKING 2017				
TOTAAL OPBRENGSTEN			6.562.919,04	
TOTAAL KOSTEN			6.484.015,45	
TOTAAL			78.903,59	

Single audit verslagen van de bedrijfsrevisor

**SINGLE AUDIT VERSLAG VAN DE COMMISSARIS
AAN DE RAAD VAN BESTUUR
VAN HET VLAAMS FONDS VOOR DE LETTEREN VOI
GENERAAL VAN MERLENSTRAAT 30
2600 BERCHEM
OVER DE JAARREKENING CONFORM HET REKENDECREET EN DE
UITVOERINGSBESLUITEN BETREFFENDE HET BOEKJAAR AFGESLOTEN OP
31 DECEMBER 2017 (art. 9 §4 van het besluit single audit)**

Overeenkomstig artikel 50 §1 van het decreet van 8 juli 2011, houdende regeling van de begroting, de boekhouding, de toekenning van subsidies en de controle op de aanwending ervan, en de controle door het Rekenhof ("het rekendecreet"), brengen wij u verslag uit in het kader van onze opdracht van commissaris tot controle van de jaarrekening conform het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten (de "jaarrekening") van het Vlaams Fonds voor de Letteren (de "Vlaamse rechtspersoon"). Dit verslag bevat ons verslag over de controle van de jaarrekening conform het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten alsook het verslag betreffende de overige door wet- en regelgeving gestelde eisen. Deze verslagen zijn één en ondeelbaar.

Verslag over de controle van de jaarrekening conform het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten

Oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de controle uitgevoerd van de jaarrekening conform het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten van de Vlaamse rechtspersoon, die de balans op 31 december 2017 omvat, alsook de resultatenrekening van het boekjaar afgesloten op die datum en de toelichting, met een balanstotaal van € 1.291.672 en waarvan de resultatenrekening afsluit met een positief saldo van het boekjaar van € 16.041.

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening conform het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten een getrouw beeld van het vermogen en de financiële toestand van de Vlaamse rechtspersoon per 31 december 2017, alsook van haar resultaten over het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten daarvan.

Basis voor het oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens de internationale controlestandaarden (ISA's) zoals van toepassing in België. Onze verantwoordelijkheden op grond van deze standaarden zijn verder beschreven in de sectie "Verantwoordelijkheden van de commissaris voor de controle van de jaarrekening" van ons verslag. Wij hebben alle deontologische vereisten die relevant zijn voor de controle van de jaarrekening conform het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten in België nageleefd, met inbegrip van deze met betrekking tot de onafhankelijkheid.

Wij hebben van het bestuursorgaan en van de personen die aangesteld zijn door de Vlaamse rechtspersoon de voor onze controle vereiste toelichtingen en informatie verkregen.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verantwoordelijkheid van de raad van bestuur voor het opstellen van de jaarrekening

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarrekening die een getrouw beeld geeft in overeenstemming met het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten ten behoeve van de Vlaamse Regering en het Rekenhof. De raad van bestuur is eveneens verantwoordelijk voor het implementeren van de interne beheersing die de raad van bestuur noodzakelijk acht voor het opstellen van de jaarrekening conform het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten die geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten.

Verantwoordelijkheid van de commissaris voor de controle van de jaarrekening

Onze doelstellingen zijn het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid over de vraag of de jaarrekening conform het rekendecreet en haar uitvoeringsbesluiten als geheel geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten en het uitbrengen van een commissarisverslag waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoog niveau van zekerheid, maar is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de ISA's is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer die bestaat. Afwijkingen kunnen zich voordoen als gevolg van fraude of fouten en worden als van materieel belang beschouwd indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat zij, individueel of gezamenlijk, de economische beslissingen genomen door gebruikers op basis van deze jaarrekening, beïnvloeden.

Als deel van een controle uitgevoerd overeenkomstig de ISA's, passen wij professionele oordeelsvorming toe en handhaven wij een professioneel-kritische instelling gedurende de controle. We voeren tevens de volgende werkzaamheden uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening conform het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten een afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten, het bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden die op deze risico's inspelen en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Het risico van het niet detecteren van een van materieel belang zijnde afwijking is groter indien die afwijking het gevolg is van fraude dan indien zij het gevolg is van fouten, omdat bij fraude sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten om transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing ;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle, met als doel controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn maar die niet zijn gericht op het geven van een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing van de instelling ;
- het evalueren van de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van de door het bestuursorgaan gemaakte schattingen en van de daarop betrekking hebbende toelichtingen ;
- het evalueren van de algehele presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening, en van de vraag of de jaarrekening de onderliggende transacties en gebeurtenissen weergeeft op een wijze die leidt tot een getrouw beeld.

Wij communiceren met het bestuursorgaan onder meer over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante controlebevindingen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing die wij identificeren gedurende onze controle.

Benadrukking van een bepaalde aangelegenheid - Bepaling inzake financiële verslaggeving

Aangezien de jaarrekening werd opgesteld in overeenstemming met het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten en in het kader van de doelstellingen van dit referentiekader, is de jaarrekening niet geschikt voor andere doeleinden.

Verslag betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde eisen

Verantwoordelijkheden van de raad van bestuur

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen en de inhoud van de andere informatie opgenomen in het jaarverslag en het naleven van het oprichtingsdecreet en van de bepalingen uit het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten daarvan, alsmede van de statuten en van de wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften die van toepassing zijn op het voeren van de boekhouding.

Verantwoordelijkheden van de commissaris

In het kader van onze opdracht, is het onze verantwoordelijkheid om, in alle van materieel belang zijnde opzichten, de naleving van het oprichtingsdecreet en de statuten na te gaan.

Vermeldingen betreffende de onafhankelijkheid

Ons bedrijfsrevisorenkantoor heeft geen opdrachten verricht die onverenigbaar zijn met de wettelijke controle van de jaarrekening en ons bedrijfsrevisorenkantoor is in de loop van ons mandaat onafhankelijk gebleven tegenover de Vlaamse rechtspersoon.

Andere vermeldingen

- Onverminderd formele aspecten van ondergeschikt belang, werd de boekhouding gevoerd in overeenstemming met het rekendecreet en diens uitvoeringsbesluiten.
- Wij dienen u geen verrichtingen of beslissingen mede te delen die in overtreding met het oprichtingsdecreet, de bepalingen uit het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten daarvan, of van de statuten van de entiteit zijn gedaan of genomen.

Kortrijk, 30 maart 2018

Vandelanotte Bedrijfsrevisoren burgerlijke vennootschap onder de vorm van een CVBA
Commissaris
Vertegenwoordigd door

Nikolas Vandelanotte
Bedrijfsrevisor

**SINGLE AUDIT VERSLAG VAN DE COMMISSARIS AAN DE RAAD VAN BESTUUR
VAN HET VLAAMS FONDS VOOR DE LETTEREN VOI
GENERAAL VAN MERLENSTRAAT 30
2600 BERCHEM
INZAKE DE CONTROLE VOOR HET BOEKJAAR 2017 OP DE NALEVING VAN DE
BESLISSINGEN EN TOEKENNINGSVOORWAARDEN OPELEGD DOOR DE REGULERENDE
OVERHEID BIJ DE UITVOERING VAN DE BEGROTING EN DE RAPPORTERING
DESBETREFFEND (art. 9§5 van het besluit single audit)**

Overeenkomstig artikel 9, §5 van het besluit van de Vlaamse Regering van 7 september 2012 betreffende controle en single audit, werd, bijkomend aan onze controle van de jaarrekening conform het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten waarover wij in het eerste deel van deze bundel verslag hebben uitgebracht, een controle gepland en uitgevoerd om een conclusie met redelijke mate van zekerheid te geven omtrent de naleving van de beslissingen en toekenningsvoorwaarden opgelegd door de regulerende overheid, bij de uitvoering van de begroting voor het boekjaar afgesloten op 31 december 2017, en de rapportering betreffende de uitvoering van de begroting.

Naleving van de beslissingen en toekenningsvoorwaarden opgelegd door de regulerende overheid bij de uitvoering van de begroting en de rapportering desbetreffend

Verantwoordelijkheid van de raad van bestuur voor het naleven van de beslissingen en toekenningsvoorwaarden opgelegd door de regulerende overheid verbonden aan de begroting

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de begroting alsook voor de naleving van de relevante wet- en regelgeving bij de uitvoering van de begroting en voor de rapportering desbetreffend.

De raad van bestuur is tevens verantwoordelijk voor het opstellen van Deel II Budgettaire rapportering van de rapporteringssjabloon Vlaamse Overheid, opgesteld ten behoeve van de Vlaamse Regering en het Rekenhof en van de diensten van het Vlaams ministerie, bevoegd voor het financiële en budgettaire beleid, die belast zijn met de opmaak en consolidatie van de algemene rekeningen, overeenkomstig de richtlijnen uitgevaardigd door het Departement Financiën en Begroting.

Verantwoordelijkheid van de commissaris met betrekking tot de controle van de naleving van de relevante wet- en regelgeving bij de uitvoering van de begroting

Het is onze verantwoordelijkheid om een conclusie te geven op grond van onze beoordeling. Wij hebben onze werkzaamheden uitgevoerd volgens de *International Standard for Assurance Engagements 3000* (ISAE 3000). Deze standaard vereist dat wij deontologische voorschriften naleven alsook de beoordeling plannen en uitvoeren teneinde een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de uitvoering van de begroting en de rapportering desbetreffend, in alle van materieel belang zijnde opzichten, in overeenstemming is met de wet- en regelgeving hierop van toepassing. Deze standaard vereist tevens dat het kantoor ISQC1 toepast en derhalve beschikt over een systeem van interne kwaliteitsbewaking, inclusief geschreven procedures, procedures aangaande de compliance met ethische en professionele vereisten alsmede wettelijke en regelgevende vereisten.

Bij het uitvoeren van onze opdracht hebben wij de gehandeld in overeenstemming met de vereisten aangaande onafhankelijkheid en beroepsethiek zoals deze zijn opgenomen in de Belgische wetgeving en in de Code of Ethics zoals uitgegeven door de "International Ethics Standards Board for Accountants". Deze vereisten zijn gestoeld op de principes van integriteit, objectiviteit, professionele competenties, confidentialiteit en professioneel gedrag.

De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de beoordeling door de commissaris, met inbegrip van diens inschatting van de risico's van een afwijking van materieel belang in de overeenstemming.

De omvang van onze werkzaamheden bestond onder meer uit de volgende punten:

- Nagaan of de budgettaire items zoals wettelijk opgelegd alle en overeenstemmend werden opgenomen in de budgettaire rapportering;
- Nagaan of het formaat en de items van de "budgettaire rekening" overeenstemmen met die van het budget en omgekeerd;
- Nagaan of er geen budgetten werden overbesteed. Met uitzondering van de overbesteding van budgetlijn 34 'inkomenoverdracht aan gezinnen' voor een bedrag van 503.674 EUR, dienen we geen andere overbestedingen te melden.
- Controleren of budgetwijzigingen zijn verlopen conform de reglementering, in het bijzonder op geautoriseerde wijze;
- Controleren of budgetoverdrachten zijn verlopen conform de reglementering, in het bijzonder op geautoriseerde wijze;
- Nagaan of de vormvereisten van de budgettaire rapportering werden nageleefd;
- Controleren van de aansluiting tussen het bedrijfseconomisch resultaat en het begrotingsresultaat, opgenomen in toelichting 19 van Deel II Budgettaire rapportering

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om daarop onze conclusie te baseren.

Conclusie omtrent de uitvoering van de begroting

Met uitzondering van voormelde overbesteding is de uitvoering van de begroting en de aansluiting van de uitvoering van de begroting bij de jaarrekening conform het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten, naar ons oordeel, in alle van materieel belang zijnde opzichten, in overeenstemming met de beslissingen en toekenningsvoorwaarden opgesteld door de regulerende overheid.

Kortrijk, 30 maart 2018

Vandelanotte Bedrijfsrevisoren burgerlijke vennootschap onder de vorm van een CVBA
Commissaris
Vertegenwoordigd door

Nikolas Vandelanotte
Bedrijfsrevisor

**SINGLE AUDIT VERSLAG VAN DE COMMISSARIS AAN DE RAAD VAN BESTUUR
VAN HET VLAAMS FONDS VOOR DE LETTEREN VOI
GENERAAL VAN MERLENSTRAAT 30
2600 BERCHEM
OVER DE JAARLIJKSE ESR-RAPPORTERING
BETREFFENDE HET BOEKJAAR AFGESLOTEN OP 31 DECEMBER 2017
(art. 9§6 van het besluit Single audit)**

Overeenkomstig artikel 9, §6 van het besluit van de Vlaamse Regering van 7 september 2012 betreffende controle en single audit, brengen wij u verslag uit in het kader van onze opdracht tot controle van toelichting VO 14 in Deel II Budgettaire rapportering van het rapporteringssjabloon Vlaamse Overheid, opgesteld ten behoeve van de Vlaamse Regering en het Rekenhof en van de diensten van het Vlaams ministerie, bevoegd voor het financiële en budgettaire beleid die belast zijn met de opmaak en consolidatie van de algemene rekeningen (De "ESR-rapportering") van het Vlaams Fonds voor de Letteren VOI ("de Vlaamse rechtspersoon).

Verslag over de jaarlijkse ESR-rapportering

Oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de controle uitgevoerd van de jaarlijkse ESR-rapportering van de Vlaamse rechtspersoon betreffende het boekjaar afgesloten op 31 december 2017.

Naar ons oordeel is de ESR-rapportering van de Vlaamse rechtspersoon per 31 december 2017 in alle van materieel belang zijnde opzichten opgesteld in overeenstemming met het Europees Systeem van Rekeningen 2010 (ESR 2010), zoals uitgewerkt in de Handleiding over de Boekhoudregels, in de versie die van toepassing is op het gecontroleerde boekjaar, zoals opgesteld door het Departement Financiën en Begroting, afdeling Jaarrekening en Certifiëring, in uitvoering van de principes beschreven in de Europese verordening betreffende het Europees systeem van nationale en regionale rekeningen 2010 (ESR 2010) en in het Handboek van het Instituut voor de Nationale Rekeningen. Deze ESR-rapportering sluit op consistente wijze aan bij de andere elementen van de jaarrekening conform het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten.

Basis voor het oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens de internationale controlestandaarden (ISA's) zoals van toepassing in België. Onze verantwoordelijkheden op grond van deze standaarden zijn verder beschreven in de sectie "Verantwoordelijkheden van de commissaris voor de controle van de ESR-rapportering" van ons verslag. Wij hebben alle deontologische vereisten die relevant zijn voor de controle van de ESR-rapportering nageleefd, met inbegrip van deze met betrekking tot de onafhankelijkheid.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om daarop ons oordeel te baseren.

Verantwoordelijkheid van de raad van bestuur voor de ESR-rapportering

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor de opmaak van de budgettaire rapportering volgens het rapporteringssjabloon zoals vervat in de Handleiding over de Boekhoudregels, in de versie die van toepassing is op het gecontroleerde boekjaar, zoals opgesteld door het Departement Financiën en Begroting, afdeling Jaarrekening en Certifiëring, in uitvoering van de principes beschreven in de Europese verordening betreffende het Europees systeem van nationale en regionale rekeningen 2010 (ESR 2010)

en in het Handboek van het Instituut voor de Nationale Rekeningen, ("ESR-rapportering") hierin begrepen de aansluiting van deze rapportering met de jaarrekening conform het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten. De raad van bestuur is tevens verantwoordelijk voor de boekhoudkundige organisatie zoals voorgeschreven door het decreet van 8 juli 2011 houdende regeling van de begroting, de boekhouding, de toekenning en de controle op de aanwending ervan, en de controle door het Rekenhof ("rekendecreet") en diens uitvoeringsbesluiten. De raad van bestuur is eveneens verantwoordelijk voor het implementeren van de interne beheersing die het bestuursorgaan noodzakelijk acht voor het opstellen van de budgettaire rapportering die geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten.

Verantwoordelijkheid van de commissaris voor de controle van de ESR-rapportering

Onze doelstellingen zijn het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid over de vraag of de ESR-rapportering als geheel geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten en het uitbrengen van een verslag waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoog niveau van zekerheid, maar is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de ISA's is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer die bestaat. Afwijkingen kunnen zich voordoen als gevolg van fraude of fouten en worden als van materieel belang beschouwd indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat zij, individueel of gezamenlijk, de economische beslissingen genomen door gebruikers op basis van deze ESR-rapportering, beïnvloeden.

Als deel van een controle uitgevoerd overeenkomstig de ISA's, passen wij professionele oordeelsvorming toe en handhaven wij een professioneel-kritische instelling gedurende de controle. We voeren tevens de volgende werkzaamheden uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de ESR-rapportering een afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten, het bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden die op deze risico's inspelen en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Het risico van het niet detecteren van een van materieel belang zijnde afwijking is groter indien die afwijking het gevolg is van fraude dan indien zij het gevolg is van fouten, omdat bij fraude sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten om transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing ;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle, met als doel controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn maar die niet zijn gericht op het geven van een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing van de instelling ;
- het evalueren van de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van de door het bestuursorgaan gemaakte schattingen en van de daarop betrekking hebbende toelichtingen ;
- het evalueren van de presentatie van de budgettaire rapportering als geheel.

Wij communiceren met het bestuursorgaan onder meer over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante controlebevindingen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing die wij identificeren gedurende onze controle.

Overige aangelegenheid

De Vlaamse rechtspersoon heeft tevens een jaarrekening conform het rekendecreet en de uitvoeringsbesluiten opgesteld voor het boekjaar afgesloten op 31 december 2017, waarover wij in het eerste deel van deze bundel een afzonderlijk verslag hebben uitgebracht aan de raad van bestuur van het Vlaams Fonds voor de Letteren VOI d.d. 30 maart 2018.

Kortrijk, 30 maart 2018

Vandelanotte Bedrijfsrevisoren burgerlijke vennootschap onder de vorm van een CVBA

Commissaris

Vertegenwoordigd door

Nikolas Vandelanotte
Bedrijfsrevisor

BIJLAGE 8

Verslag van de regeringscommissaris rond jaarwerking 2017

Inleiding

De beheersovereenkomst (2016-2020) tussen het Vlaams Fonds van de Letteren en de Vlaamse Regering stipuleert in artikel 12§4 dat er elk jaar een jaarverslag van het werkingsjaar moet opgemaakt worden door het VFL. In artikel 12§2 krijgt de vertegenwoordiger van de Regering mandaat om toe te zien op de werking van het VFL en het naleven van het decreet. Het is vanuit dat mandaat dat ik, om het uitgebreid jaarverslag van het VFL over 2017 te vervolledigen, hier rapporteer (artikel 12§4,7°).

1. Algemene beschouwing betreffende het Jaarverslag 2017 van het VFL

Vermits het rapport van de vertegenwoordiger van de Regering samen met het jaarverslag van het VFL wordt neergelegd kan het niet de bedoeling zijn dat de vertegenwoordiger van de regering het verslag bespreekt.

2. Algemene werking van het VFL

Zowel de interne als de externe werking van het VFL wordt positief geëvalueerd. De werking is gefocust maar heeft ook oog voor nieuwe tendensen. Het fonds gaat nog steeds plichtsbewust om met de beschikbare middelen.

Interne werking

Het VFL voert verder een transparant en efficiënt beleid. Het VFL heeft net als vorig jaar haar werkingskosten gedrukt en zet haar middelen minimaal in op haar omkadering. Er wordt zeer doelgericht ondersteuning geboden aan auteurs en het literaire middenveld. De gemotiveerde personeelsploeg heeft de neuzen in dezelfde richting en iedereen werkt gemotiveerd en enthousiast.

Het VFL en 'Iedereen Leest' gaan nu verder in de goede richting van een geïntegreerd letterenbeleid. De integratiebeweging gaat verder en VFL werkt steeds met meer organisaties samen (o.a. deBuren en de Brakke Grond).

Het fonds actualiseert constant subsidiereglementen. Om te weten of de subsidies nog optimaal tegemoet komen aan de hedendaagse noden plant het VFL een ruime bevraging op het veld. Het bewust op zoek gaan naar feedback getuigt van een gezonde kritische houding t.o.v. de eigen organisatie in veranderende tijden.

Er is aandacht voor de vorming van het personeel en van de leden van de adviescommissies. De raad van bestuur is deskundig en er zijn heel diverse competenties aanwezig. Hopelijk kan de huidige raad van bestuur in de eerste helft van 2018 de strategische denkoefening over de middellange termijn afwerken. Vermits er binnenkort een vernieuwde raad van bestuur zal aantreden zou deze denkoefening kunnen resulteren in een zeer waardevolle nota die hen direct een onderbouwde toekomstgerichte visie bezorgt.

Externe werking

Het VFL neemt in functie van betere overeenstemming en verdere samenwerking nog steeds een leidende rol in de verdere integratie van het literaire middenveld.

Het VFL komt op goed gekozen momenten in de pers en is het aanspreekpunt als 'de auteur' in de actualiteit komt. Het sterke Frankfurt verhaal maar ook de inspanningen om de Franstalige markt te veroveren heeft in de pers de juiste aandacht gegenereerd. Het VFL is nu bij het grote publiek al wat beter bekend. Maar belangrijker is dat alle spelers in het letterenveld zich bewust zijn dat het VFL een betrouwbare partner is, en trekker als het op geïntegreerd letterenbeleid aan komt.

3. Specifieke rapportering over 2017

Buitenlandbeleid

Het gastlandschap van Vlaanderen en Nederland in 2016 heeft verder doorgewerkt. Beide letterenfonds werken meer samen en zo krijgen de inspanningen extra slagkracht. Het aantal vertalingen neemt verder toe. De middelen die aan Frankfurt gespendeerd zijn hadden een multiplicerend effect. Een nieuwe 'buitenland'-stap is de voorbereiding om 'gastland' te zijn op de Foire du livre de Bruxelles. Daarmee sporend zet men, na de Duitse markt bewerkt te hebben, nu consequent in op de Franstalige markt.

4. Werking raad van bestuur en algemene vergadering

De raad van bestuur komt regelmatig samen. De vergaderingen hadden plaats op 25 januari, 8 maart, 3 mei, 11 mei (extra raad van bestuur i.v.m. de erfpacht), 5 juli, 30 augustus, 27 september (uitzonderlijk in onafhankelijke boekhandel Theoria in Kortrijk), 15 november (verontschuldigd) en 20 december. Elke vergadering is goed voorbereid door het dagelijks bestuur. Er is steeds tijdig een agenda en bij heel wat punten is reeds een goed gestructureerde tekst aanwezig. De leden van de raad van bestuur bereiden zich terdege voor op de vergadering. De vergaderingen verlopen efficiënt, maar de voorzitter zorgt er ook voor dat er tijd is om de nodige inbreng te doen.

Als regeringscommissaris nam ik deel aan zeven van de acht vergaderingen van de raad van bestuur. Er is ook af en toe overleg met de directie of het dagelijks bestuur van het VFL.

5. Uitdagingen voor de toekomst en opvolging van de geformuleerde uitdagingen

Opvolging uitdagingen van 2016:

De uitdaging rond de band met Nederland gaat verder de goede weg op. Ook i.v.m. de vorig jaar geformuleerde uitdaging rond de tijdschriften lonen de inspanningen. De gereguleerde boekenprijs zal hopelijk een financiële opsteker blijken zodat er voldoende slagkrachtige onafhankelijke boekhandels blijven. De uitdaging van de verhuizing blijft, maar kreeg in de loop van 2017 vaste vorm. Wat de overheveling van de provinciale middelen betreft, zocht het VFL mee om deze middelen via het VFL door te geven aan de juiste organisaties.

Nieuwe uitdagingen:

Het **boekenvak heeft geen eenduidige en slagkrachtige vertegenwoordiger**. Het veld is erg verdeeld, is volop in beweging en het is eerder ieder voor zich. Dat is voor de auteurs geen goede zaak en ook het VFL heeft in deze geen sterke partner om mee te overleggen. Het is uiteraard niet aan het VFL om zich te mengen aan de kant van de uitgevers, maar het is jammer dat zij in hen geen eenduidige sparringpartner vinden.

Het VFL zal in de loop van 2018 een pak energie steken in de planning en de opvolging van de **werken aan hun toekomstige pand** in de Lange Leemstraat in Antwerpen. De afstemming met iedereen Leest moet ook in deze verder consequent gebeuren. Dit intensief proces mag geen rem zetten op de werking van het fonds, maar anderzijds is het cruciaal zowel timing als verloop van de werken goed op te volgen.

Het getuigt van een gezonde ambitie en een oprecht engagement dat de directeur van het VFL **het voorzitterschap van het 'European Network for Literary Translation'** aanvaard heeft. Onze auteurs en vertalers hebben er alle belang bij dat andere taalgebieden interesse hebben voor onze literatuur. Een voortrekkersrol in dat netwerk kan goodwill creëren en vertalingen stimuleren. De nieuwe website 'Flanders Literature' spoort hiermee als sterke communicatieve schakel.

Sinds het fonds de coördinatie van de auteurslezingen op zich nam gaan die verder in stijgende lijn. De gemiddelde prijs per lezing is licht verhoogd, wat erop wijst dat auteurs zichzelf meer naar waarde durven schatten. De reserve die aangelegd werd om een **digitaliseren van allerhande aanvragen** te realiseren dient in 2018 zeker aangewend te worden. Het digitaliseren van aanvragen voor alle werk- en stimuleringsbeurzen voor auteurs, illustratoren en vertalers, maar ook voor literaire manifestaties, leesbevorderingsprojecten en alle andere financiële ondersteuning zal een grote stap voorwaarts betekenen voor de klantvriendelijkheid van het VFL en kan de administratieve overlast voor de betrokkenen gevoelig verlagen.

Zoals alle cultuurspelers dient ook het VFL oprecht aandacht te besteden aan **diversiteit** in aanbod en bij de vraag. De volgehouden inspanning om de commissies divers samen te stellen is lovenswaardig. Om te kunnen inspelen op nieuwe vragen is de impulssubsidie in het leven geroepen. Het VFL zoekt en verfijnt de mogelijkheden om literatuur in diverse en hedendaagse vormen te ondersteunen.

Het VFL werkt er hard aan om de sociaaleconomische positie van de auteurs (fictie en non-fictie) en de vertalers te ondersteunen. Ook het literaire middenveld wordt door het VFL ondersteund. De commissies doen in deze hun werk. De ploeg van het VFL gaat bewust op zoek naar vernieuwing en de raad van bestuur steunt en stimuleert hen hierin. Het VFL werkt in steeds nauwere samenwerking met de andere actoren in het letterenveld.

Christine Depuydt

Regeringscommissaris VFL

BIJLAGE 9

Lijst van afkortingen

Afkortingen van organisaties en initiatieven

BAM	Instituut voor beeldende, audiovisuele en mediakunst
CFO	Centraal Financieringsorgaan
CJM	Cultuur, Jeugd en Media
ELV	Expertisecentrum Literair Vertalen
FIT	Flanders Investment & Trade
GAU	Groep Algemene Uitgevers
GBP	Gereguleerde Boekenprijs
GEWU	Groep Educatieve en Wetenschappelijke Uitgevers
GOK	Gelijke Onderwijskansen (cf. GOK-decreet)
FDL	Foire du Livre de Bruxelles
IBBY	International Board on Books for Young People
KANTL	Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde
NTU	Nederlandse Taalunie
OLO	Overleg Literaire Organisatoren
OKAN	Onthaalklassen voor Anderstalige Nieuwkomers
PIW	Poetry International Web
VAV	Vlaamse Auteursvereniging
VFL	Vlaams Fonds voor de Letteren
Vocvo	Vlaams ondersteuningscentrum voor het volwassenenonderwijs
VOI	Vlaamse Openbare Instelling
VRT	Vlaamse Radio- en Televisieomroep
VTi	Vlaams Theaterinstituut
VUV	Vlaamse Uitgevers Vereniging
VVB	Vereniging Vlaamse Boekverkopers
VVR	Vertegenwoordigers van de Vlaamse Regering

Afkortingen gebruikt in subsidietabellen

IB	In behandeling
IG	Ingetrokken

Landenafkortingen

AL	Albanië	KP	Zuid-Korea
AR	Argentinië	LB	Libanon
AT	Oostenrijk	LV	Letland
AU	Australië	MD	Moldavië
BE	België	MK	Macedonië
BG	Bulgarije	MX	Mexico
BR	Brazilië	NI	Nicaragua
CH	Zwitserland	NL	Nederland
CA	Canada	NO	Noorwegen
CN	China	NZ	Nieuw-Zeeland
CO	Colombia	PE	Peru
CZ	Tsjechië	PL	Polen
DE	Duitsland	PT	Portugal
DK	Denemarken	RO	Roemenië
ECU	Ecuador	RS	Servië
EE	Estland	RU	Rusland
EG	Egypte	SE	Zweden
ES	Spanje	SI	Slovenië
ET	Ethiopië	SK	Slowakije
FI	Finland	TR	Turkije
FR	Frankrijk	TW	Taiwan
GR	Griekenland	UA	Oekraïne
HR	Kroatië	VK	Verenigd Koninkrijk
HU	Hongarije	VS	Verenigde Staten
IE	Ierland	XK	Kosovo
IN	India	ZA	Zuid-Afrika
IT	Italië		

COLOFON

Vlaams Fonds voor de Letteren
Generaal Van Merlenstraat 30
2600 Berchem
+32 3 270 31 61
info@vfl.be
www.vfl.be

Verantwoordelijke uitgever en hoofdredacteur:

Koen Van Bockstal, Generaal Van Merlenstraat 30, 2600 Berchem

Aan dit jaarverslag werkten mee:

Els Aerts, Noemi De Clercq, Koen De Smedt, Rein De Smet, Nanne de Viet, Lien Devos, Matthias Dillen,
Jos Geysels, Anja Goyens, Stefanie Luppens, Patrick Peeters, Marieke Roels, Lara Rogiers,
Michiel Scharpé, Hawa Seck, Karen Thys, Koen Van Bockstal, Mies Van Dun, Elise Vanoosthuysse

Vormgeving: Gunther Fobe

Druk: Graphius

Overname van berichten is alleen toegelaten met bronvermelding.

Het VFL kan niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele fouten en/of schade die voortvloeit,
direct of indirect, uit het gebruik van deze informatie.

Wettelijk depot D/2018/9430/1

